

Methodus qua omnes humani corporis affectiones ab humoribus copia, vel qualitate peccantibus genitae, tuto, cito, et jucunde, chymice & Galenice curantur / [Marco Cornacchini].

Contributors

Cornacchini, Marco, -1621

Publication/Creation

Francofurti : Impensis Johan. Theobaldi Schönwetteri, 1628.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/qjmsxfhm>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

MARCI CORNACCINI — METHODUS IN PULVERUM 1628

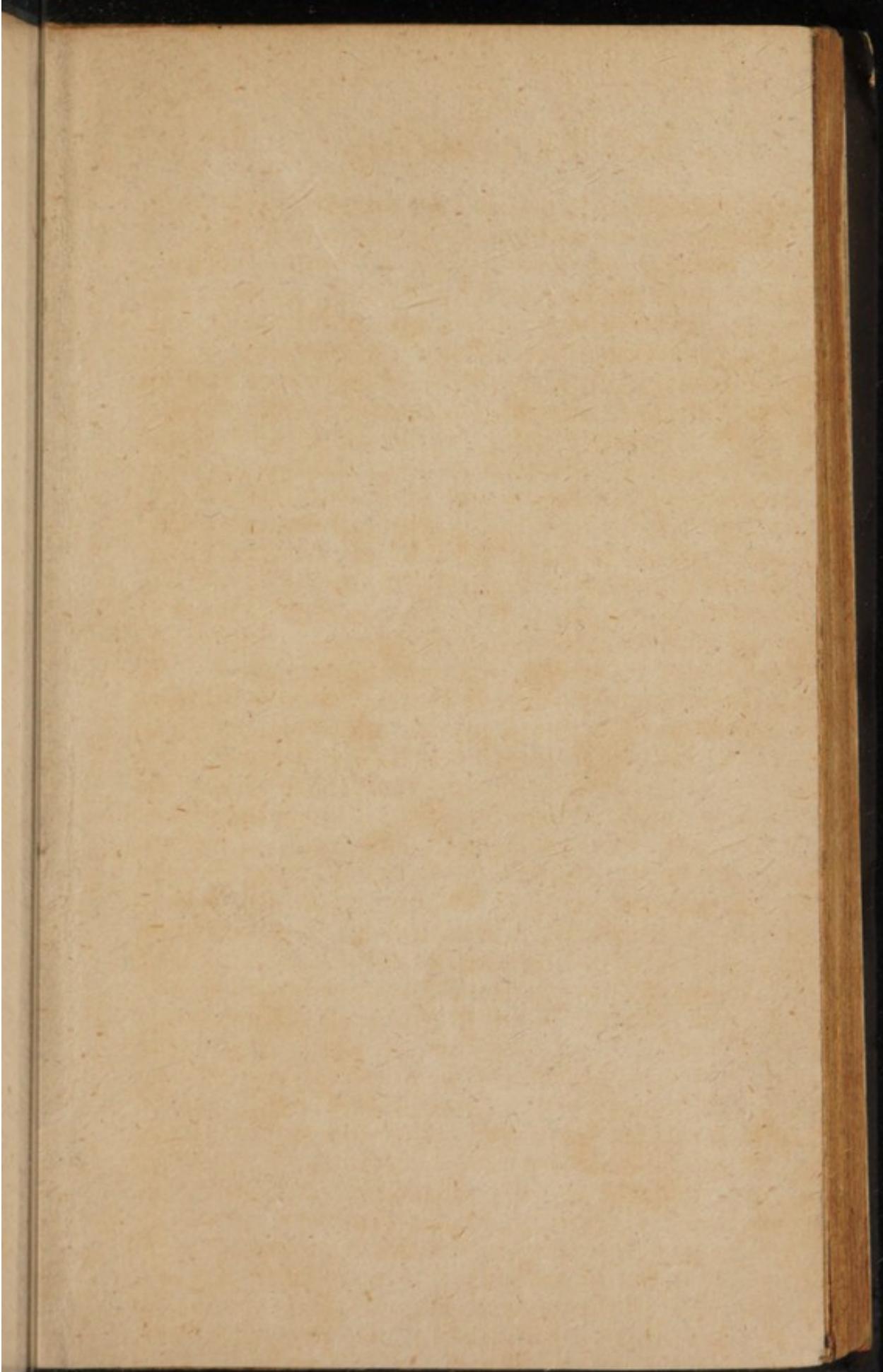

~~1606a~~

61157/A

M

M

HV

FEC

IVT

h

l

46 A

27036

MARCI CORNACCHINI

Practicæ Medicinæ in Gymnasio Pi-
sano Professoris ordinarij

METHODVS,

Quia omnes

HVMANI CORPORIS AF-
FECTIONES AB HVMORIBVS COPIA,
vel qualitate peccantibus genitæ,
TVTO, CITO, ET IVCVNDE, CHYMI-
ce & Galenicè curantur.

Appositus eidem Rerum & Verborum memorabi-
lium Index copiosus.

Cum Priuilegio Cæsar. Maiest.

FRANCOFVRTI,

Impensis JOHAN. THEOBALDI
SCHÖNWETTERI,

Anno M. DC. XXVIII.

G.E.RAPPAPORT
LIBRAIRIE ANCIENNE
ROME

ILLVSTRISSIMO

D. ROBERTO
DVDLEO

Comiti de VVarvich, &c.

M. CORNACCHINVS. S. D.

NERBA quidem mihi desint,
comes Illustrissime; si te Virum
summo genere ortum, totq; vir-
tutibus ornatum ijs, quas me-
res, laudibus velim extollere. Tu enim
ille es, à quo discant omnes eam unam esse no-
bilitatem, quam obrerum gestarum gloriam
cuncti admirantur. Rèm certe difficilem,
meisque viribus imparem aggredior: attamen
Et tua fretus humanitate, Et re ipsa impulsus,
quam te omnibus gratum, quam omnes iuuani-
di cupidum ostendas, quibus potero verbis e-
narrabo. Hinc sit, ut te omnes venerentur,
ut Serenissimo Tuscorum Magno Duci cha-
rus viuas, atq; iucundus, ut quæcumq; gesseris,
omnes tibi prospere cupiant euenire.

A 2 Nam

Nam quid aliud petant actuariæ, quæ summo tuo iudicio, ac singulari opere nouoq; artificio fiunt naues, & quinqueremes, quæ piratas perterreant, barbarorum oras aggrediantur, capiant, atq; euertant, & non Italiae solum, sed totius Europæ tueantur? Vnde quidem oritur, ut plurimi tranquilla libertate fruantur, qui miserrimam in seruitutem traherentur. Sed quanto maius est ab immatura morte liberari? Id te authore fit in dies, egoque sum expertus, experior, & dum viuam, sum experturus. Nam quid est aliud, quem tuo summo iudicio composuisti, puluis, nisi mirus ab interitu recessus, cum multi ad vita desperationem ducti, eo mirifice conualescant? cum ipsum, quæ tuas est humanitas, atq; omnium salutis cupiditas, mihi utendum tradideris, hæc pauca scribendas putavi, atq; utinam cumulate; Quæ tibi unii dicanda censui cum tibi imprimis omnibus de caussis debeantur. Vale igitur, diuque viuas, meq; ut facis, in tuis habeas.

Pisces Id. Aprilis M. DC. XX.

Prae-

5

PRÆLECTIVNCVLA
IN ITERATAM ME-
THODI IN PVLVE-
rem editionem.

VI primum hoc præsenti anno
M. DC. XIX. in Pisano Gy-
mnasio magnæ studiorum omni-
um vacationes datæ fuerunt, &
à publico legendi munere feria-
tum est; statim Pisis cessimus, & Florentiam
nos contulimus, vt M E T H O D U M hanc in
puluerem, quam typis ibi cudendam publicæ v-
tilitatis gratia iam curauimus, exciperemus, ex-
ceptamque traderemus Serenissimis Principi-
bus, Illustrissimo Comiti, cæterisque studia
hæc non aspernantibus; sed præcipue iis, qui
artem exercent, ac profitentur; ad hoc, vt ci-
tius, tuius, & iucundius, quam ad hanc usque
diem fieri solebat, ægritudines humorales cura-
re possent. Et profecto quam tranquilla, quam
serena fronte Serenissimi Domini Illustrissi-
mus Comes, & alii quamplures optimi viri
has nostras commentationes receperint, non
solum ex oratione, sed etiam (vt aiunt) ex vul-

A 3 tu, &

tu, & oculis perspicere vnuſquisque potuit.
Quid plura? quotquot exemplaria in lucem
data fuerunt (fuerunt autem non pauca) tot v-

nius hebdomadæ spacio, Florentiæ, ac Pisis

Iterata hu- ius Metho- di editionis causa. distributa fuerunt. Iam vero, quia innumeris
salutis humanæ percupidi, qui non solum Flo-

rentiam, vel Pisas, sed alias quoque Italiæ, & ex-

tra Italiam, Vrbes incolunt, istius lucubratio-

nis (qualiscumque sit) cupiditate flagrant, &

partim à nobis eam quotidie efflagitant, partim

propriis manibus eamdem exarare contendant;

cumque non paucos fore animaduerterim, qui

quidem qua ægtitudinis specie præcise ij labo-

rauerint, qui pulueris huius beneficio sanati

funt, tenere velint; & alii, qui nouis quibusdam

probabilibus rationibus permoti, pulueris isti-

us vſum adhuc recipere negligant, immo potius

extra medicinæ campum proſus reiicien-

dum, & vento proiiciendum; his omnibus de-

cauſis equidem coactus temperare mihi non

Appendices potui, quin METHODVM istam iterum

in lucem prodire paterer; tribus tamen au-

ctam appendicibus: Prima (quæ ad secun-

di capitis calcem adiecta erit) varias, atque di-

uersas variorum, ac diuersorum ægrotantium

Historias continebit tali potissimum puluere:

fanatorum: in Altera, (quam post Séxtum ca-

put apponemus) nouæ difficultates à præstan-

tissimis quibusdam Medicis Florentinis pro-

positæ in medium afferentur: In Tertiâ tan-

dem

Altera.

Tertia.

Prima.

Tres.

dem (quam ad operis finem continebimus)
difficultates iam propositas superare pro virti-
bus conabimur.

Cœptis faueat Deus, ac vota nostra secun-
det.

A 4

IN

8

IN ITERATAM ME-
THODI EDITIONEM IN
 pretiosum

D.MARCI CORNACCHINI
PVLVEREM,

Distichon.

PVLVIS erat nebulis restaurans obrutus
 atris,
Quem Zephyrus spirans MARCVS ad
 astra vehit.

Dionysius de Dionysis Vercellensis, Phi-
losophiæ, & Medicinæ Doct.

IN

IN PVLVEREM MEDICA-
MENTOSVM
V. EXCELLENTISSIMI
D. MARCI CORNAC-
CHINI IN ACADEMIA PI-
sana Doctoris Medici cele-
berrimi.

VNde noua exiguo Panacea in P V L V E R E surgit,
Tam cito morborum quæ genus omne leuat?
An nouus has nobis adfert Asclepius artes?
Et Stygio functos rursus ab amne vocat?
Hoc merito acceptum tibi, CORNACCINE, fe-
rendum est,
Quod non nota aliis, & meliora docet.

Julii Cæsaris Bulengeri Doctoris Theo-
logi.

A S DE

DE EODEM PVLVERE STVPENDO.

I.

QVID causa esse rear, subito quod PVLVERIS
 haustu
 Corpore tabifco vis inimica fugit?
 Vidimus effectus mirandos, vidimus arte,
 In desperatis, maius Apollinea.
 Languebat coniux, armi, laterisque, pedumq;
 Et stomachi, & capitis pressa dolore graui.
 Non prius haustus erat PVLVIS, quam reddit a vis est
 Integra, & vegeto corpore abacta lues.
 Hac ignorabant & Cos, & Pergamus ante,
 Et non humana est hoc rationis opus.
CORNACCINE Dij vel te docuere Magistri.
 Vel mira arte Deos ingenioque doces.

Thomas Dempsterus Pandect. Profess. Ordinar.

II

II.

PVLVIS Olympiaco firmabat corpora casta
Ceroma quondam nobile
Proderat at sanis tantum; sed PVLVERE nostro
Artus leuantur languidi
Redditur & subitum robur; sine tormine corpus
Blande veneno liberat.
Sic tibi parta viget iam CORNACCINE, corona
Superans Olympicas tubas.
Illa suo tantum ciues decorabat honore
Totum per orbem tu iuuas.

Idem.

III.

Dicebant οὐδὲ ποσὶ κονίασαλος ὥρυψ Homer.
ἀέλλης III. Iliad.
At nunc una salus, curaq; PVLVIS adest.

Idem.

IV.

Siccabat quondam PVLVIS, nunc corpora laxat,
Nature miras & variantis opes?
Illa opulenta quidem, sed auara parentibus, vnum
CORNACCINE orbi pandere operta iubes.
Felices ergo tanto Doctore nepotes,
Seculaq; à tanto nostra beata Vira.

Plin.lib.

xiv.cap.

xix.

Idem.

Cambi-

Seneca lib. II. nat. quæst. cap. xxx. **C**ambyses dolet esse suos sub PVLVERE pressos,
 Atque arma horrenda nube sepultategi.
CORNACCHINE tuo sub PVLVERE latior
 orbis
 Spirat, & humanis certa medela datur.
 Quæ fuerat mors ante alijs, vitalis origo est,
 Orarum inuentum diuitis ingenij.

Idem.

IN

IN ADMIRANDVM
ILLVSTRISS. ROBERTI
COMITIS

PULVEREM MEDICATVM,

Ab Excellentiss. Viro MARCO CORNAC-
CHINO tum vsu, tum ratione doctissimè
comprobatum, & in lucem
editum.

Æmilius Vezosi Medici, ac Philosophi Arretini.

Epigramma.

Si tristes vexent languentia corpora morbi,
Qui mortale neci dant genus ante diem,
Non opus est posthac Medicorum absynthia tetra
Potare, ut redeat pristina deinde salus:
Non opus infesta salientem sanguine venam
Cuspide, siue manus, siue ferire pedie.
Nam CORNACCINVS tradit Diuina reperta;
Nec minus hac vsu, quam ratione probat.
Quis non hunc merito Superum dignetur honore;
Quod nos tam magno iuuerit auxilio?

In eundem puluerem eiusdem Auctoris.

Distichon.

Scammonii, Stibijque parum, facisque Lyai
Suaue, Citè, ac pariter Tuto agit omne malum.

DE

DE PVLVERE EX-
CELLENTISSIMI DOMINI
MARCI CORNACCHINI

Ad Germanos tormentarij pulueris authores.

Camillus Accarisius I. C. Senensis in Pisana
Academia Professor.

HAC, Germane, tenuis commixtus sulphure tetro
Extulerit nomen puluis ubique tuum,
Netumeas si quando tuis micat ignibus ether,
Attollique graues cernie ad astra globos:
Ecce Machaonia MARCVS clarissimus arte
Ægra salutari puluere membra leuat;
Sustulit hic palmam, hic vera fert præmia laudis,
Est huius maior gloria, dedit manus.
An vereare: necem saevis mortalibus ipse
Præbes, hoc(mirum) puluere vita datur.

AD

AD LECTOREM.

PVLUIS ERAS OLIM, MODÒ VIUENS, INDE FUTURUS
 Aut nil, aut saltem post tua fata cinis.
 Ergo nihil, aut puluis eris, qui à puluere viuens
 Factus, & à fatis gloria puluis eris.
 Vtere sub morbis hoc utere puluere; dices
 Pulueris, & vita, qui fuit auctor, erit.

Ad cundem.

PVLUERE NITRATO MURIS PROPELLITUR HOSTIS,
 HOC MORBOS PELLES PULUERE QUOTQUOT HABES.

Iosephi Laurentii Doctoris Theologi Ci-
 uis Lucensis.

AD

AD LECTOREM.

Panchrestum medicamen habes; Podalirius alter
 Temperat, ac, sumas quaratione, docet.
Quid cessas? aurum puluis praedit, anteit Author
 Ipse Machaonia quoslibet arte viros.
Vtere utroque fluet summus tibi fructus utrinque.
 Mentis hic est Doctor, corporis ille salus.

Aliud ad Authorem.

Omne tulit Pandora malum; tristesque recluso
 Vase cateruatum profluere lues.
Omne bonum contra, mi M A R C E, refundis, abitque
 Vase, quod apponis, pulueris, omne malum.
Macte vir insignis, totique salutifer orbi,
 Te Medicum Princeps est vel Apollo minor.

PERIL-

PERILLVSTRI, ET
EXCELLENTISSIMO
Medicinæ Doctori,
D. MARCO CORNACCHINO.

Si constare tribus, perfecti dicitur esse,
Puluis pulueribus constat & ipse tribus.
(Hoc est Scammonio, Stibioque & face Lyæi)
Ergo perfectum jam medicamen erit.

Aliud.

Quam benè confractum Figulus vas fictile cogit,
Et creta excreta vile resarcit opus.
Iam benè M A R C E tuo sanas ex puluere corpus
Puluere, & à morbis languida membra lenas.

Aliud.

Avxilijs centum morbos si pellere centum
Coo olim Magno gloria magna fuit.
PVLVERE nunc vno morbos expellere mille,
CORNACCHINE, tibi gloria maior erit.

Ioannes Peregrinus Camaiorenis Philos.
& Med. Doct.

IN ADMIRABILEM AC MEDICABIL
LEM PULVEREM
**ILLVSTRISS. COMI-
TIS VARVICHII**

*Per Excellentiss. Philosophia, ac Medicine Doctorem
D. MARCV M CORNAC-
CHINVM in publico Pisano Gymnasio Ordin-
narium artis Medicæ Professorem in v-
su receptum, & approba-
tum.*

C A R M E N.

Desinat Hippocratem mendax laudare Vetus
Artis Apollinea, qui decus est habitus.
Ingeniumq; alij cessent celebrare Galeni
Nec referant quanta sustulit orbe lues,
Frusta etenim longe perquirit tramite calles
Qui breuiore potest tutior esse via.
Non tua maiorum contenta est gloria fama,
Sed vis præclaros vincere MARCE Viros.
Nam si vix reliqui possunt medicamine multo
Reddere languentum corpora tuta malo:
CORNACCINE potes multos tu pellere morbos,
PULVERE, Varuichius, quem dedit ipse tibi.
Nil mirum, si quisque tuos admordet honores,
Inuidiae Virtus subdita namque jacet.
Hinc dolet, & Medicus breuius quod tempore febres
Atque lucrum tollas puluere MARCE tuo.
Inuidus at taceat, taceat detractor honoris
Preparet, aut melius si medicamen habet.

Bernardi Gamurrini Aret. Acad. Vmb.

DE

DE EODEM PVLVERE
AD AVCTOREM.
OCTASTICHON.

A Vrifaces veluti coopertum ferdibus aurum
Expurgant Stibio, nec sibi massa deest.
Haud aliter Stibium vario cum puluere miscens
Ægrotum purgas viscera M A R C E Virum,
Nec tamen Ægrotis languent in corpore vires,
Corpo ne fugiunt absque dolore lues.
CORNACCHI N Eigitur maiori es laude canendus,
Auro quo melius stat cuicunque salus.

De eodem Aliud.

Si cinis expurgat tabentia linteas forde,
Reddit & è fœdis candidiora niue.
Cur mala non poterit purgato corpore puluis
Tollere, & ægrotis ferre salutis opem?

Eiusdem ad eundem super eodem.

LIuore est peior miseratio (Pindarus inquit)
Nam sunt felices, quos petit inuidia:
Tu caue sis latus, quamvis mordebere dictis
M A R C E etenim Virtus concipit inuidiam.

E'is to a'ro.

EP' μη ποῦ νέκυες; πῶς μοι μόνος ὁδὸς ἀφικέσθαι;

Hηγάμεσθαι τὸν προπονάτορα λετέλιον πομίδων
Θάμβος ἀκεστούτης (οὐδὲ φη) κόνιν ἵστορες ἐπιρούν:
Εἰσόκεδαλον μέντοι ὁδὸς ὁ διολὸν συνάγοντας
Τῷ γοῦν, τὸν κατάγωδίζεν γέρεν, ἥγετός οἱει,
Εἴπεις αὐτοῖς λευσάσοις φρύδα μέλα θεαγόνας

Ραφαήλου τὸ Μαγετής

Τῷ αὐτῷ αὐτάγραμμα διτάλον.

ΒΕΡΒΙΧΙΟΥ' ΚΑΙ' ΚΟΡΝΑΞΕΙΝ]]
ΟΥ ἄκος.

Α'BROY~BIOY' KO NI'N KI'XE
γεγ XEI'R A.

ΚΑΙΠΟΝ BI'OY KI'XEN κόνισσι
BI'OY, XAI'RE.

IN SALVREM PVL-
VEREM PRÆSTANTISS.
Doctoris Medici MARCI COR-
NACCHINI.

Ardua olympiacifrons, HAVD SINE PVL-
VERE, Circi
Clamat, & intrantes admonet illa viros:
Ditta salus pariter sancti tua limina Templi
HAVD SINE nunc eadem PVLVERE verba
notent.

Nicolaus Adiunctius

¶(o)¶

B 3 ALLO-

ALLOQVVTIO PVL-
VERIS EXCELLENTISS.
MARCI CORNACCHINI

ADVERSVS ZOILVM.

STridula vipereæ deludere sibila lingua,
Mordaci tandem tutus ab hoste datur;
Nostrum quippe decus, nec sat laudabile nomen
Sydera bina fouent, Numina bina beant.
Hinc mihi belligera VERVICCHIVS Arte, Gradius,
Hinc CORNACCHINVS, Cinthius alter, adest.

Franciscus Bernardinus Tempia Bugel-
lensis, Acad. Rudis.

ALL'E

AL' ECCELLENTIS-
SIMO SIGNOR DOT.
TORE

MARCO CORNACCHINI

Per il suo trattato della poluere
medicinale.

SE per souerchio humore
Langue di febbre Humanā salma, e frale;
Mostri com' in poch' hore
Arrestar', MARCO, il suo languir' mortale
Può d' vna trita, & arida mischianza
L' ammirabil poſanza.
Hor chi più ſeppe mai
Di te: che dar' medica ait a ſai,
Ingegno fortunato,
Con poca polue à chi di polue è nato.

Del Signor Cammillo Campiglia.

CANDIDO LECTORI
OCCASIO SCRIBENDI, ET AVTHO-
 ris Intentio aperitur.

Conplures anni sunt, ex quo Illus-
 triss. Viro Comiti Roberto de
 VVaruich, Viro quidem omni-
 laudum, ac virtutum genere or-
 natissimo, non minori (opinor) curæ fuit Ma-
 re nostrum à Barbaris pyratis, nefariisque
 prædonibus, Nominis Christiano infestissimis
 hostibus, diligenter vindicare; quam corpus
 humanum à molestis ægritudinibus, ac peri-
 culosis morbis frequenter ipsum oppugnanti-
 bus, & opprimentibus, studiose liberare. Ita-
 que cum optime videret, viros, ac mulieres o-
 mnium generum, etatum, habituum, ordi-
 num, omnis denique fortuna, atque loci quoli-
 bet, 3. aphoris. 19. anni tempore, variis cor-
 poris affectionibus corripi, ac non nunquam
 etiam perdi, & extingui; ijs potissimum, que
 ab humorib. ortum ducunt, vel copia, vel qua-
 litate

Rationes,
 quibus Co-
 mes per-
 motus pul-
 uerem cō-
 posuerit.

PRÆFAT. AD LECTOREM 25

litate peccantibus: ad quos depellendos Medici
accersisti, modo sanguinem mittere, non semel
tantum, & bis, verum etiam pluries: modo Morbihu.
pharmaca subductoria nuncupata, infirmis ex- morales,
hibere coguntur, quæ male se habentem illorum quibus
gustum, propter insuavitatem magis, magisq;
afficiunt, stomachum euertunt, vomitum ci-
ent, torsiones pariunt, aluum prætereas penu-
mero restrictam, corpusq; non parum debile reddunt, & neque pluries possunt (si occasio
urgeat) continua serie exhiberi: alia non pau-
ca symptomata inferunt: in unum hoc opus, &
dies, & noctes incumbere cœpit, ut ægri cuius-
cunque sortis ab humoralibus vocatis ægritu-
dinibus, tuto, cito, & iucunde omni tempo-
re sanari possent absque sanguinis missione,
quam ipsi vel propter ætatem, vel propter anni Sanguinis
tempus, vel propter alias contraindicationes missionis
(de quibus infra suo loco) persæpe admittere contrain-
non possunt; nec non absque medicamenti vel dicatio-
lenientis votati, vel soluentis potionē, quæ ob
insuavitatem, ac tetrum odorem, oculi fu-
gitant, aures horrent, os respuit, & animus re-
formidat, & nuper dicta incommoda solent suauitas,
afferre.

Tandem optimus iste Vir post longam con-
siderationem, contemplationemq; in eam sen-
tentiam deuenit; ut, si puluis aliquis insipidus,

inodorus, & mole quidem parvus, sed virtute maximus adinueniretur, quippe qui comode hæc præstare posset, illum toto corpore libenter amplexari, & in manibus habere debemus. Non paucos igitur secum commentari multos confidere, eos denique experiri, ac temzare cœpit. Postremo Deus Optimus Maximus ei occurrit, & in optatis & in votis; pulluerem enim quendam excogitauit; qui (dummodo, veluti decet, paratus sit) non sapore, non odore præditus est; dum deglutitur, dumque in ventriculo moratur, nauseam non infert, vix ullum excitat tristem sensum, perquam raro vomitum mouet, aliuum non adstringit, neque corpus admodum debilitat; seca (seruatis, quæ in illius usu seruari debent) blande, placide, sedateq; peccantes humores per aliū educendo, ægritudines quoq; ab eis factæ assimil tollit, & extirpat. Hoc igitur puluere uti cœpit, & semel, atq; iterum, ac sèpius, quolibet annit tempore, qualibet ætate, habitu, temperatione, nec fere unquam frustrata est eum haec sua spes. nam quatuor ab hinc annis rem, quomodo se habebat, mihi narrare cœpit, puluerè ex quibus, & quaratione pararetur, indicauit, juratusq; dicebat sexcentos (adhuc sunt inter viuos) istius pulueris usu sanitati se restituisse. Ego vero inter alia omnia; immo audacter, libere,

Puluerem
hunc in
multis a-
lia medi-
camenta
vacuantia
superare.

Pulucre
eur Au-
thorantea

libere, & aperte respondebam, hoc suum com- vus non
mentum esse purum, ac verum pigmentum, ve- fuit.
terum dicta, & scripta penitus euertens, huma-
no generi perniciosum, neq; ullam pestem in
medicinare reperiri maiorem; quemadmodum
rationes, & authoritates inferius afferendae,
quas ipsi obiiciebam, luce clarius demonstra-
bunt: proinde, ut à sententia desisteret, ipsum
hortari, ac rogare etiam, atque etiam non desij.
Quæ quidem ipse omnia non ingrato animo,
sed obstinatione quadam sententiae repudiabat.

Cum ecce Illusterrimus Vir, in fine veris Comitis
proxime præteriti, dum Liburnio Pisæ se con pleuride
ferret, in itinere animi gratia vehementissi laborantis
me in venando, & aucupando corpus exercuit;
vnde fluxio ad membranā succingentem circa
mammam sinistram oborta, dolorem in ea, ve-
luti 1. de cri. 3. & 5. pungeretur, ac 5. de loc.
aff. 3. tenderetur, cū febre 4. de causis puls.
8. acuta, spiratione exigua, & frequenti, tussi
cum 4. de causis puls. 8. sputo colorato, &
cæteris 1. acut. 4. 2. acut. 15. 16. 17. pleuri-
tidem comitantibus symptomatis, excitauit.

Quod ubi sensit, statim Pisæ aduolauit; pa- Curatio.
latumq; ingressus, decubuit; & mutata vi-
ctus ratione, 2. acut. 1. aph. 31. 9. de dec.

Hip. & Plat. 6. & fotibus loco dolenti
adhibitis, puluerem semel, bis, ac tertio
assumpsit; cuius ope, & auxilio sine san-

Comitissæ grauidæ affectus. *guinis detractione, siue alterius medicamenti lentientis, vel purgantiis potionē ex morbo euasit.* Interim Illustrissima illius Coniux (que jam per duodecim dies conceperat, sed ignorabat) de toto corpore corporis grauitate, capitis, stomachi, ac renū (quemadmodum facere solent prægnantes in primis grauidationis mēsib.) dolore cōqueri cœpit. Sed puluere deuorato, corporis multis virtutis humoribus exonerato, melius se habere aperte indicauit, & post idus Ianuarij marem in lucem edidit ceteris rite con-
 Maria filia sequutis, 3. in primum Epid. hist. 4. Dū hæc & Philip- aguntur, Mariam filiolam simplex febris, nator pul- Philippum vero obsonatorem una cum epiny- ueris vnu curantur. etidibus per uniuersum corpus inuasit; utrisq; puluerem una vice tantum exhibuit, & vitrof que ad pristinam suam valetudinem reuocauit. Que quidem omnia ego præsens contemplatus; quin admirarer maxime, facere non posui; ac tot, tanisq; exemplis doctus, & dactus; ad morbos pariter à materia excitatos, siue cum febre forent, siue minis, profligandos, eundem puluerem adhibere institui. Cumque occasio scribendi. rem prospere semper euenire animaduertissem; illius vires non solum admodum efficaces, sed etiam tutas, admirabiles, incredibilesq; palam veracum gloria prædicare non dubitauit. Hæc cum non pauci quoque oculati, & cordati non solunz

AD L E C T O R E M 29

solum Medici, verum etiam alijs salutis humanae studiosi conspexissent, admirati; multa ex me petierunt, quæ & commoditatis, & breui- Intentio- tatis gratia reduci posse videntur

Primum	{ Qualis nam sit iste puluis, ex quibus, & quomodo patetur.
Alterum	{ Puluerem hunc omnes humani corporis ægritudines (dummodo à materia, copia, vel qualitate peccante excitentur) generatim profigare; experimentis demonstratur.
Tertium	{ Eundem puluerem easdem ægritudines generatim depellere, rationib. comprobatur: simulque ostenditur, vacuationem per ipsum factam, illam non parum superare, quæ vel per venæ sectionem, vel per cætera medicamenta subductoria præstat.
Ad septem hæc capita	{ Febres putridas pulueris istius beneficio speciatim tolli non solum non experimentis, verum etiam nec rationi, nec Galeni, nec aliorum veterum placitis repugnare demonstratur,
Quartum	{ Quæ sint obseruanda pro recto pulueris usu.
Sextum	{ Quibus argumentis nonnulli ad pulueris usum improbandum utantur.
Septimum	{ Quem finem, & exitum habeant argumenta proposita.

Qnibus

30 PRÆFAT. AD LECTOREM.

Quibus pro virili, & quantum per assiduum publicè legendi, disputaudi, ac medendum munus licet, explicatis; & iusta petentibus meis satisfecisse; & de tuta, cito, & iucunda morborum humoralem curatione bene meruisse arbitrabor. Votis igitur aspiret Deus Optimus Maximus, & à capite ad calcem usq; bene cæptum secundet.

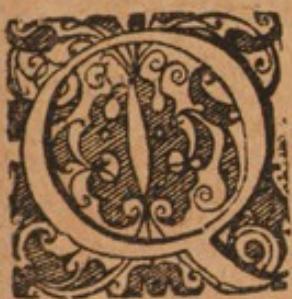

QV

*QVALIS NAM SIT
ISTE PVLVIS, EX QVIBVS
& quomodo paretur.*

C A P. I.

Vemadmodum fabulosi Poetæ Cerberum tricipitem finiebant, inferorum custodem, Cerberumq; appellabat quasi *Puluis iste κρεολόγον*, id est, carné vorantem: ita nos puluerem nostrū *rūs* dici, Cerberū quoquo pacto nun- possit.

cupare poterimus; quandoquidem ex tribus constat, & humana corpora custodit, humoralesq; illorum morbos depascitur, ac depopulatur. Constat igitur (sed quæso, ne ceu puerivo- Ex quibus ces, quæ ad timorem proponuntur, timent, ita constet. viriles animi nominibus res, quibus puluis conficitur; significantibus auditis, terreatur) Scammonio, seu Scammonia, ab omnibus sic dicta; nec non Antimonio sic à nostris, Σπιρυ Dioscor. l. 5. cap. 58. 9. simplic. 6. de val. tuen. 12. à Græcis, Stibium à Latinis appellato; & denique vinifice Italice terreri non (Gromma di botte) præparata, quæ postmodum debent. tremor, seu sal Tartari vocatur. Et quamuis tria hæc ad huius pulueris compositionem concurrent; basis tamen in Scammonio, & Antimonio Basis pul- posita est; Tatarum vero additur propter ueru. ratio-

rationes, quas paullo infra, ex Hippocrate, 2. acut. & Galeno 11. de iis, quos, quando, purgare oportet,

Scammonium Antimonium ac Tartarum quid tum non explicatur; fuerunt enim & sunt in continuo vsu. Iam vero quid sit Scammonia, quid Antimonium, quid Vini fœx, lippis, atque tonsoribus notissimum est; ea propter in re tam clara, atque aperta diutius immorari non est necessitatem, ut nos cesse: verum enim si dicere volumus, *Scammonia iam inde ab Hippocratis 4. acut. 64. tempore usque ad hæc nostra semper in frequentissimo fuit vsu. Antimonium pariter Veteres non latuit: si quidem non modo à Dioscoride, & Galeno, & ab iis, qui post ipsos floruerunt, illius mentio fit, verum etiam à Spiritu Sancto in sacra pagina;*

4. Regum c. 9. Hierem. 4. Ezech. 23. eo enim potissimum mulieres vtebantur ad venustatem sibi conciliandam, præcipue secundum oculos, auffert enim ex eis fordes, & supercilia denigrat.

Tartarum similiter notissimum existit, præcipue: mulieribus, quæ ad rutilandum capillum eo vttuntur; & ad maculas delendas, gutta olei ex ipso extracti diluta ex aqua; efficacissime enim abstergit faciem. Fullonibus quoque in aperto, & in propatulo existit, ut pote quod ad præparandas varias colorum infectiones Tartarum hoc adhibeant.

At dicet quispiam, si hæc medicamenta usurpatissima semper fuerunt, ad quid igitur, puluerem hunc ex ipsis conflatum, tanquam nouum aliquod pharmacum, tot tantisque laudibus, ac plausu ad sydera usque celebrare, ac tollere? Cerre negare non possumus, quæ pulueris compositione.

Obiectio utrum puluis medicamentū nouum dici possit. Solutio.

positionem ingrediuntur, vnicuique nō tan
esse, & in medicinæ vsu iam diu posita; at diuer-
sus præparandi, & usurpandi modus est, qui non tatem, &
solum nouitatem, præstantiam, ac nobilitatem, præstantiam
verum etiam mutationem secundum substanti-
am huic remedio affert.

Nam quod ad Scammoniam pertinet; ipsa *Scammonij*
ad hæc usque nostra tempora parata est per de-
coctionem in furno, ex cydonio, vel permixta *communis,*
& antiqua
sum eiusdem cydonij succo; & sic parata, non
quidem substantiam, vel qualitatem calidam,
sed duntaxat nomen mutat; dicitur enim à Græ-
cis διακριδίον, à Latinis vero modo Diacrydium,
modo Diagrydium, modo vero Diadagrydium.
Iam vero Scammonia, ex qua puluis noster
conficitur, sulphuris fumo accommodatur
hunc in modum.

Accipitur *Scammonii* electissimi certa quædam *Scammo-*
quantitas, eaque crassiuscule trita, super chartam exu-*nij nostra*
gentem appellatam, extenditur: mox sulphure super præparatio,
ignitas prunas injecto, super fumum, qui ex sulphure *Græcius vi-*
attollitur, chartam dicta eo usque detinetur, quo usque *res:*
Scammonium liquari, & chartæ adherere incipiat;
nam tunc statim à fumo charta remouenda est;
alias, si diutius ibi permaneret, vim ex toto a-
mitteret.

At, si ut dictum est paretur, medicamentum
redditur sine odore, ac sapore efficacissimum,
quidem ad bilem, cæterosque calidos, ac te-
nues humores blande, placide & absque calidi-
tate, ac molestia (contra ac faciat *Scammonium*

communiter paratum) educendos, quemadmodum in fine Veris proxime præteriti, tota hac Æstate, per Autumnum, & per Hyemem: fœlicissime in sexcentis fere ægrotantibus sum expertus.

*Antimonij
mostra pre-
paratio &
sine vires.*

Antimonium vero alia arte, & aliis ingeniosis paratur, quam huc usque paratum fuerit; nam Accipiuntur Antimonij optimi pars una, verbi gratia, uncia una; salis vero nitri sic nuncupati partes duas, verbi gratia, unciae duas; simul negligenter trituran- tur: mox in vase testaceo (crucibulum vocant) supra carbones ignitos collocato, ponuntur ad com- burendum, seu ut dicunt, ad calcinandum. Sed no- tandum, ne talis calcinatio fiat igne admodum vehe- menti. Hoc facto, iterum tantundem salis nitri, scilicet ad uncias duas ponitur; & denuo combu- runtur. Tertio denique rursus tantundem sa- lis nitri superadditur, videlicet ad uncias duas, & comburuntur. Quoniam vero secunda, ac tertia vice difficulter admodum combustio, seu calcinatio sequi- tur; ea propter, ut vis ignis quoquo versus penetrare posse, ferro, seu carbone ignito continuo res dictæ sun- versandæ, donec ex aequo undequaque penitus combustæ sint; id, quod ex colore cognoscitur, nam ve- subalbæ, vel subflavæ redduntur; & quod si su- per ignitos carbones iterum ponantur, non amplius cre- pitum, vel fumum emittunt. Insuper idem Anti- monii pondus, vel parum excedens, quod ante calcina- tionem acceptum fuerat, post calcinationem remanere debet.

*Antimonij
bene pre-
parati si-
gna.*

Hoc pacto Antimonium paratum mutatur secundum substantiam; quia quæ vruntur, *Vsta secundum authore 5. simpli. 15. 3. de temperamentis.* secundum substantiam (quicquid nonnulli dicant, ut postea videbimus) mutantur, & (quemadmodum *infra suo loco demonstrabimus*) nullam adipiscitur caliditatem; & copiose quidem, sed iucunde; non enim molestiam infert; suauiter, non enim prauo odore, non sapore præditum est, corpus nostrum à frigidis, & crassis humeribus (veluti decem mensium spatiolum ex-pertus) purgat sine vlla fere virium iactura, *Aurum* non aliter, ac aurum omni admixtione libe-rum, ac putum absque propriæ substantiæ im-minutione eiusdem Antimonii beneficio red-ditur: id, quod metallici, aurifices, & alii o-mnes, qui aurum tractant, in eo defæcando, mundando, & depurando benè norunt. Anti-monium vero quomodo cunque aliter para-tum, efficacius quidem (negari non potest) va-cuat, at quanta cum molestia, & quanto cum *Antimonij* periculo, miseri illi, qui tale medicamentum *aliter para-til vires.* sumpserunt, quique hos miseros viderunt, re-ferre possunt.

Quod vero ad Vini faciem spectat; hæc ut si-Vini fax
at tremor, seu sal, cum puluere nostro per-quomodo
mischendus, hac arte vti debemus. Accipi-siat cre-
antur ex Tartaro albo crasso modo puluerizato, sal Tarta-
& multiplici aquarum ablutione repurgato, donec ri-

clarissimum euadat, librae quinque vel sex : indantur
in patinam terream vitreatam; inde aquam assunderet
claram fontanam, ut quinque aut sex digitos materi-
am supernaret, & bulliant in vase per spatium duarum
horarum: posito dein vase in loco frigido in superficie
concreceret tremor crystallinus, quem separabis cum co-
ohleari perforato: reiterata sapis eadem ebullitione,
post materiae refrigerationem semper tremor adimatur,
qui in frigido coagulabitur, & fac, ut exicetur in aere,
& vtere.

Caret hoc quoque omni odore, ac fere omnii
sapore, ita, ut medicamentum nulla ratione
ingratum reddere valeat. Et quamuis eximia
huius celeberrimi pulueris vis, & potestas im-
duobus duntaxat primis medicamentis verse-
tur; nihilo tamen minus, quia ex præcepto 2.
acut. II. viij. catatop. Hippocratis, & Galeni 3. de
iis quos, quando purgare oportet in fine. non solum nomi-
malum, sed maxime utile est, permiscere cum medica-
mentis purgantibus, aliquid eorum, quæ aut boni odo-
ris sunt, ne sola sinceraque ipsorum virtus os ventris tan-
sint perad gat, quod maxime tum nervosum, tum sensile existit;
miscenda. sed aliqua ex parte retundatur; vel ut attenuare, & in-
cidere valeant, vel ut crassos humores secare, vel ut vias,
per quas educi debent, aperire, & patefacere possint:

hoc tertium medicamentum si non propter pri-
mam rationem, saltem propter alias huic pulue-
ri addendum, ac permiscendum est. Et recen-
tiores omnes, qui de huiusmodi tremotis, seu
salis Tartari viribus pertractant, tales illi præ-
cise tribuunt virtutes, nimirum incidendi hu-
moress

*Tremoris,
seu salis
Tartari
vires.*

*Cur Pur-
gantibus
alia medi-
camenta
sint perad
missenda.*

mores crassos, & tartareos, meatusque obstru-
ctos aperiendi.

*Puluerem hunc omnes humani corporis ægri-
tudines (dummodo à materia, copia, vel qua-
litate peccante excitentur) generatim
profligare experimentis de-
monstratur.*

C A P. II.

Duo sunt potissimum organa, seu instru-
menta iudicandi; vel duo sunt ea, ex
quibus iudicandi materiam (vt ita di-
cam) petimus; vel duo sunt argumen-
ta xerxie à Græcis dicta, ad quæ respicientes Kermeas
iudicamus. Alterum est *sensus*, seu *experientia*, duo sunt,
cuitantum tribuebat Epicurus, vt rationem o- Experien-
mnem contemneret; & illa Medicorum secta, tia, & Ra-
desectis 2. 3. de loc. aff. 2. qui empirice medicinam tio.
faciebant, istius Viri vestigia sequebantur; quia Epicurus,
sola experientia nitebantur, & causas, & ratio- & Empiri-
nes, ac naturas rerum contemnebant. ci experien-
tia uteban

Alterum est *ratio*; cui tantum Academicorum Princeps tribuebat, vt sensum, & experien-
tiam parui faceret; quam opinionem Medici Methodici *desectis 6.* appellati tenuisse videntur,
qui solum communitatibus quibusdam uteban-
tur, & reliqua omnia negligebant.

Plato, & At vero nunquam satis laudati Aristoteles,
Methodici & Galenus; vt neque rationem despiciendam,
potius ra- sic neque sensum vñquam dimitendum esse,
sionem ad existimarunt; immo Peripateticorum Princeps
mittebant. Aristot. 8. Phys. partic. 22. 26. & 3. de generat. ani-
Aristote mal. cap. 10. pri. poster. 134. eo deuenit, vt scri-
les, & Ga- ptum reliquerit; relinquere sensum, & quærere
lenus v- rationem, imbecillitatem esse mentis. Quare v-
erunque. trunq; accipiendum ac retinendū esse fatentur;

Veritatem 1. Method. 3. & sensum ac rationem simul confe-
tunc nos habere, te- renda, comparandaque sic esse; vt quando ali-
nendū est, ter alteri in iudicanda alicuius rei veritate add
quando ex- amussim, ad regulam, & examineate respondeat,
perientia & alter cum altera exæquetur, tunc veritatem,
ratio con- quæ, vt Democrito aliquando placuit, in pro-
sentit. Veritas in fundissimas tenebras demersa est, ex vmbriis
tenebris longe quam Cimmeriæ vñquam fuerit densio-
demersa ribus, erutam, & in hanc splendidissimam lui-
iacet ex cem elatam, pro certo habendum sit. Quam-
Democr. obrem (vt ad pensum redeamus) puluerem
de quo loquimur, siue venæ incisione, vel all-
Puluerem terius medicamenti, siue lenientis, siue solli-
auferre a- uentis vsu, humorales, vocatas ægritudines
gritudines humores, qui illas excitant, blande pee-
humorales alium educendo, & lenire, & finire; innume-
absq; vena ra, ac propemodum infinita testantur experti-
fectione, & menta, partim ab Illustrissimo Comite, partim
absque va- ab aliis præstantissimis Medicis Florentiæ, a
cuatione, & Pisis publice medicinam profitentibus, par-
per medi- tim quoque à nobis ipsis experta, atque per-
camenta experimen- specta.
tis proba-
zur.

Qui vero tali medicamento conualuerunt, adhuc sunt inter viuos; poterit unusquisque ex proprio ipsorum ore, vera ne, an falsa sint, quæ diximus, accipere; vel ex eorundem chirographis, quæ tum apud Comitem ipsum, tum apud me fideliter seruantur, manifeste, ac certo deprehendere. Præter modum enim, ne dicam, in infinitum cresceret opus, si unumquemque singillatim attingere vellem, qui cum aliqua ex humoralibus affectionibus prius laborasset, mox sine venæ sectione, aut alterius medicamenti subductorii ingestione, istius pulueris auxilio *cito, suauiter, ac tuto* voti composfactus est. Ili vero, quibus alicuius artificii suspicio dictorum testimoniorum fidem abrogat; accedant, & Perillustrem, atque admodum Reuerendum Paulum Troncium Canonicum Pisanum, I. V. D. Protonotarium Apostolicum, Virum integerrimum interrogent, & quodnam præsidii genus hac proxime præterita æstate ipsum à febre acuta prauis comitata symptomatis integrum, & omnino liberum bidui spatio seruauerit?

*Experiens
ta particu-
laria.*

1.

Rursus; & quod nam Elisabeth matrem, Matronam honestissimam per æstatem, & autumnum ter in febres delapsam, totidem ab iisdem sanauerit? Item, & quod confratres Clavorum Domini Nostri IESV CHRISTI congregationis (cuius idem

2.

3.

Canonicus clauum tenet) toties à variis , &c
diuersis ægritudinibus vindicauerit ? & quod
4. Venerabilem , & egregium Iacobum Borrium
humanarum Ecclesiæ Metropolitanæ littera-
rum professorem ? Et quod non paucos eius-
dem Ecclesiæ Sacerdotes ? Ingrediantur istii
5. minus creduli . D. Frigdiani Collegium , reli-
giosissimos illos regulares congregationis D.
Pauli Clericos sciscitentur , quot ex eis libera-
uerit , aut alios viderint in domibus priuatissi-
huius eiusdem auxiliu auxilio liberatos ? Ade-
6. ant sacras D. Ioannis , D. Pauli , D. Laurentii ,
D. Bernardi , & D. Dominici Abbatissas ; atb
eis petant , vtrum ne hoc ipso anno per venæ
sectionem , vel per medicamenta subductio-
ria , an potius per vacuationem tali pulueres
molitam ægritudines humorales , & ipsæ , &c
cæteræ sorores , ac virgunculæ , cum ipsis in-
stitutæ , & educatæ à se se propulsauerint ? Irra-
7. Alnum Pisanum se conferant Gymnasium
Perillustres , & Excellentissimos Iulium Cæ-
sarem Bulengerium artium humanarum , Pe-
trum Accoltum Ordinarium Iuris Pontifi-
cij , Thomam Dempsterum Ordinarium
Pandeclarum , Franciscum de Schipsis In-
stitutionum Iuris Ciuilis Professores allo-
quantur , nec non Clarissimos Angelum
Michaelem Saccum , & Fabritium Bartole-
tum Anatomicos Bononienses , qui hœc
anno in Amphitheatro Pisano summa cum
ipso)

ipsorum gloria , tum Audientium vtilitate vi-
uam Anatomen Serenissimi Principis nostri
nutu administrarunt ; hi enim de pulueris præ-
stantia certiores facti , admirati , puluerem vna
cum præparationis , & vsus methodo secum ,
quasi thesaurum quoddam aureum Bononiam
perferre voluerunt ; illos vero uno , coque pleno
ore respondentes audient ; istius admirandi
præsidii vim , & efficaciam , & in semetipſis , & in
domesticis suis esse pluries expertos , idque nun-
quam satis fufpicere . Consulant vigilantissimos
Collegii , & Ducalis , & Ferdinandi Moderato-
res , eos quæſo rogent ; & quo Medicamenti ge-
nere **CORNACCINVS** Ordinarius utrius-
que Collegii Medicus in alumnis suis ea fælici-
tate , qua ipsi viderunt , vacuandis passim vtatur ?
vnanimes proculdubio respondentes percipiēt ,
nullo alio , quam suo puluere .

9.

Non dico , vt Illustrissimum Comitem inter-
rogent , quonam medicamento in fine veris
præteriti (quemadmodum ab initio monui-
mus) ad morbum lateralem depellendum vsus
fuerit ; neque vt ab eodem petant , quod nam pa-
riter auxilium hac hyeme adhibuerit , vt se à flu-
xu dysenterico , & à febribus , quæ talem fluxum
secutæ sunt , libertaret ; nam certo scio bonos ho-
fice viros responsuros , Comitem ita fateri , quod
res agitur sua , & honor eius in discrimen addu-
citur ; Quare transeat hoc . At quæſo Viros Illu-
strissimos D . Stephani Equites , ac strenuos Du-
ces , Octauium Barbolanum ex Montis Acuti

C 5 Co-

Comitibus, Petrum Capponim Equestris militiæ Pisânæ Præfectum, & Marcum Barbaurium Generalem Naualis Pisani Prouisorem audiant; ipsi enim viui, ac præsentes testes adfuerunt, & vera ne, an falsa hæc, quæ dicuntur, sint, renunciare possunt. Immo idem Prouisor, cum æstate præterita tertiana febre grauiter laboraret, hoc puluere semel accepto; suo, Adstantium, ac Nobilium turbæ stupore, sanus factus est; & Comitem etiam, atque etiam rogauit, vt pulueris propria manu præparati sibi copiam faceret; & simul efflagitauit me, vt methodum præscriberem pro recto illius usu: & hæc omnia Mediolanum transmisit ad Ludouicum Fratrem Ordinarium Metropolitanæ Mediolanensis Ecclesiæ Canonicum, nec non Cancellariū Archiepiscopalem quartana laborantem curandum; & Deus Optimus Maximus (quæ sua est benignitas, & clementia) suiss votis, atque optatis, vt spero occurret. Sed missa isthæc faciamus, & causas potius perquiramus, propter quas puluerem exhibitum sucomunere interdum fungi non videamus.

*Puluiseur
semel exhibi-
bitus non
semper mu-
nere suo
fungatur.*

Si igitur quandoque contingat, vt semel exhibitus puluis non ea præstet, quæ dicta sunt; ias ad memoriam reuocare debet, quæ Galenuss 2. de rat. vîct. in morb. acut. commen. 11. obsignauerit, & nos paullo infra subiungemus. Neque ob id Medicus cordatus animo cadere debet; propterea quod, vel puluis plene, & perfecte sucomunere functus est (& tunc nil aliud solli- citi

cite tentandum erit; nam quæ iudicantur, & iudicata sunt integre, neque mouere, neque nouare aliquid, sed finere,) Hippocrat. i. aphorism. 20. vel diminute, & simul cum dolore, atque tormentibus; & tunc vel clystere aliquo defectui superplendum est; vel iterum in maiori Dosi eundem nobis exhibendum: quemadmodum cuidam acuta febre laboranti contigit, cui cum nescio, quis Medicus puluerem in minori quantitate dedisset, quam natura illius exquireret, humores in illius corpore non sine molestia fuerunt agitati; unde febres adiutoriae, sitis, inquietudo, vigiliae, & huiusmodi alia symptomata: sed clystere iniecto, & cum conferentia, ac tolerantia redditio, puluere que iterum nostro consilio in maiori quantitate assumpto; cuncta (Deo fauente Maximo) sedata fuerunt; vel quia cum in maiori quantitate puluis exhibitus fuerit, quam patientis natura expostulet, vacuatio supra modum sequitur: ex quo, & lassitudo, sitis, diarrhæa, dicamento dysenteria, & febricula excitatur. Tunc ^{Vacuatio-}
Auicenna ^{nis super-}
Authore l. 4. f. 1. tr. 1. cap. 26. confert refectione ^{flu& ex me-}
perea, quæ multum nutriunt, ac facile conco- ^{ta.}
quuntur, quæ etiam refrigerent, adstringant-
que; somnus quoque iniungendus, & quies;
cor insuper, hepar, & ventriculus roborandus;
& denique fluxus sistendus. Vt cunque tamen
sit; si experientia standum est, i. aphorismor. 2. Purgatio-
& 23. veluti procul omni dubio standum, præ- bene, vel
ferrum

male sit ad fertin vero in purgatione, quemadmodum Hip-
ministra- poctates 4. aphorism. 2. innuit, & potissimum ita,
ta, ex expe- ea, quæ per medicamenta purgantia præstatur;
rientia hæc enim Galeno authore Secundo acitorum III.
conijcien- & in libris de simplic. medic. facult. per experientiam
dum. inuenta sunt, nō demonstratione aliqua; postess
Purgantia medicamē- igitur quā, qui puluere seruatis omnib. seruan-
za per ex- dis vñsi fuerunt, omnes beneficium receperunt;
perientiam nullus fere noxam; constat medicamentum hoc
sunt in- ad quaslibet ægritudines à copia, vel mala qua-
uenta. litate humorum factas profligandas salu-
berrimum esse.

၁၂၈ (၁၀) ၂၅၆

APPEN-

APPENDIX AD CAPVT ANTE- CEDENS:

*VBI PARTICVLA-
RIBVS NONNVLIS HISTORIIS,
quasi exemplis demonstratur , quas præcise &
ægritudines humorales, & qua fælicitate pul-
uis propositus assumptus,
sanauerit.*

 Vando superioribus diebus Flo-
rentiæ morabar, nonnulli, ad quo-
rum manus hæ nostræ lucubratio-
nes peruererunt, cum antecedens
caput perlegissent; in quo experi-
mentis demonstratur, puluerem, de quo est ser-
mo , omnes humani corporis ægritudines hu-
morales generatim profligare ; me conuene-
runt, simulque cupiditatem , quam mente , ac
sensu conceperant , eam voce pura , & integra
mihi aperte significarunt ; præter generalia illa
experimenta, peculiaria aliquot sese libenter vi-
furos, in quibus tota ægritudinis , & curationis

*Particula-
res agrotæ
tium hoc
puluere sa-
natorum
historias
cur Author
addiderit.
series*

series singillatim explicaretur ; ad hoc , vt non modo quanta in huiusmodi præsidio vis insit , & potestas , ipsis innotescat ; verum etiam utendi modus , tempus , & alia id genus .

Horum igitur authoritate , nutu , atque consilio varios cœgritudinum humorium casus subiungere non grauabor : qui vero propositas perpeſſi ſunt affectiones , adhuc viuunt , & ſpirant ;

Opus abſ- que histo- rii legi po- ſet.

poterit vnuſquisque de iis quærere , vera ne , an falsa ſint , quæ conſcribemus . Si cui vero tempus ; & ſpatium datum non eſt , quominus haec perlegere poſſit : historiis prætermiſſis , ad caput Tertiū pertranſeat ; quandoquidem experientia generatim iam ſupra allata , ſatis certum (vt opinor) integritatis , & fidei testimonium dedeunt .

Aegrotus primus.

Menſtruo- rum ſup- preſſio , Aluiſiu- mor , ac reſiſio , & inchoata

Augustini Gymnasiī Pisani apparitoris filiæ virginī , annorum circiter decem ſeptem , habitus mollis , & candidi , coloris ruffi ; iam per decem menses purgationes ab utero defece- rant : in ipſo autem circuituſ tempore ſanguis ēnaribus fluebat : & ab utero fluxio muliebris afſidue manabat . Ex quo roſeum amisiſit colorem ; facies ſubtumida facta eſt ; aluūs intumuit cum duricie ; ſcalas ascendere non poſterat ; ac demum ex cachexia in hydropem præceps ruebat . A duobus Medicis à principio variis , & diuersiſtam pharmaceuticis , quam chirurgicis præſidiis :

diistractata fuit, at vanisemper fuerant ipso-^{hydropstas}rum conatus. Quapropter sub præteriti Men-^{lipuluere}sis Augusti finem patentis precibus permotus tolluntur. illius curationem suscepi: & conuenienti vi-
ctus ratione imperata; leuiter præparantia, oc-
casione bidui spatio arrepta; nonnulla illi exhi-
bui; mox vero Comitis Puluerem. Certe di-
cinon potest, quantacum conferentia, ac to-
lerantia per superiora, & inferiora vitiosorum
excrementorum omnis generis copia excreta
fuerit. Inde aptis, & accommodatis syrupis
humores parare, & vias paullatim aperire cœ-
pimus. Vix primum assumperat Syrupum,
cum de alui dolore conquesta est: demissso au-
tem altero syrupo (quis crederet?) menstrua,
sed varii coloris copiose, ac diu fluere cœpe-
runt. Aluus interea paullatim detumescere, ac
mollescere læti videbamus: vetus præterea for-
ma, solita venustas, elegans gratia, & floridus, ac
roseus faciei color, ad pristinum statum rediere.
Aluus sponte large fluere cœpit, & sana Deo
dante ex toto facta est.

Aegrotus secundus, ac tertius.

Domina Margarita Iachinia, quæ Puellam
iam decimastrem oblaetabat, annorum
supra triginta, habitus gracilis, temperationis
ad Melancholicam, simplici tertiana ab ini-
tio correpta fuit: cumque nullum sibi præsi-
dii ge-

Tertiana dij genus adhibendum curaret, post tertiam accessionem, quinta scilicet ipsa die, ex vnicate *na tolliuntur hoc puluere.* tiana duæ factæ fuerunt; filiolam vero simplex inuasit tertiana. Mater de capitis conquerebatur dolore, sitiebat, lingua sicca, subnigra, aspera; anxiosa, nauseabunda; parum dormiebat; virinæ coloratæ. Septima ego vocatus in febris declinatione clysterem communem. (Aluus enim stiptica erat) inieci; conuenientem victus rationem institui, iuſcula alterata. Octaua in febris accessione puluerem dedi, qui contulit, & facile tulit; febris namque, & cætera omnia mitiora reddita fuerunt. Nona, & Decima eadem præstabantur. Vrinæ bonæ, & ipsa celebrata ter-tia per puluerem purgatione, filiola vero secunda, iudicatæ fuerunt.

Aegrotus quartus.

Admodum Reuerenda Mater Soror Victoria Monialium Diui Ioannis Hierosolymitaní Abbatissa, annorum quinquaginta septem, habitus boni, temperationis ad Sanguineam; iam elapso Septembri mense, acutissima (sic enim ab Alexandro l.7.cap.16.vocatur) illa fuit affectione correpta, quam Græci, Gal.2.meth.2. &c

Cholera, cardialgia, nausea, in-appetentia, vigilia, si-tis, & an-xietas hoc Latini elegantiores Choleram dicunt, Barbari ut Gradius & alij. vero cum Hippocrate, 7.epid.811. Choleram, siue Cholericam passionem, nom quidem arida, seu sicca, 4.acut.103. sed humida, postea quam per os, & per aluum acrem excre-nebantur.

nebat materiam, 4. acut. 103. in introduct. seu medi-
co. 13. 3. aphor. 30. 3. de sympt. causis c. 2. 3. de nat. fac. 13. puluere se-
cum cardialgia, nausea, inappetentia, immo po-
tius cuiuslibet cibi abominatione; non dormie-
bat, erat anxia, sitibunda. Sexta die, (non prius,
propterea quod sacræ illæ Virgines huius Re-
uerendæ morem optime tenentes, quod nul-
lum medicamenti genus assumere posset) me
accersiri iubent. Ego statim illud curationis ad-
hibui genus, quod Galenus, 6. 6. epid. commento 5.
12. meth. in fine. non semel perscripsit, & simul
puluerem hunc exhibui, qui magnam humo-
rum crudorum (hos enim in Cholera partem
quoque habere, Aetius, non ignobilis Auctor,
testis est locupletissimus) & acidorum; qui pro-
inde mordendi vi præediti sunt, copiam per vo-
mitum eduxit; Sed multo maiorem, & pituito-
forum, ac biliosorum valde fœtidorum per in-
feriora. Ex quo septima die circa stomachum
meliuscule se habere; aliquid assumere, ac reti-
nere, & modicè, placidè quæ dormire cœpit. In-
terim octaua, nona, ac decima, illa præsidia in-
trinsecus, & extrinsecus adhibebantur, quæ ab
Auctori bus præscribuntur, ea que nunc memo-
rate non est necesse. Undecima eundem pulue-
rem iterum exhibuimus, qui contulit, facile tu-
lit. Iudicata est.

Aegrotus quintus, ac sextus.

Domina Camilla, Bartholomæi, quæ in Cha-
titatis

*Delirium
sine febre.*

ritatis Domo degit, annorum circiter vigintiseptem, habitus gracilis, temptationis ad biliosam; continuo sine febre delirio correpta fuit, modo cum furore, modo cum timore, ac tristitia; nunquam dormiebat, verba multa, risus, fletus, cantus; Puluis iste à principio datus, munere suo functus est, venam secauimus, sed quia sanguinem flauum, ac tenuem fluere vidimus, statim suppressus fuit. Capiti extrinsecus Oxirrhodinum, & Embrocationes Soporiferæ; Intrinsecus vero soporifera itidem instituta fuerunt.

Cumque fieri nullo modo posset, ut aliquod assumeret Pharmacum; iterum puluerem in ferculo (quemadmodum Galenus 13. meth. c. 11. 14. 15. 16. Hippocrat. l. de alimento. sua quoque medica menta exhibebat) dedimus: mox è vena frontis recta sanguinem hausimus, & post aures, hyrudines applicauimus. Ipsa paullatim resipiscere cœpit.

Hanc eandem curationis normam præscripsimus cuidam iuueni Butensi, Sebastiano nomine. Et curatio eundem optabilem habuit exitum.

*Aegrotus septimus, octauus, ac
nonus.*

7. **E**xcellentissimi I.C. Pisani D. Francisci de Schipis Sorores Virgines, habitus boni, temptationis sanguineæ, altera annos nata erat decem septem, altera vero decem octo; vtraque eadem

eadem die decubuit ob febrem , cum capitis, *Tertiana-*
ventriculi, ac renum dolore, inappetentia. Vri- rum cura-
næ erant crassiæ, & coloratæ. In diei quintæ si. *tio per pul-*
ne vocatus Clysterem communem iniiciendum uerem
curaui, conuenientem victus rationem institui,
pulueremque septima die in ipsomet paroxy-
simo dedi : Qui adeo belle munere suo functus
est, vt sub illius diei vesperum, ambas consueto
cultu ac vestitu exornatas rectas obambulantes
domi conuenerim.

Nuperrime vero Domina Alexandra earum
mater, fœmina lectissima, cum simplici labora-
ret tertiana, quinta irruente, & inuadente acces-
sione, puluere deuorato, corporeque blande ex-
onerato, febrem non amplius vidit.

9.

Aegrotus decimus.

R Odulpho Rodulphio Aurifaci , annorum
viginti duo , habitus boni , temperationis
ad sanguineam, post itinera , & alios in sex rebus
non naturalibus appellatis, errores , dexter te-
stis intumuit cum dolore , & abscessus post au-
res apparuerunt ; Ad summam decumbere coa-
ctus est , quotidie enim eum febris inuadebat
cum frigore, & horrore, erat sitibundus, cum ca-
pitis dolore , nares merum stillabant , Hypo-
chondrii dextri tēsio, ab aluo stercoracea multa
sponte prodibant , vrinæ coloratæ. Quinta die
puluerem assumpsit , qui contulit, facile tulit,

D 2 dormiuit,

dormiuit, sudauit, vrinæ meliores, cætera omnia
mitiora facta fuerunt. Sexta sudor, diarrhoea que-
biliosa sequebatur; bene se ad somnum, & ad ob-
lata habebat; vrinæ quoque meliores, at depo-
sitæ conturbabantur. Septima dictis deiectioni-
bus iudicatus est.

*Aegrotus undecimus, & duodeci-
mus.*

Geneua, & Raphael Baptistinius, hic anno-
rum decem, & octo; illa vero circiter quin-
quaginta, habitus boni, temperationis sangu-
neæ; ab Ischiadicis dolore misere diuexabantur,
Ischiadici dolores & vix se mouere poterant; sed puluere accepto,
puluere hoc aliis non neglectis præsidiis, breui ad consueta
mitigan- munera obeundare ediere.
thr.

Aegrotus decimustertius.

Illustris Annibal Primius Patritius Pisanus,
annorum supra sexaginta, habitus pinguis,
temperationis pituitosæ ad sanguineam, dolori-
bus arthriticis pluries præsentia anno excrucia-
tus est; Sed mense Decembri in lecto iacebat, &
vix se mouere poterat; post multum autem tem-
poris quadam die in Aurora puluere nostrum
assumpsit, & ea ipsa die è lecto surgere, & recta
baculo innixus obambulare cœpit.

Hic idem nobilis, & optimus vir testari potest,
quam grauiter, & acute filiola ipsius ynica, amo-
res, &

res, & delitiæ eius, quæ vix biennium excederat, *Febris acuta*
 æstate præterita tertiæ ægrotaret, nil assumebat, *taextin-*
 non dormiebat, fastidiosa febris erat continua, *guitar hæc*
 vires omnes ferè deperditæ; ad summam addu- *puluere.*
 Etæ erat in maximum periculum, & extremum
 pene discrimen. Quis vñquam venam illi seca-
 set? Quis vñquam Pharmacum oblatum, vt de-
 glutiret, ei persuadere posset? At bis clanculum
 puluere deuorato, suoque munere placide per-
 functo, iudicata est.

Aegrotus decimusquartus, decimusquintus,
decimussextus, & decimusse-
ptimus.

PVluerem hunc tum aliis humoralibus fe-
 bribus, tum potissimum quartanis (quæ quo *Quartane*
 magis medicamentis tractantur, eo magis exa- *multa fi-*
 cerbari competunt, lib. de *præcognitione ad* *niuntar.*
Posthum.c.2. & 3.1.ad Glauc. II.) finem imponere,
 quatuor sequentes historiæ testes, nuntiæ ac lu-
 ces, sempiternæ veritatis erunt.

Frater Paulus de Franchis Pistoriensis **Ca-** 14.
 puccinus Concionator non ignobilis, annorum
 circiter quadraginta quinque, habitus medio-
 cris, temperationis sanguineæ ad Melancholi-
 cam; iam per trédecim Menses Quartanam per-
 tulerat: ubi autem ad ipsius aures peruenit istius
 pulueris fama, me statim conuenit, vtque talis
 medicamentis schedulam, atq; ordinem illi præ-

D 3 scriberem⁹

scriberem, me vehementer etiam, atque etiam
rogare cœpit; quibus acceptis; puluerem in pri-
ma sequentis febris accessione deuorauit: qui-
cum in minori, quam illius natura exigeret,
quantitate exhibitus fuisset; ab alio nihil qui-
dem eduxit; non tamen ullam ipsi molestiam
intulit. Verum cum in alterius sequentis febris
accessione eundem puluerem ea dosi, qua de-
cebat, accepisset, aliud cum conferentia; ac
tolerantia mota est; neque amplius Quartanam
expertus est.

15. Ioannes Baptista Accoltus, annorum decem-
nouem, habitus mediocris, temperationis ad
melancholicam; in eandem incidit febrem: &
patum habita vietus, & medicamentorum ra-
tione, seu cura, ex vnica, duæ factæ sunt. Qua-
propter Excellentissimus illius patruus consilio
quidem proprio, maxime (vires enim istius pul-
ueris optime tenebat,) sed me auctore pulue-
rem nepoti in maioris febris accessione exhi-
buit. Ea die multa per aluum absque molestia,
cum conferentia educata fuerunt. Sequenti die
(qua minoris quartanæ accessio futura erat) pul-
uerem iterato dare decreueramus; at quia præ-
cedentis diei vacuatio adhuc perseverabat; à
pulueris exhibitione abstinendum duximus, in
futuram, quam expectabamus, maiore exacer-
bationem referuantes. Sed nunquam postea fe-
bris comparuit; & ipse conualuit. Pisisque cessit,
Florentiamque se contulit; ubi cum non pau-
cos committeret errores; quasiam per mensem
amiserat.

amiserat febres , iterum adinuenit. Quod vbi præstantissimus illius Patruus sensisset ; pulueris præsidio denuo pluries usurpato, febrem exturbauit, & expulit.

Magistrum Sebastianum Xenodochii Pisani chirurgum, annorum circiter vigintiduo , habitus gracilis temperationis ad biliosam , eadem febris inuasit ; ac integro mente cum dimidio ipsum deturbauit. Cumque quodam die id mihi significasset ; petii ab eo, cur puluere nostro non vteretur ? Respondit , se ignorare dosim , tempus , modum , & coetera in illius vsu seruanda ; Hæc illi cum aperuisset ; semel tantum illo hausto , sanus . Immortales Deo Optimo Maximo gratias egit.

Postremo circa hyemis proximè præteritæ finem , Reuerendus Dominus Andreas Ringhe- rijs Sacerdotalis Diui Stephani Æques , nec non Sancti Ægidii parochus , annorum supra quinquaginta , habitus gracilis temperationis Melancholicæ , hac eadem febre affectus , post quartam accessionem puluere nostro uti cœpit : ex cuius vsu singula quaque febre , febres ipsas minui manifesto deprehendebat ; quandoquidem minus perdurabant , & minus eum affligebant. Vix quinques puluerem sumpfit , & ex toto febres discesserunt.

Aezrotus decimus octauis, decimus nonus, vi-
gesimus, vigesimus primus, vigesimus secun-
dus, & vigesimus tertius.

*Variola
hoc pulue-
re curata &*

HOc ipso anno Pisis per totam urbem vario. læ longe atque late passim vagatæ sunt , & adhuc vagantur. Et profecto non pauci iugulati sunt , multi sua sponte sanati , plures auxiliis ab Auctoribus pro tali affectu propulsando propositis , (quibus & nos nonnullos etiam seruauimus) liberati. Verum enim uero cum quinque præ cœteris in maximum periculum , & in extremum pene vitæ discriminem adductos conspexsemus , quibus neque solita præsidia magnum quiddam afferebant , neque remediis magnis (nimirum sanguinis missione , & propter ætatem , II. method. 14. 15. de curand. ration. persang. 13. 4. de valet. tu. 4. 2. catatop. 1. Auic. l. 1. tr. 4. 6. 20. & vomitum , 1. ad Glauc. 14. diarthream , & vermium copiam , & humores crudos , & vitiatos in primis : viis , 4. de valet. tu. 5. de curand. ration. persang. locus : daretur ; neque pharmaci potionem , quod propter ætatem , cum rationis sensu carerent , ad summendum persuaderi non possunt ; tum propter vomitum , vel alui fluxum , & alia huius generis : nos puluere dato , voti compotes facti sumus , quemadmodum inter cœtera exempla , quæ sequuntur perspicue demonstrant .

18. Ursulam Magistri Nicolai Aurificis filiolam quinquennē febris cum alui fluxu , in appetētia , vomitu

vomitū, siti, & aliis symptomatis inuasit: Tertia puluerem assumpit, qui cum conferentia, ac tolerantia multa, eaque praua eduxit excrementa cum lumbricis pluribus. Ex quo Aluus ad statum naturalem redacta est, symptomata mitigata, & Variolæ postea feliciter, ac placide apparuerunt, & ad exitum salubrem deductæ.

Domini Pompilij Tripallii Pharmacopolæ puellus, biennis, febri cum delirio correptus est, inscius in lecto minxit, sitibundus, pessime ad oblata, clysterulus eluēs, ac dulcis inditus, contulit. Secunda puluerem accepit, ex cuius usu corpus à multis vitiatis humoribus non sine vermbus expurgatum fuit. Tertia variolæ erumpere cœperunt, cæteris ritè subsecutis.

19.

Dominici frumentarij filiolus quinquennis in febrem cum vomitu assiduo incidit; ita, ut deuorata omnia statim reiiceret una cum excrementis quibusdam subnigris. Tertia puluerem sumpto, paullatim per inferiora tot vermes excreuit, cum aliis vitiatis excrementis, ut matulae dimidium caperent. Variolæ postea secutæ sunt cum salubritate.

20.

Domini Francisci Cannauoti vallorum, & fossarum (sic enim dicunt) cancellarij filij tres febricitantes, ante quam variolæ efflorescerent, puluerem sumpserunt; cuius ope vermes non pauci cum conferentia, ac tolerantia simul cum vitiatis humoribus excreti fuerunt. Cosmo vere natu minori, quod pessime omnium tractaretur, puluis iterum datus alias insuper eduxit

21. 22. 23.

D 5 ver-

vermes, eumque fera superuenissent symptoma, & peticulæ etiam simul cū variolis appareret, oleo MagniDucis aduersus venena deuorato, noui vermes educti fuerunt; Ex quo symptomata mitiora, ipse vero meliuscule ita se habere cœpit, vt tandem præter spem conualuerit.

Aegrotus vigesimus quartus.

Iacobus Iuliani Castaneoli viri optimi filius, annorum sex, habitus mollis, & candidi;
Pleuritides puluere hoc termina. iur. in lateralem incidit morbum, vix respirare poterat, de continuo, eoque pungenti circa sinistrum latus dolore conquerebatur; tussis erat assidua, sic febris; pulsus parvus, debilis, durus,, & inæqualis, vrinæ crudæ. Secunda clysterculum inieci; fôtum loco dolenti adhibui; & convenientem viætus rationem institui. Tertia lateris dolor circa iugulum erat ingens, maxima erat spirandi difficultas, febris etiam valde acuta: at cum tussi sputum facile reddidit coloratum, & vrinæ non malæ; sudauit per totum, dormiuit. Quarta puluis datus, pauca eduxit: at clysterculi ope multa, fœtidaque reddita fuerunt. Sputum copiose cum facili tussi reiiciebat. Quinta parum dormiuit, clyster fœtidissima eduxit. Sexta omnia mitiora, & ab alio spostercoracea prodibant. Septima copiose sudauit per totum. Iudicatus est.

Aegro-

Aegrotus vigesimus quintus.

Ginum Buonamicum Pratensem almi Colle.
Gii Ferdinandi Alumnum, annorum virgin
ti, habitus gracilis, temperationis biliosæ ad san-
guineam; duplex inuasit Tertiana notha; vrinæ
erant admodum coloratæ, & crassæ. In tertia
acceſſione puluerem accepit, qui quanta cum
conferentia, ac tolerantia suo munere functus
fuerit, æger ipſe ore proprio conſitebatur, & fa-
miliares omnes, quotidianique illius conuicto-
res vna mecum viderunt; vrinæ non adeo cras-
ſæ, neque adeo coloratæ, dormiuit. Quarta vix
febrem percepit. Puluerem iterum allumpsit;
qui pariter contulit, facile tulit. Quinta friguit,
incaluit; puluis tertio datus, eum perfectè iu-
dicauit.

Possem & innumeræ alias referre historias;
ſed iis; qui oculis rectis res intuentur, quas in
medium adduximus, ſatis eſſe poterunt: iij vero,
qui oculis prædicti ſunt peruersiſſimiſ, non mo-
do hiſ contenti erunt, ſed neque eas videre, aut
audire apertis, atque integris & oculis, & auri-
bus poterunt. At eos mittamus; ad memoriam
reuocantes illud Aristotelis dictum, i. periermen.
cap. 6. circa medium, non propter noſtrum affirmare, vel
negare rem eſſe, vel non eſſe: iam vero rem (quem-
admodum dicimus) ita ſe habere, historiæ
nuper allatæ palam præ-
dicant.

Eundem puluerem easdem agritudines generatim depellere, rationibus comprobatur, simulque ostenditur, vacuationem per ipsum factam, illam non parum superare, quæ, vel per venæ sectionem, vel per cætera medicamenta subductoria præstatur.

C A P. III.

*Præcedens
tis capitū
cū præsen-
ti nexus.*

*Puluerem
facere ad
agritudines
humorales
pellendas,
rationibus
probatur.*

*Prima
ratio.*

*Contraria
contrarius
eurari.*

*Preter na-
turam tria* vt in re tam clara diutius morari turpe sit. Iam vero, quia mala, quæ nobis accidunt, vel sun-
caussæ

Egritudines à copia, vel mala humorum qualitate factas, puluerem hunc suatum, citam, & incunda vacuatione tollere, satis superque (nisi ego fallor) experimentis demonstrauimus in præcedenti capite. Age nunc videamus, utrum rationes quoque hoc idem confirment, nec ne. Sit igitur prima ratio.

Omnibus malis (hoc est, rebus, quæ nobis præter naturam insunt) obiectu contrariorum occurendum esse, apud omnes (etiam si primis, ut dicitur labijs, medicinam gustauerint) est immenso confessio; & Medicorum omnium patens Hippocrates 2. aphor. 22. non modo id ioconice, verum etiam in vestibulo secundi de natura humana Attice testatus est; & Galenus utrobiq; in commentariis suis præsertim secundo de natura human. in princ. sententiam hanc pro axiomate recepit: ita

caussæ, vel morbi, vel symptomata; 10. de differ.^{sunt in no-}
^{bis.}
 sympt. c. 2. & 7. 3. meth. 1. 10. meth. 1. 11. meth. 11. & 13. Contraria
 12. meth. 1. & 2. de constit. art. med. 12. 1. ad Glau. 14. quo ordine
 caussis primum, deinde ipsis 3. meth. 1. 4. meth. 1. caussis,
 & 3. morbis perse, & primo, nonnunquam et-^{morbus, &}
 iam 3. meth. 1. 3. de art. medic. 99. 1. ad Glau. 1. sect. 2. ^{symptoma-}
^{tis adhiben-}
^{dasint.}
 symptomatis contraria sunt adhibenda. Verum
 cutatio legitima à sublatione caussæ incipere de-
 bet; nam Hippocrates 4. epidemion scriptum re-
 liquit; ad caussam deuenire oportet, caussæque princi-
 piū. Et Galen. in allegatis inquit commentatiis,
 se penumero vna cum ipsis & morbi, qui ab ipsis fiunt, de- Causse ins-
 truūtur. Cū igitur duæ sint ex toto intetnæ mor- terna mor-
 borū caſſuæ, repletio nimirum, & vacuatio teste
 Hippoc. & Gale. locis citatis, & etiā alibi, ut quan-
 do in aphorismis scripsit; si menstrua 5. aph. 57. plu-
 rafiant, morbi accidunt, & si non fiant, morbi ex utero
 contingunt; & rursus, conuulsio fit, 9. aph. 39. 3. de
 loc. affect. c. 6. vel à repletione, vel ab inanitione: cui
 etiam videtur assentiri, quod libro de arte, me-
 dicinam definiens dixit Hippocrates; medicinam Medicina
 esse adiectionem, & ablationem. Nos dimissa vacua- est adiectionis
 tionē, vt pote quæ à puluere nostro auxilium & ablato.
 non expectet; dicimus pro curandis morbis à morbis ab
 repletione obortis, nullum posse nos salubrius, enacuatio-
 præstantius, & efficacius præsidium adhibere, nefatis lo-
 & quod tuto, cito, & iucunde id præstet, quod sum nō ha-
 optamus, quam sit puluis noster: etenim si ali- bet.
 quis venæ sectionem extollere velit, quod cito ius, qui à
 vacuationem præstet; vere quidem, sed statim repletione,
 illi obiiciam innumeratas illas cōtra indicationes, & quomo-
 do.
 quas Pulueris

VACUATIO SUPERAT VACUATIONEM per venæ sectionem.

quas in prefatione generatim innuimus, & in fine
quinti capituli speciatim afferemus: quæ quidem
sunt in causa, ut, vel hoc præsidium multoties
adhiberi nequeat, vel non ita tuto, ut miran-
dum non sit, si Galenus 4. de valet. tuend. cap. 4.
propter timiditatem, vel ætatem, vel propter a-
lias causas permittat, ut à venæ sectione absti-
neamus, & eius loco purgatione utamur, tan-
quam præsidium salubre, quodue illius usum

*Pulueris
vacuatio
venæ sectio
nis vice m
supplere
potest.*

supplere possit. Neque sit, qui dicat Hippocra-
tem locis citatis nempe 2. aph. 22. per repletionem
intelligere plethoram, quæ (nullo non consen-
tiente authore) per venæ sectionem per se, &
immediate tollitur; nā græcè habetur $\pi\lambda\eta\tau\mu\omega\eta$,

*Plethora
venæ sectio
ne tollitur.
 $\pi\lambda\eta\tau\mu\omega\eta$
quid sit a-
pud Hip-
pocratem.
Sanguis bi-
fariam vi-
tiatur.*

& Galenus in commento interpretatur, tali vo-
ce Hippocratem voluisse non solum plethoram,
verum etiam cacochemiam. Et, si quis rursus
instet, venæ sectionem magis è directo pletho-
ram demere, quam purgationem per puluerem.
Ego statim huic obiciam ex Galeno 9. Meth. II.
2. aph. 17. sanguinem bifariam peccare, & vitia-
ri; vel scilicet, quia multitudine creuit; vel, quia a
propriam qualitatem ad vnguem non seruet: &

*Eius vita
quomodo
curentur.*

Galenus quidem affirmat, neque nos id nega-
mus, protollendo primo sanguinis vitio venæ
sectionem è directo, primo, & per se conueni-
re. Neque tamen quis ob id inferre debet; ergo
intali sanguinis vitio purgationem nullum ha-

*Sanguis in
venis nun-
quam sin-
cerus.*

bere posse locum: si quidem cum (Galeno au-
thore de plenitudine cap. 10.) fieri nequaquam posse
ut adeo sincerus in venis reperiatur sanguis, quin illi ali-
quid,

quid, aut bilis, aut pituitæ, aut serosi humoris permixtum sit; consequenter quoque fatendum est, in huiusmodi etiam vitio dari locum iis medicamentis (in quorum censu puluis noster existit,) quæ tales humores educendi vim habent. Sed redeat illuc, vnde nostra deflexit, & aberravit oratio. Verum in altero sanguinis vitio (ca. In Cacochycochymia nimirum dicto) venæ sectio non conuenit è directo, nec primo, nec per se; sed (ut idem Galenus inquit 9. method. II. de curandi ratione per sanguinū mission. II.) reuulsionis, vel deriuationis gratia: quandoquidem teste Hip. pocrat. 2. aphor. 8. 6. aphoris. 31. 47. ad tale sanguinis vitium è directo, primo, & per se removendum, purgatio requiritur, & per puluerem præsertim nostrum, quemadmodum inferius (Deo dante) demonstrabimus. Neque, si sanguis putredinem, veluti fit in synochis putridis, concipiat, in quibus Galenus, II. meth. 14. 15. & alii omnes (vno excepto Medicorum malleo Auerrhoe 7. collig. c. 8.) sanguinem detrahunt, & vsq; ad animi deliquium, I. aphor. 23. II. Meth. c. 4. & cum fructu, & nos etiam non raro experti sumus: nihil tamen minus non ob id pulueris usus improbadus, reiiciendus, detestandus: propterea quod, si vera est sententia Gal. quā pluribus in locis vt 2. de differ. feb. cap. 2. & 9. 2. de crisib. c. 6. 9. 12. scriptū reliquit, quando sanguis putrescit. parseius subtilior, ac pinguior omnino in flauā cōuerti- in quos hum- tur bilem, crassior vero in atram: vnde Medicus ex mores con- necel- ueritatis.

necessitate cogitur medicamentum exhibere: humores illos educendi vim habens, in quos ipse sanguis putrescens, conuersus est; tale autem noster puluis existit, vtpote qui beneficio Scammonij humorem biliosum, Antimonii vero atrabilarium educat. Huc accedit, quod quandoo

Puluis **quos edu-** languinem detrahimus, illius vncias decem res.

Purgatio **per pulue-** plus minus exire permittimus. Hoc stante; dico
rem supe- ego, in istis decem sanguinis extracti vnciis,
rare vacu- quot nam erunt humorum prauorum vnciae?
ationem certe quatuor, aut quinque, vel septem; nam re:
per venæ se- liquæ sunt boni sanguinis. At vero, si puluerem exhibeamus, multas humorum duntaxat pec-
ditionem. cantum libras exhauriemus. Sed iam satis su-
perque circa primam rationem digressi sumus..

Secunda Altera, quam mox subiiciemus, nos vocat
ratio. Habet Galenus 4. de valet. tuen. cap. 4. consimile

2. aphor. 17. hæc verba. Id, quod omnino alienum est, nulla fieri ratione potest, vt naturæ suæ gratiam recipiatur, sed educere id quam primum est tentandum. At

Vitiati hu- vitiati humores sunt alieni, quippe quia morbo-
mores, cum in corpore nostro producunt, siue sint calidi, an-
sint alieni, tenues, siue frigidi, crassi, & viscidi, pulueris au-
quam pri- tem ope, tuto, cito, & incunde foras trahuntur. Err
mum va- go rationi quam maximè consentaneum est, hoc
euandi. puluere uti.

Non negamus, quin alia quoque medica-
menta ab Hippocrate, Galeno, cæteris Græciis

Puluicur Arabibus, & Latinis excogitata, & in vsu positi
alia medi- id præstent: at vel multis indigent, ad hoc, vt
camenta pñs tuto possimus uti; vel ex eorum vsu alii
vacuantia adest
superet.

adeo stiptica persæpe redditur, vt non nisi post multos dies ad naturalem reuertatur molliiem; id quod iis, qui puluerem assumunt, non contingere videmus; vel vique adeo insuaria existunt, vt multi sint, qui nulla ratione adduci possint, vt ea deglutiant, vel non qualibet ætate, non quolibet anni tempore, neque in multis aliis casibus, de quibus *infra suo loco*. Quapropter possumus (venia mihi danda est) nos puluerem hunc super omnia alia pharmaca extollere.

Tertiam rationem colligimus ex iis, quæ *Hippocrates, & Galen. obsignarunt 2. aphorismo smorum 29.* Cum morbi (scilicet salutares, nam *Vacuando* in exitialibus nunquam mouere oportet, Gale-*cur in prin-*
no authore *in commentario*; & etiam nos circa fi-*cípio.*
nem quinti capituli narrabimus) inchoant (non in *In exitiale*
vigoribus, coctiones enim morborum tunc *bis nihil* mouendū.
maxime fiunt,) si quid mouendum videtur, moue; Coctiones
cum vero consistunt, ac vigent, melius est quiescere: & *in vi-*
ratio est, quia (vt subiungit in sequenti aphorismo) *goribus.*
circa initia, & fines omnia, (id est, symptomata, ac-
cessiones nimirum febrium, & vigilia, & dolores, & fa-
stidium, & sic interpretatur Galenus in commenta-
rivo) imbecilliora; circa vigorem vero fortiora. Huic
progressui tanquam maiori propositioni, ego
subinfero minorem; *At in morbis à materia (co-*
pia, vel qualitate peccante) adest id, quod mouen-
dum est, nempe materia humoralis peccans: Igi-
tur in morbis à materia excitatis, ea, quæ mouent, ad-
hibenda sunt. Quærens autem in commentario Ga-
lenus; quæ sint ista instrumenta medicinalia, quæ mo-

uendi vim habent, dicit esse debere remedia maiora, que
 habentur in arte, vena&nimirum sectionem, & purgatio-
 nem. Vtrum vero huic, vel illi primus locus sit
 tribuendus; in commentario huius aphorismi vide-
 tur Galenus primas tribuere sanguinis missionis
 nam inquit, sunt autem haec (supple maiora reme-
 dia) maxime quidem vena§io; nonnunquam vero
 lau&tribu- & purgatio: vbi per particulam (maxime) vena
 enda. sectionem magis extollere videtur, per particu-
 lam vero (nonnunquam) purgationi detrahent
 videtur. Verum enim vero Galenus alio in loco
 con nempe 2. acutor. ii. aliud agens, cum eadern
 de re disputationem instituisset, quæstionem
 hanc dirimit hunc in modum; vena§ionem mis-
 nus quidem auxilium esse, quam purgationem, securiu-
 tamen; contra vero purgationem maius quidem auxi-
 lium esse, sed minus securum. Quærens autem possi-
 cur pericu- modum Galenus rationes, cur periculosa si-
 losa.
 purgatio, vnam duntaxat eo in loco affert, & est
 quod laborantis naturam expertus quis non est, vtrum
 facilis, vel difficilis ad purgationem sit: alibi vero aliaa
 videlicet, i. aphor. 24. quod medicamenta omnia pa-
 gantia potestate sint calida, febris vero (ad quas depen-
 lendas Medici potissimum accersuntur, & in
 quibus profligandis, veluti sequenti capite copio-
 se demonstrabimus, puluis iste plurimum valeat
 quatenus febris est, & sui ratione, non calefacientibus
 neque exiccantibus, sed maxime contrariis, hoc est, ho-
 mettantibus, & refrigerantibus egeat. insuper quod
 egrotus non erit ante purgacionem preparatus. Ad hanc

enim, ut æger ad purgationem idonee se habeat, haec re-
quiruntur.

<i>Multa cruditate non laboret;</i>	<i>Febris qui-</i>
<i>tenaces, & crassoscibos non sumpserit;</i>	<i>bis egeat.</i>
<i>extenta, atque inflata hypochondria non habeat;</i>	<i>Ad purga-</i>
<i>neque supra modum calida, atque ignea,</i>	<i>tionem qui</i>
<i>nec inflammatia.</i>	<i>sint idonei.</i>

Hæ igitur sunt rationes, vel saltem ad has re-
duci possunt, quæ purgationem periculosam
reddunt. Ita vt, si aliqua arte, vel ingenio ab hu- *Purgatio-*
iusmodi periculis purgationem liberaremus, vel *nem per*
aliquid medicamentum purgans reperiremus, *hunc pul-*
quippe quod à dictis periculis immune foret; *uerem esse*
præsidium in manibus haberemus, non solum *immunem*
venæ sectione efficacius (hoc enim Galenus *apericulis,*
iam vltro admittit,) verum etiam, velexæ quo *qua cætera*
pharmacatum, immo (liceat mihi dicere) tutius: *afferunt.*
quandoquidem multo plura sunt illa, quæ san-
guinis detractionem contraindicant, de qui-
bus *infra*, quæ nullum purgationi per puluerem
impedimentum afferunt. Iam vero existima-
nus nos purgationem per puluerem nostrum
(si seruentur ea, quæ in *quinto capite* seruanda
proponemus) esse tale præsidium, quod quæ-
ritur. Et prima ratio non officit, neque pulue-
ris nostri purgationem impedire potest, quemadmodum in primo scopo, seu animaduertione
capite quinto ostendetur. Et Galenus ipse *2. acut.*
II. demonstrat, quomodo effugere possimus
iis verbis.

Purgantia Quibus igitur dare quadrabit, his medicamenti tan-
medicamen tum propina, quantum in plurimis mediocriter vacua-
ti quantū ritum nouisti, tum sis expertus. Altera ratio nul-
exhiben- lam habet in puluere nostrō partem; quod (vt
dum. in disputationibus circularibus probare conatii
sumus, & inferius demonstrabimus) non est po-
testate calidus; & tantum abest, ut febres pūtri-
das augeat, quod potius illas (veluti vsu, & ra-
tempera- tione inferius indicabimus) suffocet, cum frigi-
menti sed di, & siccis sit temperamenti, est enim, teste Galen.
frigidis &
ficei.

Febres non 4. simpl. 3. 8. simplic. de cinere, veluti cīnis quidam,
augere, sed à quo vi ignis fomes omnis igneus ablatus est..
finire.

Purgantia Arist. 4. Meteoror. Omitto quod per Galenum 2..
cur pur- acut. 11. in de simplic. medicamentorum facult. medi-
gent. camenta purgantia, non quia calida, vel frigida sint,,
purgant, sed quia per experientiam huius natura existere
inuenta sint.

Obiectio. At quispiam posset hoc in loco Galenum re-
prehendere, quod sibi non constet: quando-
quidem modo, ut 2. aphor. 19. purgationem à
venæ sectione superari statuit; modo vero ut 2..

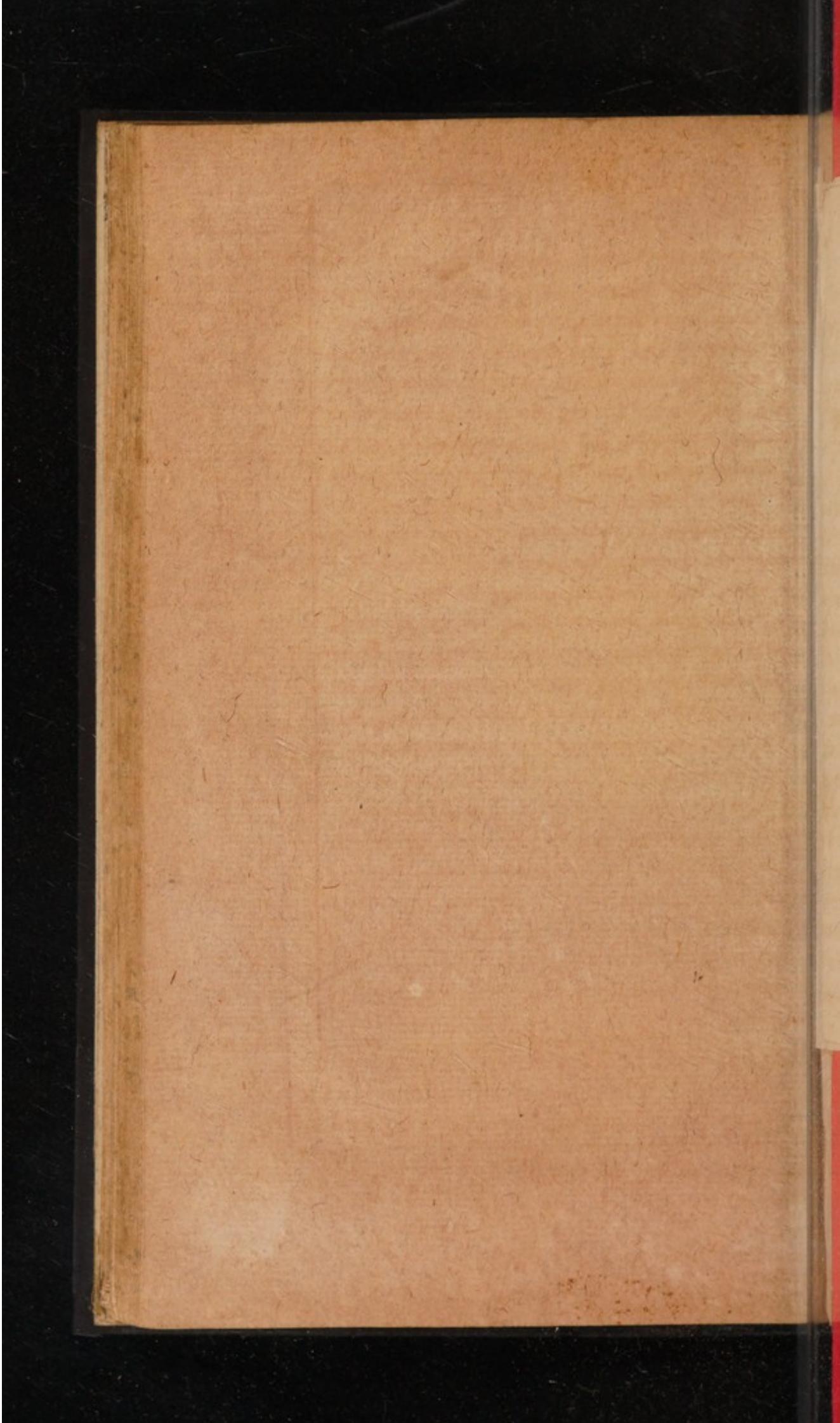
Purgatio- acut. 11. è contra venæ sectionem à purgatione:
ne an vena At repugnantia tollitur, si dicamus, Galenum,
sectio sit quando venæ sectionem extollit; tunc pericula,
præstantius quæ purgationem sequi solent, respicere: quod
auxilium. si vice versa quandoq; purgationem magis lau-
Solutio. dare videatur, id esse intelligendum, dummodco

Quarta ra pericula, quæ à purgatione impendent, viten-
zio. tur.

Purganda Rationibus hic usque allatis possumus & a-
quando sint liam ex Galeni officina de totius morbi temporib.
erhā,

cap. 2. infine. depromptam subiungere. Concedit ipse cum Hippocrate 1. aphor. 22. 24. cruda esse purganda in principio, quando turgent; id, quod uno etiam ore fatentur omnes: at addit insuper Halenus, esse quoque illa eadem cruda purganda, non modo quando turgent, verum etiam quando vrgent, inquit enim (*interim fires
vrgent, etiam purgare (supple tu) oportet à principio.*)

Quæront interpres, quando res vrgent, quid *Vrgentia* scilicet sit Vrgentia? Genitor meus cum doctis- *quid sit.* simis Capiuaccio, Mercuriali, & aliis respon- det, Vrgentiam, seu materiam vrgentem esse il- lam, quippe quæ maius portendit periculum, quam materia turgens, seu furiosa, vel stimu- lans ab aliis vocata; & quæ proinde purgatio- nem magis exigit, quam illa. Et, si quis quærat *Quotu-* quæ nam sit speciatim, & in particulari, ac præ- *plex.* cise ista materia vrgens, quæ purgationem ma- gis, quam materia turgens indicet; respondent, & bene, esse

70
METHODVS IN PVLVEREM.

Venenatas	{	Hæ profecto celerrime corrumpere, & homines interficere possunt; ac proinde statim à principio, licet sint crudæ, purgandæ sunt; nam si coctionem expectaremus, mors interim interponeretur: propterea quod concoqui non possunt, neque alterantibus cedunt.	{	Hinc est, quod Galenus 1. de diff. feb. cap. 4. 8. meth. in pestilentia superstites remansisse dicit, qui per vomitum, vel alii fluxum purgati fuerunt.
Princi- pem.	{	Hæ similius magis vrgent, quam materia ipsa turgens; quia de hac imminet dumtaxat, non actu est periculum, ne impetum faciat in partem principem. At materiæ, quæ actu iam, & euidenter in partem principem tuunt, non minantur, sed iam actu afferunt periculum, nisi purgentur. Quamobrem, si in illa procrastinatio est periculosa; in his erit pericolissima. Vnde in Apo- rat' one persang. c. 8. & sanguinem mittit, & purgat, vbi suspicio est de aliqua magna inflamatione; nam præparantia illam prohibere non possunt; & facta iam inflammatione, non amplius tutum est purgare; quod materia collecta, & impacta non cedit medicamento purganti.	{	
Ruentes actu, & euidenter ad partem	{	Hippocrates. 2. acut. 11. Expedit etiam ma- teriam ad partem	{	Qui dolore in pleuride vergente ad hypochondria, purga- tione vtitur.
Princi- pi con- senti- entem.	{	Principi con- senti- entem.	{	Qui in nerui punctura vitiosam purgat materiam, non expe- cta coctione; nam prius, quam absoluueretur coctio, ce- rebrum traheretur in consensum, & mors sequeretur. Ita pariter in sanguinis sputo ex catarrho salto pilulas vehe- mentissimas idem Galenus 5. meth. 14. exhibet à prin- cipio materia existente cruda, & ante coctionem; quia nisi illa vacuaretur, sanguinis sputum excitaret, quod est viti- um necessario mortale.
Quæ coctio- nem admit- tere non possunt vt ,	{	Lapis vermis, aqua in ascite, materia venenata, & huiusmodi.	{	Hæc enim cum præter de differ. morb. 6. 3. de causis sympt. 4. naturam sint, neque à natura 4. de valet. tu. 4. gratiam amplius recipere valeant, evacuare quamprimum tentandum est. Et quamvis puluis in lapide locum non habeat; nisi eatenus, quatenus causam evacuat antecedentem, materiam nimitem, ex qua lapis conficitur; habet in ferme, & in ascite, & in materia venenata, vt in febre pestilentiali.
Quando sunt mul- tæ.	{	In præsenti casu præcipit Galenus, 2. aphor. 29. vt vacuationem adhibeamus à principio, etiam si cruda sit materia quia cum coctio fiat maxime in statu, [& in statu facultas animalis sit maxime fatigata, ægre coquere potest.] Igitur nos consulti, [ad hoc, vt crises citius eueniant, melius esse, vt in principiis vacuemus; quo minorem iam fa- tæ. ctam materiam, facilius natura possit concoquere.] Huc accedit, quod natura onere Æthna grauior grauata, nisi à sarcina aliqua ex parte leuaretur, procul dubio opprimeretur.	{	

[Tabulam hanc ad verba: & bene, esse: p. 69. lit. E. refer, & sequenti, quam propterea nudam reliquimus, pagina affige.]

Neque valet Hippocratem i. aphor. 22. 24. nul-
lam de huiusmodi Vrgentia mentionem fecis-
se; propterea quod , neque ii. meth: 10. de Vir-
tutis, cur non
tute yllum verbum facit; quæ tamen in quali-
bet vacuatione consideranda est ; quia, si debi-
lis fuerit , nullam feret vacuationem. Si igitur
non meminit Vrgentiae ; non meminit ; quia
communiter in administratione cuiuslibet va-
cuationis , hæc simul cum virtute consideran-
da est.

Rationibus iam allatis hanc pro coronide ad-
dimus, quamue à Gale. i. aph. 24. accepimus, & ratio.
est ; quod quando maiorem expectamus ex noxiorum Purgatio
humorum euacuatione fieri vtilitatem , quam id , quod adhibenda
necessario consequitur ex purgantibus medicamentis de- quando
trimentum(est autem vtilitas maior , si absque molestia pectatur
omnis humor noxius , & infestans sit euacuatus) tunc vtilitas,
adhibendam esse purgationem. At vero per pulue- quam no-
rem nostrum, pluries(si opus fuerit)exhibitum,
& feruatis feruandis,absque molestia (quemad-
modum innumerata iam experimenta nos do-
cuerunt) omnis humor noxius , & infestans e-
vacuatur. Vt cunq; igitur à noxiis, & vitiosis hu-
moribus corpus humanum infestetur, dummo-
do(vt dictum supra ex Galeno est) i. aph. 8. 2. aph.
29.ii.meth.9.9.meth.10.de opt. secta.22.desperatus Pulueris
non sit casus , & vires non omnino prostratæ; ad exhibicio-
purgationem cum puluere nostro , tanquam ad nem que
sacram quandam anchoram confugere lice- contrain-
bit ; præsertim cum (vt retro diximus) insua- dicent, &
uitate, qua cætera medicamenta sunt prædita, quis.

careat; neque (ut illa) corpus stipticum, vel debilitatum, vel excalfactum reddat; & contraindicationes, quæ alia medicamentorum genera præpediunt, huic pulueri nihil officunt, veluti in *quinti capitinis calce copiose ostenditur.*

*Febres putridas pulueris istius beneficio specia-
tim tolli, non solum non experimentis, verum
etiam, nec rationi, nec Galeni, nec alio-
rum Veterum placitis repugna-
re, demonstra-
tur.*

C A P. I V.

Voniam vero inter medendum quoti-
die passim videmus, ex conuenienti hu-
iis pulueris ysu, non aliter ac ignis ex-
superinfusa extinguitur aqua, sic fe-
Apuluere febres ipsas putridas finiri: ea propter magnum
febres ut ignis ab aqua extin-
guiri.
operæ pretium me facturum existimauit, si
demonstrauero, non modo non experientiæ
(hoc enim sensu iam patet,) verum nec ra-
tioni, nec Galeni, nec aliorum Veterum placi-
tis id repugnare; immo potius ijs per quam
maxime consentaneum existere. Utque re-
liqua prætermittam; accipio, tam resolu-
tiuam, quam compositiuam curandi fe-
bres

breis omnes putridas methodum à Galeno, II. *Febrium*
meth. diligenter, & caute excogitata, & poste- *putridarū*
ris ob signatam in libro II. sua methodi med. c. 2. 8. curatio
9. 10. 13. 15. Docet ibi longo progressu Galenus, iuxta Galo-
debere eum, qui febres putridas radicitus euel-
lere in animo habet

in metho-
dum.

Multitudinem	II. meth. cap. 13.
Crassitudinem	ibidem.
Tenacitatem, seu viscositatem,	Faciendum, vel id, II. meth. 2. & ibid. cap. 2. quod furum est. II. 14. Ei-
Obstructionem	ibid. cap. 13. Factum. II. meth. 10. In qua est
Prohibitam transpira- tionem,	In ibid. c. 8. 10. In qua inhibita transpira- tionem, retinendum. II. meth. cap. 10. Putredinem, in ficens factum II. meth. 8. qua est.

Febrium putrida- rum cause omnes. Hæ namque sunt ex toto cause, quæ ad februm putridam excitandam concurrunt, partim mediate, partim immediate, partim remote, partim proxime, & partim sunt antecedentes, partim continentes, seu coniunctæ.

Scopi, seu Intentiones denidæ, per indicatio- nationem elicitæ ad tol- lendas februm pu- tridarum causas. Postea igitur quam hæ omnes causæ rescindi denide, & auferendæ sunt (auferuntur autem per sua contraria;) ergo à multitudine indicatur paucitas; à crassitudine attenuatio; à tenacitate detersio; ab obstructione apertio; à prohibita transpiratione, inhibitio ne retineatur; à putredine inhibitio, ne fiat, & ut facta vacuetur.

Multitudo quibus instrumen- tollatur. Hi ergo sunt scopi, hæ sunt intentiones, hæc denique sunt opera præstanda per indicacionem à causa febris putridæ à Galeno locis allegatis ut 2. meth. 7. elicita. Nunc eodem de marco- re. 6. 6. de valed. tuend. præcipiente, materias, seu instrumenta reperire debemus, quæ iam dicta opera præstare valeant. Pro paucitate igitur præstanda, proponit Galenus 11. meth. 13. 15. 2. aph. 17. 22. 29. 4. aphor. 2. 1. aphor. 22. 14. meth. 7. (& optime sane quidem) cui omnes Arabes, & Latini assen- tiuntur

Hæc

METHODVS IN PVLVRE.

Sanguinis missionem { 11. meth. 13, 15, & 14. eiusdem 7.
2. aphorism. 22, & 4. aphorism. 2.

Hæc præsidia { Medicamenta subductoria, qualia sunt { lenientia seu minorantia 2. aphor. 29.
soluentia 1. aphor. 22.
clysteres 2. aphor. 29.

In diam 2. aphorism. 17, 27, 4. aphorism. 2, 14. meth. 7.

Exercitationem, frictiones, & balnea relaxantia. locis nuper citatis.

Crassitudo quibus, Pro crassitudine, attenuationem, & dissectionem per alimenta, & medicamenta.

Tenacitas quibus. Pro tenacitate, vel viscositate, incisionem, ac detersiōnem, per alimenta similiter, & medicamenta incidentia. 11. meth. 2.

Obstruatio quibus tol- Pro obstru- { Faciendum, vel futurum est { Inhibitionem, ne fiat. (11. meth. 2, & 10.) nimirum, si compescatur affluxus
ctione penes id, quod { humorum obstruentium per vacuationem adhibitam per venæ sectionem,
latur. Factum { Apertiorum, vel reclusionem per incidentia non valde calida usurpanda, dempta prius multitu-
dine. 11. meth. 10.

Obstructione, ut dictum est { vacuatione.
attenuatione.
incisione.

Inhibitionem, { indicatur relaxatio per bal-
neum aquæ dulcis calidæ,
ne retineatur { & moram in ambiente ca-
dum { lidiore.
quod præsta- { ab hac indicatur rarefactio
bitur amota { densitate
Retinen- { Stipatione fa- { Sper relaxantia, vt sunt fri-
dum { cta à cutis { ctiones ex ol. cam. & bal-
neum aquæ dulcis.

*Prohibita Transpira-
tione quibus*

penes id,

Quod est

Reten- { Vacuationem { Venæ sectionem { Deiectiones,
tum { cum per { Medicamenta ducentia per { vrinas,
& insensibilem transpirationem } 11. meth. 8, 9, 10-11.

Confirmationem, & refectionem virium. 11. meth. cap. 10.

Fiens, id est, quod putreficit 11. meth. 8. { Spiritum refrigerantem per { pulsum, & { respirationem } 11. meth. cap. 13.

à quo indicatur inhibitiō, ne putreficat per { Ventilationem per { Deiectiones, { vrinas, & { vacuationes per { aliter } 11. meth. 8, 9, 13.

Pulsum & respirationem.

*Proputre-
dine, in
qua est*

Factum, id est, quod iam putruit. 11. meth. 8. { Sanguinis missionem { Vomirum
medicamenta non valde calida ducentia, { deiectiones } 11. meth. 8, 9.
à quo, cum sit omnino alienum, indicat vac. per { quo natura vergit, per loca conferentia. { vrinas
Vergit autem natura per { sudores. }

[Subiecta Tabula hoc verbi, Latinis assentiuntur. in fine folij 74. Lit. E.]

Hoc
in Med
dis sing
dam. M
decen
scopian
anampe
an enic
pertine
John 17.
non fin
Veni
dior
emitto,
quidc
bum v
re. Qu
bu, q
histon
ra que
remif
eurn
que et
ni per
flicet
non po
mpt
dil
plic
beau
mora
fune

Hæc sunt ex toto præsidia à Galeno, & cœte-
ris Medicis hucusque excogitata pro resciden-
dis singillatim causis excitantibus febrem putri-
dam. Modo ad lancem, ac trutinam, quæ so, pe-
detentim ipsa cum puluere nostro examinare
incipiamus; ad hoc, ut perspicere valeamus, v-
trum puluis istæ hæc eadem præstet, nec ne, &
an efficacius. Igitur quod ad venæ sectionem
pertinet, negare non possumus, quod iuxta 2. a-
phor. 17. 22. 4. aphor. 2. 14. meth. 7. tale præsidium
non sit exquisire vacuatuum, & statim etiam.

Verum ex altera parte, quod habet contrain-
dicationes illius usum impedientes? Illas nunc
omitto, quod proprio loco afferentur. Præterea
quando sanguinem euacuamus, secta vena ad li-
bram unam usque, vel minus permittimus ex-
ire. Quæro ego, cum ista sanguinis extracti li-
bra, quot vnciæ viciatorum humorum detra-
huntur? certe quinque, vel sex, vel septem; nam
reliquæ sunt sanguinis boni. Ad hæc, sanguini-
nis missio per Galenum ipsum 11. method. 14. non tamē mul-
euacuat absolute id, quod putrefactum est, ne-
que etiam obstructionem curat; non refrigerat,
nisi per accidens, teste Galen. 11. meth. vacuando
scilicet succos excalfactos. At vero si ad pulue-
rem propositum animum, & oculos coniicia-
mus; proculdubio perspiciemus, illas contrain-
dicationes (quemadmodū suo loco demonstratur)
puluere nihil officere. Præterea (si iusta dosi exhi-
beatur) nō vnciæ, sed librae prauorueducuntur hu-
morū. Ad hæc puluis absolute vacuat, q̄ putrefa-
ctum est. Obstructionem insuper, & jam factam
(quia)

Puluis uā

trum supe-

ret, vel su-

dam.

peretur à

medicamē.

tis febris

putrida

causas tol-

lentibus.

Vtrum su-

peret, qua

multitudi-

nem tol-

lunt.

Vena sectio

exquisite,

ac statim

euacuat.

Apuluere

tamē mul-

tis nomi-

nibus sua

peratur.

(quia beneficio Tartari, quod aperit, & recludit sua incisione) tollit; & faciendam (quia vacuando humores illorum affluxum compescit) inhibet, & refrigerat per se, cum sit cinis quidam, ex quo fomites ignei ex toto ablati sunt, quemadmodum suo loco, ac tempore ostenditur.

Puluī me-
dicamenta
subducto-
ria in pur-
ganda fe-
brū purri-
da causa
superat.

Quod vero ad medicamenta subductoria pertinet, Ulro concedimus cum Galeno 2. aph.. 29. 1. aphoris. 21. conuenire, sed habent & ipsa suas contraindicationes, sunt ingrata, insuavia; & si de soluentibus sit sermo, sunt calida eodem Galeno authore, 1. aphoris. 24. non possunt quotidianie exhiberi; aluum adstrictam relinquunt; magnam corpori molestiam inferunt, ex quo debile admodum reddunt; ita, ut antequam pristinas recuperet vires, longum tempus requiratur. Contra vero puluis ab illis contraindicationibus est immunis, quemadmodum *suo loco* demonstratur; non est ingratus, non insuavis, non est calidus, potest pluries (si necesse sit) assumi, aluum adstrictam non relinquit; corpus non debilitat; ita, ut vires cito reassumat. Quod vero ad inediā spectat; hæc per Galenum; 2. aphoris. 17.. 22. 4. aphoris. 2. 14. meth. 7. cui omnes assentiunt, euacuat per accidens, hic autem puluis per se iam vero efficacius, & præstantius esse agens, quod aliquem producit effectum per se, & primo, quam id, quod per accidens, & secundario, nemo est, qui nesciat. Mitto exercitationes: non enim cum puluere isto comparandæ sunt, propterea quod sua excalefactione maius afferunt febricitantibus nocumentum, quam sua vacuatione.

Superat &
inediam.

Inedia va-
cuat per-
accidens

Puluī per
se.

Puluī su-
perat exer-
citationes
incuran-
di febr.
pur.

cione iuuamentum: ac proinde authores omnes vno ore fatentur , febre putrida laborantes in lecto decumbere debere ; contra vero euacuationem in ea omnes (vt supra dictum est) extollunt.

Quod vero ad balnea , & frictiones attinet; Superat & iam Galenus, 11. meth. 9. & alii præcipiunt, & iure bal. & frictiones. quidem optimo , ante totius corporis vacuacionem non esse adhibendas; puluis autem statim ab initio usurpandus est.

Ecce igitur, quod iam patet, puluerem in paucitate (quæ erat primus scopus) præstanta, non solum æquare , verum etiam non parum alia superare præsidia huc vsque administrari solita: ut minime mirandum sit, si (¶) Galenus 2. acut. 11. (vt alias diximus) purgationem venæ sectio ni præposuerit. Hactenus de multitudine demenda , quæ remotissima erat febris putridæ causa. Accedamus ad alteram nimirum ad crastitudinem. Ad hanc remouendam Galenius 11. method. 13. proponit attenuationem per ea , quæ dissecant , tum alimenta , tum medicamenta: & optime quidem : at puluerem nostrum maximum habere & dissecandi , & attenuandi vim, tam certum est , vt demonstratione haudquam indigeat.

Quod spectat ad tertiam febris putridæ causam, quæ erat tenacitas , seu viscositas. Pro hac tollenda incisionem , atque deterionem laudabat Galenus, 11. meth. 13. per alimenta & medicamenta. Hanc Galeni cogitationem non possumus & nos non libenter amplecti; & ob id Tataris

Puluis v-
trum su-
peret. que
erat crastudi-
nem aufe-
runt.

Puluis vi-
sciditatem
perbelle
tollit.

tari vsum recipimus, vt pote quod mirifice deterat, quemadmodum non solum qui de ecc pertractant, verum etiam Fullones, ac Mulierenos certissimos reddunt.

Post viscositatem sequitur obstructio, in qua (veluti supra diximus) Galenus 11. meth. 10. considerabat, & faciendum, & factum. Pro remotione illius faciendi, 11. meth. commendabat (& summa quidem cum ratione) inhibitionem, ne fieret id, quod 11. meth. proprie ad prophilaeticem, iis est, prouisionem pertinet. Inhibetur autem inquit 11. meth. 14. stud faciendum, si humorum obstruentium affluxus compescatur: compescitur autem per euacuationem adhibitam per sanguinis missionem, medicamenta & inediam. Iam vero puluerem nostrum in vacuatione praestanda primas obtainere, supra demonstrauimus. Pro illius vero facti ablatione Galenus 11. meth. 10. apertione, & merito, proponit, vel reclusionem per incidentia, non valde calida usitata, multitudine prius dempta. Verum puluis iste ratione Tartari, & Antimonii incidit, ad detergit, & ex consequenti aperit; idque (vt saepe inculcatum est) sine calore, & simul quoque multitudinem demit.

Post obstructionem, est prohibita transpiratio, in qua dicit Galenus *loco proxime citato*, ad efflare & retinendum, & retentum. A retinendo inhibitionem inquit *ibidem* indicari, ne retineatur id, quod praestatur obstructione amota per vacuationem, attenuationem, & apertione: quae quidem omnia pulueris auxilio perbelle simu-

*Puluis in
obstructio-
ne tollen-
da quan-
zum va-
leat.*

*Inhibitio-
nem ad
prophila-
eticen spe-
ctare.*

*Puluis opt.
facit in au-
erenda
fprohibita
transpirat.*

præ-

præstantur. Remedia hucusque in vſu posita, nonnulla ſolam moliuntur vacuationem, vt venæ ſectio, medicamenta subduetoria, clyſte- res, inedia, & ſimilia; alia ſolam attenuationem, cuiusmodi ſunt diſſecantia; quædam apertio- nem, vt incidentia.

A retento autem, indicari dicit Galenus ibi- dem vacuationem per iam dicta instrumenta, quæ ab euacuatione per puluerem noſtrum fa-cta, longe ſuperari, demonstratum eſt.

Post prohibitam denique transpirationem, *Putredo* ſequitur putredo, quæ quidem vltima eſtit, & *qualis nā* immediata, & re vera continens ipſius febris pu-*sit febrium* tridæ cauſa; quamuis à Galeno 11. meth. 9. antece-*putridarū* dens nominetur. Sed vtcunque ſit, in putredine *cauſa Quid* dicebat idem Galenus 11. meth. 8. adelle & fiens, *indicet, &* id eſt, quod putreficit, & factum, id eſt, quod iam *putredine à* putruit. Ab eo quod putreficit, indicari monet *pul. præsta-* *ri 11. meth. 10. inhibitionem, ne putreficit.* *ri ostendi-* *tur.*

Confirmationem,
& refectionem vi-
rium , vt ipsa su-
perantes putredin-
em succos con-
coquant.

Puluis vel-
sus salcar-
nes, & pi-
sces, ita
succos à
putred.
tibus.

Per hæc
tria nimi-
sum pes

Per spiritum refri-
gerantem, per pul-
sum, & respiratio-
nem.

Ventilationem.

Puluerem
vacuare
quod iam
putrhis.

Pro his duobus scopis ob-
tinendis, faciunt; pro prime
quidem alimenta boni suc-
ci ; pro altero vero mora in
aere frigidiore , siue sit talii
natura, siue arte. Puluis au-
iste, quoniā frigidus existit,
refrigerare profecto & ipse
poterit; cuque rursus sit eti-
am siccus, putredinem abo-
sumere, & prohibere , non
aliter ac sal, carnes, & pisces
à putredine , per multum
tempus præseruat. Quo fitt
vt multoties videamus pullu-
erem hunc absque villa va-
cuacione sensibili febres su-
stulisse putridas. Id , quooc
nulla alia ratione factū pu-
tantis, nisi quod sua siccitatē
putredinē, vel absumpsee-
rit, vel succos à putredine
immunes reddiderit.

Hanc præstant inquit Gal-
lenus, II. meth. 8. & 13. fricton-
nes mediocres rarefacien-
tesjita ol. camam. aneth. vee-
amygd. relaxantia. Confer
quoque vinum album , &
cætera per vinas , aut alitee
vacuantia; sic pulsus & respi-
ratio. Quamobrem cū pull-
uis etiam vacuandi, & refri-
gerandi simul vim obtineant
ventilationem quoque sa-
tis abunde afferre valebit.

Postremo ab eo, quod iam putruit, cum iuxta
Gal. 4. de val. tuen. 4. 2. aphorism. 17. sit omnino alie-
num ; indicatur ex eodem Galeno II. meth. 8.
vacuatio & per venæ sectionem, & per deiectio-
nes, & per vomitum, & per vinas , & per sudore-
res teste Gal. II. meth. 8. 9. Nos autem supra indi-
cauimus , quantum vacuatio per hunc pulue-
rem

rem dictas superet vacuationes, hac tamen consideratione habita, quod (si eo modo paretur, quo à principio diximus) iudores, & vrinas eliciendi vim proprie non obtincat. Quare si forte natura per has vias critice semetipam exonerare tentet, à pulueris exhibitione desistendum erit, Hippocrate præsertim præcipiente, 1. aphor. 40. quod que iudicantur, & iudicata sunt integre, &c. At si sudoris, vel vrinæ beneficio succi dunat tenues, ac serosi educerentur, crassi vero, ac viscidi intus remanerent, qui vel morbum præsentem producere, vel alium excitare, vel recidivam efficere possent; his omnibus malis puluis iste sua vacuatione occurret.

Animaduersiones pro recto pulueris usu.

C A P. V.

Vemadmodum instrumenta, 11. meth. 1.
5. de sanit. tu. x. de marc. 6. vel materiæ, de *Instrumen-*
art. medicin. c. 95. quibus Medici vtun-
tur ad quamcunque ægritudinem, siue ^{bene, vel}
leniendam, siue depellendam; si in tempore, 6. ^{male usur-}
epidem. 1. de medic. art. const. c. 14. 11. meth. c. 14. & vel-
uti decet usurpentur; 2. meth. 1. dicuntur auxilia, ^{patet quo-}
præsidia, remedia, & causæ salubres; si vero ma-
lè, vocantur causæ insalubres: ita par ratione,
si puluis propositus, veluti decet, & seruatis,
ut dicitur, seruandis exhibeat, auxilium, præ-
sidium, remedium, & causa salubris vere dici

F poterit;

*Animad-
uersiones
seu scopi
quales.*

¶ Quot.

poterit; & illa procul ab omni metu præstabili quæ in proxime præcedentibus capitibus indicauimus, atque in nauimus. Has igitur obseruationes, seu animaduersiones, quas Galenus in meth. 14. tum scopos, tum capita vocat, reperiendæ ac perscrutari breuiter, & quātum res, de qua agitur, expostulat, est operæ pretium. Et quia in iis authores multa proponant, videlicet, *Anagem-dum, Quid, Quale, Quantum, Vbi, Quomodo, Qua ma-teria, Quo ordine, &c similia;* nos tamen in præsen-ti contenti erimus his

In quibus ægritudinibus conuenientia puluis, de quo est sermo.
 Quo tempore tum ægritudinis, tum anni, & qua diei vel noctis hora?
 Qua quantitate, & quoties
 Quinque } Quomodo, & qua ratione; &
 An aliquid ex iis, quæ contraindicari solent aliorum medicamentorum, tam chirurgicorum, quam pharmaceuticorum usum; quo minus ipse accipiatur, sit impedimentum.

*Animad-
uersio Prī-
ma, scili-
cet, in qui-
bus affecti-
bus conue-
niat,*

Quantum pertinet ad primum. Diximus *su-*
*pra, idem quoque nunc repetimus, verisimile e-
 se, puluerem hunc, quia corpora humana ab hu-
 moribus copia, vel qualitate peccantibus, tam
 quam à fæce purgandi facultatem habet, tutco-
 & cum certa (quantum tamen res humanæ pa-
 tiuntur) spe usurpandum*

2
M E T H O D V S I N P U L V E R E M.

Intemperiebus omnibus, dummodo cum materia illæ sint, siue { Simplices existant, siue compositæ; æquales, vel inæquales. Vnde non mirum, si efficacissimum quotidie experiamur in omnibus febris humoralibus vocatis finiendis; quemadmodum in præcedenti capite demonstrabimus.

Et in compositione penes conformatio-
nem. { meatuum, seu cana-
lium & cauita-
tum { repletarum, vel
obstructarum ab humorib.
In inanitione vero, vel coalescentia, & simili-
bus puluis non valet.

Morbis in mala compositione penes Magnitudi-
nē, non qui-
dē imminu-
tā, sed adau-
ctam, vt in
tumoribus
præter na-
turam { cum inflam-
matione, vt
sunt calidi
tumores { vel per inflammatio-
se, vt erysipelas.
vel per acci-
dens, scilicet
ratione pu-
tredinis, vt
scirrhous,
oedema,
cancer,
hydrops, & similes.

Numerum, & situm In his puluis partem non habet.

Solutione continui, tam à causa externa, quam interna; Quæ solutio est Sensibilis, vt est vulnus in corpore plethorico, vel caco-
chymo, & vlcus, non quidem cuiuscumque fortis, sed quod fluxione tentatur.

Insensibilis, vt quando partes { grauantur, tenduntur, densantur Ex humorum, tam simpli-
cium, quam composito-
rum fluxione.

Tabula hanc refer ad pag. 82. lit. F. verba superpandit

Ad fum
mordis
tes, vel
enfatu
cans vici
polterea
nos.

Qad

les odes

nri non

tis et pro

mure quan

modos,

devere,

z de conf

ditiones

fecus se

Illud

condon

cum hor

tuopeñ

noce ab

descender

qui mori

Ei

Ad summam, in omnibus iis humani corporis morbis, in quibus humores peccant, vel simpli-
ces, vel compositi, calidi, vel frigidi, tenues, vel
crassi, vel soli, vel cum flatibus, ac vermibus, vel
cum tumoribus præter naturam, vel sine; hunc
puluerem utilem esse, quotidie saepius vide-
mus.

Quoniam vero quemadmodum autore Ga-
leno de differ. sympt. c. 1. corpora sine umbris repe-
riri non possunt; ita nec morbi sine symptomis:
ea propter non erit à ratione alienum, existi-
mare, quod ablatis pulueris huius ope, & auxilio
morbis, symptomata quoque ab ipsis nata finiri
debere, siue talia symptomata de differ. sympt. ca. 2. Sympto-
matum
1. de causis sympt. c. 1. 12. meth. cap. 1. pertineant ad a-
Etiones læsas, siue ad excreta mutata, siue ad af-
fectus, seu qualitates corporis mutatas.

Illud tamen haudquaquam silentio præter-
eundum est, quod cum ex intemperiebus, quæ res cum
cum humoribus coniunctæ sunt, aliæ ab illis ex humoribus
toto pendeant, & foueantur; aliæ vero è contra esse duo-
non ab humoribus; sed potius, ut humores ge- rum gene-
nerentur, in causa sunt, cumque ex humoribus, Humores
qui morbos excitant, aliæ teste eodem 4. acut. 76. morbos ex-
1. aphor. 24. sint firmati, alii in fluxu, hoc est, alii se citantes
habeant ut causa antecedens, alii vero ut causa esse duo-
continens, & coniuncta; puluis hic noster in- rum gene-
temperies quidem illas tollet, quæ ab humoribus
pendent, quod ablata causa, 2. aphorism. 22. quas in-
& in libris de locis affectibus saepenumero & affe- temperies,
ctus ab illa genitus aufertur; reliquas vero mi- & quos
nime, nisi forte humida foret intemperies, humores
respiciat.

hanc enim siccitatis beneficio puluis remouere posset.

Quod si has quoq; cordatus, & diligens Medicus auferre in animo habeat ex Galeni præcepto, 2. aph. 22. de art. medicin. c. 89. humoribus primo pulueris auxilio eductis; contrariis postmodum alimentis, & medicamentis tum extrinsecus, tum intrinsecus adhibitis, aduersus intemperiem pugnabit. Ita pariter de affectibus, qui ab humoribus nascuntur, vsu venire credendum est.

Puluis hic noster, non quidem firmatos, neque eos, qui se habent ut causa continens, & coniuncta, sed qui sunt in fluxu, seu in motu, quiue se habent, ut causa antecedens potissimum purgat. Quoniam vero saepe, ac saepius fit, ut humores firmati; & qui se habent, tanquam causa continens, & coniuncta, foueantur, & conseruentur ab iis, qui sunt in fluxu, & qui sumi veluti causa antecedens, istis igitur pulueris extractis; ii, qui in parte relinquuntur, vel à natura, sarcina iam leuata, vincuntur; vel arte per retrocessum, vel auctore Galeno 13. meth. 9. 21. ad art. medic. 95. 3. 3. epid. 76. reprimendo, vel auctendo, ac deriuando, & per extractionem consumuntur. Et hæc de primo scopo, seu animadversione.

Quod spectat ad alterum de tempore. Istius varie considerari potest; vel penes anni tempus & vniuersale, scilicet, an Vere, vel Æstate, vel Autumno, vel Hyeme: & particulare, nempe quidie, vel noctis, vel Lunæ motus hora: vel penes ægrin

Hum. firmati, qui sunt veluti causa coniuncta, souentur ab ijs, qui sunt in fluxu, veluti à causa antecedente.

II. de Tempore uniuersali.

ægritudinis tempora vniuersalia pariter, & particularia. Igitur si de vniuersali anni tempore sermo sit; quemadmodum teste Hipp. 6. aph. 47. 7. aph. 1; 1. aph. 15. Veris tempus ad alia medicamenta exhibenda accommodatissimum existit, propter rationes, quas Galenus, *in comment.* & alii præstantissimi Hippocratis interpretes excogitarunt, quasue nunc memorare non est necesse, ita & ad hunc puluerem. Vnde, si præseruationis gratia exhibendus est, eo præcipue tempore dandus: Sin præseruationis, & curationis ratione; æstiuo etiam tempore eo ut licebit: etenim præterquam quod humores satis fluxiles tunc existunt, viæ sunt adapertæ; ac proinde suo munere fungi perbelle poterit. Neque obstat, & *Obiectio.*
 quod vires æstiuo tempore cæteris partibus sint debiles, & quod in aphor. 5. Sect. 4. Hippocrates scriptum reliquit; *sub Cane, & ante Canem difficiles sunt medicationes;* propterea quod medicamen- *Solutio.*
 tum istud non est ex iis, quæ vires prosternunt; quandoquidem & lactentes, & mulieres grauidas absque noxa pluries eo ut vidimus; neque caliditate præditus est, quod odore, (4. *simpl.*) ac fere sapore careat, quemadmodum *alibi demonstrauimus.* Autumnali, & Hyberno etiam tempore exhiberi potest, non aliter ac alia medamenta, vbi necessitas vrgeat.

Detempore particulari certa regula assignari non potest; cum tamen certum, ratum, ac firmum sit apud omnes, 1. aphor. 22. *de totius morb.* *temp. 2. 1. de cris. 9. 8. catatop. 3. humores facilius e-* *ducuntur quando sunt in motu,* *Particu-* *lari.* *Humores*

*Qua diei
vel noctis
hora puluis
exhiben-
dus.*

*Humores
esse in motu
in fluxio-
num, &
accessio-
num ini-
riis.*

*Pharmaco
assumpto
quando
sorbitio
danda.*

*In pulueris
usu quo-
modo Luna
sit spectan-
da.*

*Puluis quo
morbi tem-
pore dan-
dus.*

*Remedia
maiora esse
vene se-*

quando sunt firmati; cumque qualibet diei, vel noctis hora sui motus principium habere possint; haec de causa qualibet diei, vel noctis hora poterit assumi, eascilibet ipsa hora, qua humores moueri incipiunt; veluti, *de tumor. præt. natur. c. 2. 10. meth. c. 6. 13. method. 1. 2. 3. 4. 14. method. 2. de inae-
quali int. 6. de art. medic. 90. fit in fluxionum,
& 2. aphorism. 1. 2. de differ. febr. 11. accessionum i-
psarum febrium initiis cæteris autem paribus
hora matutina seligenda, tum quia ventriculus à
cibo vacuus est, tum quia longe etiam distat à
noua cibi oblatione, & habemus Hippocratem
2. acut. 12. 13. monentem, vel protinus ab accepto phar-
maco sorbendum, non in mediapurgatione; at vbi pur-
gatio desierit, tunc sorbitio detur.*

Propter eandem quoque rationem fit, ut fa-
cilius munus suum puluis absoluat, si in pleni-
vsi quo- luniis, vel nouiluniis, vel quartis porrigatur,
modo Luna quam si in interluniis; quia in istis humores po-
sit spectan- tius quiescunt, in illis contra potius centur.

Idem quoque sentiendum esse videtur de æ-
gritudinistempore, tam vniuersali, quam parti-
culari; melius enim est circa initia puluere viti,

quam aliter Hippocrate præsertim authore 2. a-
phorism. 29. & 30. vbi Galenus in commentariis
pore dan- pulcherrime digrediens hæc habet: *Circa initia
dus. morborum, in quibus speramus, agrotum conualitatum,
tentandum est maiora afferre remedia, sunt autem hæc,*

*maxime vero venæ sectio, non nunquam vero & purga-
tio, quorum neutrum oportet in vigoribus adhibere,
vene se- coctiones enim morborum tunc maxime fiunt. Ut i-
gitur*

gitur hæc citius euemiant, melius est in principiis euacuare, quo minorem jam factam materiam, facilius natura purgatio posset concoquere. Quæ si vera sunt, quemadmodum verissima; tunc erit ad puluerem dandum tempus opportunissimum, quando morbus humoralis incipit, principii nomine accepto, non solum de principio vniuersali verum etiam particulari.

Neque obstant aphoristicæ Hippocratis sententiæ, i. aphorism. II. & 19. quibus præcipitur, In accessionibus abstinere oportet. Non obstant, inquam, huiusmodi sententiæ; propterea quod (vt in explicando quarti argumenti exitu inferius fuse lateque demonstrabimus) de alimento, non autem de pharmaco enunciatae sunt. Accedit, quod si quando materia turget, vel vrgeat, tunc est (quemadmodum supra pag. 70. ostendimus) purganda. Iam vero in febrium accessionibus id fit: Eo igitur potissimum tempore puluerem exhibere debemus.

Quod autem in accessionum principiis materia turgeat, & vrgeat, vel se habeat ad modum turgentis, vel vrgentis, illinc facile quis colligere poterit, quod (vt mox dictum est) materia tunc mouetur; & in isto motu periculum imminet, ne in partem aliquam principem, vel principi consentientem, ruat; immo non raro ruit; vt quando vel in cerebrum rapitur, ex quo delirium, cataphora, vel aliquid simile gignitur: vel in cor, vnde prauè pulsuum differē.

*tionem, &
nem. Hæc,
cur non in
vigore, sed
in principio
exhibenda.*

In accessionibus abstinendum à cibo.

In febribus intermit- tentibus humores non conco qui, sed ex- pelli.

tiæ animi defectus, & similia: vel ad pectus, vnde aliqua spirandi difficultas, tussis: vel ad ventriculum, vnde cardialgia, singultus, sitis, inappetentia, vomitus, & id genus, vel ad intestina, vnde tormina, & aliquis prausus alui fluxus: Quod si accessiones istæ fuerint febrium intermittentium, præter turgentiam, & urgentiam, aderit & altera conditio ex iis, quæ purgationem statim exigere supra suo loco demonstrauimus, nimirum *materia, que concoqui nequit.*) Etenim cum in talibus febribus putrescant humores in toto corporis habitu, & carnis, ibi concoqui non possunt, sed vacuantur vel per sudorem, vel per vomitum, vel per deiectiones, vel per urinas, id, quod præter Galeni testimonia,

Tab. 31.

Parens meus luculenter sane definiuit in *Tabulis de febribus* iam prælo commissis, & ob publicam utilitatem in lucem editis; & usus etiam, & experientia quotidiana demonstrant. Mitto,

In accessionibus materia esse superius ex 2. aph. 29. etiam insinuatum, vacuationem in principio, cruda quantumuis existente multam. multa; quo in casu habemus Galeni præceptum teriam esse multam. Quamobrem si salutis humanæ studiosi è certo sensu, & vero, non malevolentia, & liuore impediti, his de rebus rectum ferre voluerint iudicium; certo scio, i-

Puluū in accessionib dandus. psos pro rato habituros, puluerem eo potissimum tempore ægrotantibus porrigendum esse. Rationes autē, propter quas vacatio, nō per alia medicamenta, quib. ad aluū subducendā pas- sim uti-

sim vtimur, eo tēpore moliēda sit, sed tali dūtaxat puluere inferius suis locis afferuntur in principio capitis nimirum sexti, ubi tuto, cito, & incundē puluerem hunc suo munere fungi, declarabitur; nec non in cap. 7, quando quartum argumentum etiam, atque etiam prometur.

De quantitate, in qua puluis exhibendus est, illi de quā & quoties (quibus de rebus tertio loco dispu-
tate, &
tandum ab initio proposuimus) illud in primis quoties.

animaduersione dignum existimamus, quod

Galenus quoque 2. acut. 37. & Hippocrates ad- Dosis pra-
notarunt, nimirum singulorum præsidiorum quanti- ssiorum
tatem artificioſa egere coniectura: artificioſe autem artificiosa
coniicere Viri esse, qui vires omnium, q:ae in arte sunt, coniectura.
didicerit, memoria mandauerit, atque diligentia omni & qualis
adhibita ſeo in operibus artis exercuerit: paucostamen hæc ſit.

tales existere inquiunt. Vnde non mirum, si reli- In purgan-
giosi admodum ſint Medici in præscribenda po- tium Dosi,
tiffimum medicamentorum purgantium quan- cur Medici
titate; & ratio eſt, quia valuatio humorum peccan- ſint reli-
tium, neq; vltra, neq; i. aph. 3. infra modum facienda eſt; Humores
quia, ſi vltra modū fiat, periculosa eſt, cū omnis immodi- peccantes
ca vacuatio non minus immoderata repletione ſit peri- qua men-
culosa: ſi infra, agitantur magis, magisque humores, & cuandi.
magnæ in morbis, præfertim acutis, naſcuntur offendæ.

Quamobrem præcipit Galenus, 2. acut. II vt respiciamus humorē superabundantem, & naturam, In purgat.
hoc eſt, & vires hominis, qui debet euacuari, & rursus molienda,
an ſit homo ex ijs, qui diſſiculter purgantur, an ex ijs, ſpectandas;
qui modico ſumpto medicamento purgantur copioſe?
Denique ut quam p̄nimum errare contingat, conſu-
luit, ibidem, ut quibus medicamentum dare quadrabit,

Scammonii Dosis.

ius tantum propinetur, quantum in plurimis mediocriter tum vacuari nouimus, tum expertissimus. Vnde, ut ad puluerem nostra se referat oratio, nouimus, & expertissimus, Scammonii modo, quo dictum est, parati, & quod tenues, calidosque humores educere diximus, dosim esse à granis sex ad sexdecim usque, vel decem & octo, & viginti in iis, qui difficulter purgantur.

Antimonij Dosis.

Antimonii vero similiter, ut dictum est, parati, à granis quatuor ad duodecim usque vel quatuordecim, & sexdecim in iis, qui difficulter purgantur. Vbi vero ex aequo uterque abundet humor, tunc dimidia dicti Scammonii dosis, scilicet grana octo, vel decem, & dimidia pariter Antimonii, scilicet grana sex, vel octo simul accipienda est. Tandem ubi alter alterum superat humor, tunc pro ratione humoris superabundantis, medicamenti quoque ipsum respiciens quantitas augenda est; ut exempli gratia. Si bilis pituitam, vel succum melancholicum superet; dentur Scammonii grana duodecim, Antimonii vero grana quatuor, vel quinque.

Illud tamen, quod unius anni spacio iam obseruauimus, haudquam silentio inuoluerimus; & est; posse nos, ac debere præscriptam Antimonii, & Scammonii dosim ad tria usque grana excedere; ut verbi gratia exhibere ipsius Antimonii ad grana usque viginti; Scammonii vero ad grana usque viginti duo; id, quod ea ratione fortasse factum est; quod Pharmacopolæ maiori

maiori cum diligentia, & magis exacte nunc,
quam prius puluerem hunc parent.

Quod vero ad Tartari dosim pertinet; hæc *Tartare*
proportione respondere debet iam dictis, scili- *Dosis.*
cet, à granis duobus, ad quatuor, vel quinque,
vel sex.

Quoniam vero lactentibus etiam dati pot-
est, qua dosi ipsis iste puluis exhibendus sit, re-
ferre non grauabor. Illustrissimus Comes pue-
rulis trium mensium febre acuta correptis, *Lactenti-*
bus qua
Scammonii granaria, & Antimonii duo simul
dedit. Nos vero grandioribus, qui annum iam
accesserunt, Scammonii grana quatuor, Anti- *Dosi Puluis*
dandus.
monii tria, ac Tartari duo exhibuimus, & pur-
gatio optime cessit.

Erat alterum circa quantitatem explicandum; *Puluis quo*
Quoties usurpari puluis possit, an vna vice tan-
tum, vel pluribus. Sed breuiter diximus, si affe-
ctus (sit verbi gratia febris aliqua ex humorali-
bus) sumpto semel puluere non cesseret, quando
iterum affectus repetet, & nos rursus puluerem
secundo dabimus: si tertio adhuc affectus re-
uertatur, & quarto, & quinto; puluerem exhi-
bebimus pariter, tertio, quarto, & quinto, do-
sim semper singula quaque vice minuendo: pro-
pterea quod in primis diebus humores benefi-
cio pulueris mouentur, & agitantur, quo fit, ut à
qualibet postea vel exigua eiusdem pulueris
quantitate facile foras trahantur.

Quod si forte puluis prima vice exhibitus pa-
rum, vel nihil effatu dignum eduxerit, quando
puluerem secundo exhibebimus, dosim tan-
cum

tum augere debemus , quantum necessarium sit ad aluum soluendam. Verum enim vero licet (si casus expostulet) toties tuto repeti possit ? nostamen ex eō tempore , quo puluere vti cepimus , nunquam contigit , vt ultra tertiam exhibitionem ad quartam , vel quintam deuenire coacti fuerimus ; nam plurimi semel tantum accepto puluere , alii bis , per pauci tertio conuauerunt ,

*IV. de Mo-
do.*

Quo ad modum . Si vera sunt , quemadmodum verissima , quae Magnus Hippocrates in *aphorism. 9. Sect. 2.* scripsit ? corpora animirum , cum quispiam purgare voluerit , oportet fluida facere ; & quae Galenus in penultimo comment. primi aphorism. quod ueris exhib - quando purgantibus medi amentis usuri sumus , occasio-
Prepara-
tio ante Pul
tionem. nentem arripiamus parandi humores ad fluxum ; & aperire foramina , per quae debet purgatio fieri ; & quis est , qui non videat , utile fore ante pulueris exhibitionem , haec omnia respicere ? & sumpto una vice puluere , si affectus adhuc perseverauerit , interquiescere expedite , & interim humores maiori studio , ac diligentia præparare , & victus ratione , & medicamentis appropriatis , syrups nimirum (dummodo nauseam non afferant ,) vela- quis , seu decoctis , apozematis , iuribus alteratis vocatis , & antidotis .

*Pulueris
exhibendi
varii mo-
di.* Quibus pro occasione peractis ad pulueris exhibitionem tali forma deueniendum est ; puerulis trium mensium cum lacte propinetur , ijs , qui pane in aqua decocto utuntur , in primo panatellæ , ut dicunt , cochleari ; adultis cum iure ; febricitantibus in accessione quidem cum aquæ hordea-

hordeaceæ modico, extra accessionem vero cum ptisana (quem admodum Veteres & præ-
fertim Gal. 13. method. 15. Hippocrat. li. de alimento
helleborum, epithymium, polypodium, & similia exhi-
bebant;) sunt, qui cum aquis affectui destinatis;
alii cum vino; iis, qui conseruis vocatis dele-
ctantur, dari poterit cum *conserua ex acido citri*, vel
violarum; iis, qui aliquo laborant alui fluxu, cum
sacc. ros. iis, quibus à capite vel artubus trahere
in animo est, cum pil. affectui destinatis media
portione, & dimidia istius pulueris; iis denique,
quibus à renibus, iecore, vtero, cum *cassia pulpa*; *Puluerem*
aliis, aliter vtcunque. Quæ in re cætera omnia *istum su-*
pharmacæ superare videtur, quæ vsque adeo in- *perare o-*
suauia sunt, vt nec pueri, nec grandiores, præser- *mnia alia*
tim qui delicati sunt, ea nedum deglutire, ve- *medica-*
rum neque cernere possint, neque recordari pa- *menta.*
tiantur: contra vero puluerem nostrum absque
ylla difficultate sorbent.

Pharmaco autem assumpto per horam quie-
scendum, in qua si somnus obrepatur, dormien- *Post pulue-*
dum, inde vigilandum: & si quis optet medica- *rus assump-*
mentum facilius, & fælicius munere suo fungi, *ptionem* *quid agen-*
corpus iuxta Hippocratis decreta 4. aph. 14. 15. *dum.*
moueat. Cibum vero non nisi celebrata purga-
tione capiat; quod eodem authore 2. acut. 12. 13.
ab assumpto pharmaco, ut *supra* monuimus, &
in media etiam purgatione, neque potandum,
neque sorbendum. Quod si puluis non eam ex-
crementorum copiam eduxerit, quæ opus esset,
altera die clyster aliquis iniici poterit, veluti fit
de aliis

3. De con- de aliis medicinis, vel iterum puluis accipi iu-
traindica- maior i dosi.

zationib. De contraindicationibus, quæ pulueris nostrii
Vires pro- vsum remorantur, nulla alia præter virium pro-
strata tan- strationem, mihi sese offert; hæc enim Galen
zum sunt, que contra teste, 9. meth. 10. de opt. secta. 22. cui omnes con-
indicare tiunt, neutram fert vacuationem. Nec mirum;
pulueris v- quandoquidem quibus vires deperditæ sunt;
sum. iam desperati sunt; & vbi salus desperata est, 11..
Salute de- fferata nil method. 9. 1. aphorism. 8. 2. aphorism. 29. agendum
agendum. non est, ne infamentur præsidia, quæ multis fue-
Contrain- runt, & futura sunt saluti. Cætera vero, quæ a-
dic. alio- liorum remediorum vacuantum, tam chirur-
rum reme- gicorum, quam pharmaceuticorum prohibent:
dium va- cantium vsum, huic pulueri haudquaquam repugnant;
vsum, pul.
non esse im-
pedimento.

Contraind.

(r) Ætas, quæ	Sanguinis missionem à 14. anno infra neq; vltra septuagesimum. non admittit	Pulueri nostro locum da Neque obstat locus Hipp. (s) & Gal. quia loquuntur de elaterio, Nec (f) medicamenta soluentia dum lac (f) fugitur.	t II. meth. 14. 15. de curand. ratio. (s) tithymallo, (s) Scammonia veterum, quæ per sang. 13. 4. de sunt validissima; puluis autem noster mitis. val. iu. 4. 2. cata-
Anni tem- pus, quod prohibet	Sanguinis (tu. x.) missionē tum æstium, tum (u.) hyemale. Et pharmaci (y) assumptionem	Puluerem admittit; quia ut excalfacit, & vi- as ex se aperit, quemadmodum ex parte de- monstratum iam est, & etiam demonstrabi- tur.	top. I. pag. 136. lit. D. Aut. l. 1. t. 4. c. 20. s 5. 6. epid. 35. t 4. acut. 19. u 1. ad Glaue. 14. x 1. aphor. 15. 6. aphor. 47. y 6. aphor. 47. 4. aph. 5. z 5. aph. 31. A 4. aph. 1. a de curand. ra- tion. per san. miss.
(z. A.) Grauiditas, quæ non fert	(z) sanguinis missionem	Puluerem vero primis mensibus neque (A) pharmacum	12. meth. 1. Aph. 22. 29.
Alui (u) fluxus, & vomitus in febribus	vtranque vacuationem prohinet	Puluis hic noster vacuans humoris, vomitum, & flu- xum concitantes, vtranque affectum supprimit: nec mirum, postea quam vomitus (v) vomitum, & fluxus (x) fluxum curat, quemadmodum rhabarbarum to- stum, & aquæ thermales falsæ.	b 3. de los. aff. c. 4. c 4. de val. iu. 5. de cur. ration. per sanguinis miss. d 4 de val. iu. 4.
Cruditas, (a) quæ vtranque vacuationem respuit, non puluerem ob Antimonium, quod humo- res crudos feliciter educit.			
Morbus (b) frigidus, qui neutram parer ferre potest vacuationem		Puluis autem noster ex antimonio cum Tartaro (dummodo talis morbus alioribus pendeat) ipsum profigat.	
Vitiati (c) humores in primis viis venæ actioni repugnant. At commode pr puluerem educun- tur.			
Timiditas, (d) quæ non raro est in caussa quo minus yena tundatur, puluers assumptionem non formidat.			

Referenda est tabula hæc verba, repugnant. p. 94. lit. F.

Quibus
basanu
ben per i
companans
remansire
filico san
ctis fabris
qua aplo
tus, que
quodific
tus, medic
tum, acco

Quibus

Q

te paluer
ponis ha
que mal
fer mole
fopiam
quishes
dz, vca
toti con
focans a

Quibus quidem hunc in modum se habenti- *Purgatio*
 bus, non mirum si Galenus 2. acut. ii. purgatio- *an vena*
 nem per medicamentum sanguinis missioni *sectionem*
 comparans, illam dixerit maiorem certe utilita- *superet.*
 tem afferre, hanc vero securiorem esse. & rursus *conclu.*
 si loco sanguinis missionis substituerit largam *Pulu. esse*
medica.
 alui subductionem. Quamobrem si pericula, *max. utile,*
 quæ à pharmaci sumptione impendent, auferan- *tutum, nec*
 tur, quæ auferuntur, si puluis paretur eo modo, *insuauis.*
 quo dictum est; & si seruatis seruandis exhibea-
 tur, medicamentum per quam maxime utile; tu-
 rum, nec insuave in manibus habebimus.

Quibus argumentis nonnulli ad pulueris u-
suum improbandum utan-
tur.

C A P. V I.

QVanquam non solum experimentis,
 verum etiam rationibus satis superque
 (nisi me fallit animus) demonstraueri-
 mus superiori capite secundo, tertio, & quar-
 to puluerem hunc nostrum omnes humani cor- *Puluis, cur*
tuto, cito
 poris humorales ægritudines profligare; *tuto, & iucunde*
 quia nullam vel per quam maxime exiguam in- *suo mune-*
 fert molestiam, neque debilitat, neque aluum *re fungi*
stipticam reddit, si seruanda seruentur; cito, *dicatur.*
 quia si non vnica vice assumptus, saltim secun-
 da, vel tertia, vel quarta, ad summum quinta
 voti compotes nos reddit; *iucunde, quia non de-*
 formis colore, non fætidus odore, non insuavis
sapore.

sapore existit: ac proinde inter præsidia saluberrima, præstantissima, & efficacissima, quæue attestante Gal. 1. de semine 11.9. catatop. 2. Pæoniorum, ac manuum Dei nomen iure, & illo quidem optimo, sibi vendicare possit: 6. catatop. 33. nihilo tamen minus non defuerunt; non desunt, neque deerunt (non me latet) ingenia, quæ puluerem hunc parui facere, contemnere, irridere, damnare, & non modo (vt ita dicam) sibiliss; sed etiam conuicio è medicina explodere nunquam desinent.

Et euidem (ut libere fatear) horum cogitationes non accuso, sed libenti animo excuso;; quod in hac fouea, in quam isti inciderunt, incidunt, & incisuri sunt, ego quoque obrutus eō usque iacui, quo usque experientia, & usu quotidiano certior sum factus, puluerem hunc, ea, quæ dicta sunt, extra ludum, & iocum vere præstare. Sed, quod illis vitio dandum crediderim,,

Accusatio. est, quod postea quam nullus præterit dies, immo varios, & diuersos ægrotantes à variis, & diuersis ægritudinibus, humoralibus tamen, pulueris istius auxilio amissam valetudinem recuperare vident, litigiosiores tamen ipsa lite, & pertinaciores ipsa pertinacia, nullo pacto adduci possunt, ut assentiri velint, & experimentis, & rationibus jam supra allatis; quinimmo tenebras, & caliginem rebus clarissimis omni ope, & studio obducere nituntur, ut eos etiam, qui in hac re operam consumunt, quasi inutilia tentantes, reprehendant. Sed age ipsos iam loquentes audiamus.

Di-

Puluerem
esse medi-
camentum
vere pao.
nium, &
(ut di-
sunt) ma-
num Dei.

Detractio-
rum excu-
satio.

Dicunt nonnulli, se puluerem exhibuisse, nec *rum obis-*
 tamen vidisse profligatos morbos. *Alii* dicunt, *ctiones*.
 in nonnullis ægrotantibus inuamentum qui-
 dem attulisse, in aliis vero tormenta excitatse. *Alii* 1.
 m. orbos hoc anno saeppe natura salubres fuisse,
 & qui sua sponte, quolibet etiam minimo auxi-
 lio soluti fuisse. *Alii* se hucusque sine puluere 3.
 medicinam fecisse, sicutiam in posterum factu-
 ros. *Alii* pulueris vsu veterum præcepta, & vni-
 uersam medicinam huc usque rite, legitime, &
 sancte usurpatam funditus enerti; ut mirandum
 non sit, si in Xenodochio Florentino, in quo ex
 Serenissimi Magni DVCIS mandato pulueris
 vsus intromissus fuerat, nunc dimissus iam sit.
 Ad hoc autem, ut demonstrent puluerem hunc *Eorumdæ*
 medicinam destruere, pluribus utuntur argu- *Argum.*
 mentis; longum esset singula persequi: quare
 nos, quæ maioris momenti esse videbuntur, vel
 saltim ad quæ cætera quoquo pacto reduci pos-
 te videntur, duntaxat afferemus.

*Primum igitur argumentum, quod ab ipsis pro Achille habetur, ut inse-
quenti tabella pingitur formari potest.*

*Purgatio, in
quibus mor-
bis, & qua-
do conneni-
at.*

*In istorum (h) principiis non esse purgatione (h) vtendum (nisi materia (h)
turget, raro autem turget) quia materia (h) est cruda, quo tempore aliquid
fincere (i) euacuare est (i) impossible; probant & Hipp. (h) & Gal. vt vniuer-
ma-
se qui (i) vero discretionem, & postea (i) euacuationem, vt bona (i) sit
critis.*

*In his etiam haudquaquam (k) à principio purgationem esse
adhibendam, aperte docent Hippocrates, (K) & Galenus, & prece-
rum gen-
eratum
infla-
ma-
tione
lecoris
speciatum*

*In hac etiam 1) Gal. & alii omnes Græci, Arabes, & Latini k 4. acut.
monens in principio nullo pacto pharmacum exhibendum, 21. 22.
tum propteriam dictas rationes; tum, quia magis, magisque ir-
ritaretur inflammatio.*

*h 1. apha-
bi temp. 2.
2. in pri-
i 4. 4.
aphor. 10.
1. de cri-
bus 6. de
totius mor-
bi temp. 2.
2. in pri-
i 4. acut. 37.
2. acut. 11.
4. acut. 21.
12. 38.
i 4. apha 21.
1. 4. acut.*

*Acu-
ti,
qui
vel
sunt
Mor-
bi vel
sunt*

*(k) Visce-
rum ge-
neratum
infla-
ma-
tione*

*Hippocrates in littera adduxit; tum vel maxime, quia mate-
ria collecta, & impacta in inflammatione non credit medica-
mento.*

*Longi
In his vero coctionem semper erpedaudam esse, (m) Galenus 1. aphaorism. 24. ex-
presce præcepit.*

Quæ

II.

Quæ quidem omnia, si vera sunt, pro ut verisimiliter esse, nemo inficias ire potest, quando & rationibus, & authoritatibus confirmata sunt. Ergo necessario fatendum erit, in morborū principiis nunquam puluerem hunc habere posse locum, nisi quando materia turget, quod raro admodum fit.

Alterum argumentum est. Si purgatio per 2. Argum. talem puluerem in omnibus morbis humorali- bus adhibenda esset: ergo nunquam Hippocratis & Galeni sententiæ locus in medicina exercenda dabitur, quandoquidem in dictis morbis fere semper materia velturget, vel vrget, & con- sequenter receptissimum illud oraculum vanum, & superfluum erit.

Tertium argumentum. Medicus est naturæ 3. Argum. minister, & æmulus, teste Gal. 2. 1. epid. 45. 51. in Medicus præception. 28. de art. medici. 87. ipsamque bene o- perantem semper imitari debet, 1. aph. 21. At ve- ro per Galenum, 4. aph. 22. quo in tempore à caus- sis quidem morbum facientibus natura grauatur, adeò autem cruditas humorum; tunc aliquid bene euacuare est impossibile: si quidem oportet coctionem praire, subse- qui vero discretionam, & postea euacuationem, ut bona tiliter va- sit crisis. Ergo neque Medicus, dum non est co- ciat. &ta materia, nec discreta, quicquam moliri de- bet, quia non habet naturam adminiculantem, febres adaugeret, egrotantis vires magis magis que debilitas redderet, aliaq; praua sympto- mata induceret.

Quartum argumentum est; In accessionibus ab- stinere oportet, Hipp. 1. aph. 11. & 19. Galeno, & aliis

G 2 autho- 4. Argum.
In accessioni-
bus esse
abstinēdij.

authoribus consentientibus; At per vos, puluiss iste in accessionibus exhibendus est; Ergo receptissimum illud præceptum haudquaquam seruabitur.

Quintum
arg.

Plethora, & febrium aph. 8. 6. aph. 31. & 47. & sexcentis in locis: immo

putridarū
remedium
saluberri-
mum.

Purgatio-
ne, an ve-
na sectio
fit praefan-
tior.

Sextum
arg.

Lactenti-
bus, & pra-
gnantibus
purgatio-
nem non
conuenire.

Præsidium respiciens è directo primo, & per se plethora est sanguinis missio per Galenum 2.. & febrium aph. 8. 6. aph. 31. & 47. & sexcentis in locis: immo 11. meth. cap. 15. dixit; Saluberrimum est in febribus venam incidere, non continentibus modo, verum etiam alijs omnibus, quas putrescens humor concitat. Addo etiam eundem Galenum 2. acut. 11. comparando (quemadmodum retro dictum est) sanguinis missionem cum purgatione per pharmacum; illam extulisse tanquam securius præsidium; hanc vero depresso, tanquam minus tumultum. Igitur purgatio dimittenda, & eius loco venæ sectio substituenda.

Sextum: Quia purgationem per huiusmodii puluerem diximus conuenire etiam pueris lactentibus. Contra est Hippocrates; 5. in 6. epid.. text. 35. quippe qui expressissimis verbis elaterium interdicit pueris: & Galenus in commentario non solum elaterium, verum etiam scammonium, tithymallum, & helleborum. Quamobrem infantilis non erit ullo pacto iste puluis exhibendus. Huc accedit, quod idem Autore 4. aph. 1. 5.. aph. 29. 3. in 1. epid. 30. prohibent, utero gerentibus purgationem per pharmacum infra quartum mensem, & ultra septimum: & si eam admittunt, id faciunt duntaxat, si materia turget: nos autem diximus indiscriminatum, & indifferenter:

reenter quolibet grauiditatis mense puluerem posse ruto exhiberi.

Septimum nonnulli addunt. Medicamenta *Septimum*
omnia purgantia esse calida, id, quod Galenus *arg.*
apertissimis verbis indicauit, ut vel alibi, ita vel *Purgantia*
potissimum primo aphorismorum, *Commentario 24. Puluerem*
2.de alimen. fac. 11. & etiam acria. Quapropter *calidum.*
si puluis iste purgandi vi prædictus sit, calidus, vt
sit, necesse est. Et, si calidus, qua fronte in morbis *Febres à*
acutis usurpandus, qui calidi sunt, & à quibus fe- *morbis à-*
bres *1. aphorism. 7. 7. aph. 19. 5. aph. 30. insepara-*
biles existunt, quæ similiter quatenus febres, *1. parabiles.*
aph. 24. & sui ratione non calefacentibus, ne-
que exiccatibus, sed maxime contrariis, hoc
est, humectantibus, & refrigerantibus egent?

Ad octauum argumenticonstructionem, non- *Octauum*
nullis ansa data est ex eo, quod viderint nos deie. *arg.*
Etum erigere animum eorum, qui puluerem no-
strum formidantes, tanquam medicamentum
nimis igneum, ipsis demonstrando puluerem
hunc, ne dum calidum, sed potius frigidum esse
his rationibus; etenim si calida sunt illa per Ga- *Puluerem*
lenum, *4.desimpl. medicamentorum facult.* quip- *frigidum*
pe quæ, vel valde odorata sunt, vel dulcia, vel sal- *esse, demon-*
sa, vel amara, vel acria. Profecto cum puluis iste
& odore careat, neque sit dulcis, non salsus, non
amarus, non acer; ex necessitate sequitur, non
calidum, sed frigidum esse. Hic accedit, quod *Pulueris*
puluis iste nihil aliud est, quam cinis quidam ex *descriptio-*
vstione Antimonij, Scammonij, & fœcis vini *Cinis cali-*
lam vero cineres omnes Galeno authore *4.simpl.* *dus ne, an*
frigidus

3.8. simpl. cap. de cinere 9. simplic. 1. (dummodo ab eis, aliquid velut fomes quidā igneus, ευπνέομενος Gra-ci vocant, per exiguae partes d'ispersum, auferatur) ter-reni sunt, ac frigidi.

Lixiuium Docens postmodum Galenus, quomodo fo-mes ille auferatur, dicit, si cineres aqua macerentur, .
quomodo si enim aqua per quādam corpora modice rara coletur, .
fias, fit, vt calidae acresque partes vna auferantur, reliquum-
Acrimoniam que quod est, non amplius calidum sit, nempe quod igne-
quomodo à as suas particulas in aquam (*lixiuum postea dicitur*)
medicamentis deposituerit. At vero præter hunc modum aufe-
tis aufera- rendi ex cineribus calidas, acresque partes Chy-
tur. mici suis amolitionibus & aliis machinati-
sunt, nimirum per vstionem cum sale nitro, vel
fumo sulphuris.

Etenim quando à medicamento aliquo acri-moniam demere in animo habent, modo, quo dictum est, eo vsque ipsum igne comburunt, quo vsque acrimoniam deponat. Votiautem compotes reddi docet rerum magistra experi-entia: si quidem gustu percipiunt, medicamen-tum ex toto acrimoniam perdidisse: quod si acri-moniam adhuc retinuerit, signum est, medi-camentum non recte paratum esse. Vnde (quod obiter dictum sit) Gerardus Tanius Florenti-nus, Serenissimi nostri pharmacopola, qui de il-lius mandato iudicium ferre debebat, vtrum pharmacopolæ, qui puluerem parauerant, be-ne, an male id præstitissent, præter gustum ad hanc rem determinandam nulla alia regula vsus est; in quo eniū puluere acrimoniam percipie-bat,

bat, ipsum reiiciendum; in quo vero nullam, retinendum. Hæc tamen nihil officere, nihil obstat dicunt Aduersarii, qui puluerem calidum *Puluerem* esse putant. Utuntur autem ad hoc demonstrandum his Galeni verbis; 9. simp. 1. sane combustorū omnium nullum plane est frigidum: relinquentur enim in illis veluti *μπήρες θυμα*, hoc est, ignitio quedam, nam ita vocabat Aristoteles, hæc Galenus.

Sed possent hoc idem confirmare ex sententia Aristotelis; quippe secundo *de part. anim. cap. 2. in fine*, ita scriptum reliquit. Adusta fere omnia aliquid habent caliditatis, ut calx, cinis, sedimenta animalium, &c.

Nonum. Sunt etiam nonnulli, qui puluerem *Nonum* hunc contemnunt, ac despiciunt, hac ducti ratione. *arg.* Syluam, inquiunt, habemus medicamentorum, tam flauam, quam attram bilem, & pituitam, tam tenues, quam crassos, tam calidos, quam frigidos humores electiue ducentium. Igitur si istis *Tartarum* quoq; insuper addamus, siue pro correctiuo (ut dicunt,) siue pro adiuvatiuo, non deerunt medicamenta, quibus pa- riter tollendas, non aliter ac sit de puluere proposito: etenim si *sene* verbi gratia, vel *epithimo* *Tartarum* coniungamus, nonne medicamentum in manibus habebimus ad humorem melan-cholicum edicendum? ita si *rhabarbaro*, vel *agario* idem *Tartarum* addamus, nonne medicamentum effingemus ad bilem, & pituitam contrahendam.

*Decimum
arg.*

His nouem argumentis ego decimum adne-
cto, quod ex pulcherrimo Aristotelis loco, i. sect.
Problem. 43. quasi thetauro de promsi. Disputans;
longo progressu summus ille Philosophus (quē:
tanquam naturam ipsam loquentem admirari,,
& audire tenemur) de medicamentorum pur-
gantium natura, & facultate; summa cum ratio-
ne demonstrat, ad hoc, ut medicamentum ali-
quod purgare dicatur, duas in ipso, ut simul con-
spirent, conditiones, operæ prætium esse: altera
est, ut illud à calore nostro nulla ex parte con-
coquatur; altera vero, ut facile diffundi, ac di-
spergi per venas possit: ea enim, quæ nullo pa-
cto à calore nativo vinciposunt, vbi à ventribus;
effunduntur, & per venas, & per semitas eas-
dem feruntur; quibus permeat cibus; mox ve-
ro (inquit Aristoteles) cum nihil concoqui
potuerint, sed vi trice persistenter potentia, re-
labuntur, & quæ sibi obsistunt (oh pulcherri-
mum dictum, & tanto Philosopho dignum,) secum detrahunt: quæ res purgatio vocatur.

*Metallica
utrum pur-
gandi vi
prædicta
sint.*

Hoc posito infert Philosophus, æs vero, & ar-
gentum, & cetera generis eiusdem, hoc est (ex com-
muni omnium sententia) metallica omnia
medicamenta, quale est, ne mine refragante, no-
strum Antimonium, & si concoqui à calore anima-
lium non possint, & consequenter altera ex duabus con-
ditionibus prædicta sint: tamen quod resolui à ventribus,
& venas permeare nequeant (& erat altera in charac-
ticis necessario requisita conditio) purgandi vim:
non obtinent. Cum itaque Antimonium nostrum in
metal-

metallicorum Medicamentorum censum irre-
plerit, de Aristotelis sententia, fortioratione fir-
mata, è purgantium numero merito etit fundi-
tus delendum.

Postremo, antequam propositorum argu- *Vnde ci-*
mentorum exitum explicare aggrediamur; scru- *mum arg.*
pulum quendam tenuissimum, qui adhuc resi-
dere videtur, nullo pacto occultandum esse de-
creuimus; dicere enim aliquis posset. Si puluis
iste (quemadmodum retro demonstrauimus) *Puluis v-*
est quidam cinis: ergo siccandi vi non poterit *trum siccā-*
non esse præditus. Iam vero sitalem habet natu-*di vi præ-*
ram, qua nam ratione in febribus locum habere
poterit, in quibus humida esse exhibenda Hip- *repossit.*
pocrates 1. *aphorism.* 16. palam præcepit? Etrutus febribus lo-
qui fieri poterit, vt corporis nostri vires non e- *cum habe-*
nuerat, ac depopuletur, si caloris natuii pabu-
lum, quod est humidum radicale vocatum, ab-
sumit; 4. *aphorism.* 37. calidum autem innatum ex *vtrum vi-*
Hippocratis 1. *aphorism.* 15. 4. *aphor.* 37. & Galeni *res pro-*
sententia dicitur natiuus spiritus: quin potius *sternat.*
per eosdem 5. in 6. *epidem.* 5. *natura,* & *anima nihil*
aliud est, quam calidū innatum, vel calor inna-
rus, qui ab initio animal informat, *aph.* 15. post-
ea auget, atque ad mortem usque nutrit.

Hæc sunt, vel saltim ad hæc reduci possunt ar-
gumenta potiora, quæ pulueris usum calcitrare,
ac respuere videntur, quæue nonnullos cogunt,
vt ipsum pro nihilo habeant. Sed quam vana,
commentitia, futilaque sint, in sequenti postremo
capite (Deo fauente Maximo) demonstrabitur.

APPENDIX

A D C A P V T
SEX T V M A N T E-
C E D E N S :

*IN QVA NOVA PRO-
 P O N V N T V R A R G V M E N T A ,
 quibus nonnulli huius pulueris usum refel-
 lere conantur.*

*Nous Ad-
 uersario-
 rum argu-
 mента.*

Ræter argumenta, & rationes iam propositas, doctissimi quidam viri multas excogitarunt, quæ (ut ipsi arbitrantur) non modo probabili argumentatione, sed etiam necessaria Mathematicorum ratione concludere videntur, puluerem hunc, ne dum retinendum, sed dimittendum, & in ultimasterras amandum.

*Primum
 argumen-
 tum.*

*Vtrum me-
 dicamenta
 subducto-
 ria usata
 eosdem ef-
 fectus, quo-
 sic puluis
 præstent.*

Primum quidem; quod effectus mirandos, dicamenta quos ex blanda pulueris huius purgatione par-
 tim viderunt, partim audierunt, dicunt me-
 dicamenta quoque, siue lenientia, siue sol-
 uentia, quibus passim utimur, præstare etiam posse.

Deindo

Deinde vero; quod pulueris istius vſus experientia, non ratione adiuentus, Medicinæ dignitatem; atque existimationem, quæ ratione, puluis alio ac methodo parta est, offendit, violat, ac perdit, *quid de Mædicina præstantia de-*
vnde Ars sordida, ac sine honore nūc redditur.

Tertio quod constat apud omnes, medica-
menta cōposita in vſum non esse accipiēda, nisi
facta fermentatione: vnde cum Galeno faten- *In Medicina*
tur omnes, Theriaca non esse vtendum, nisi *mentis utrum fermentatio*
vbi exacte cocta, ac perfecta fuerit. At puluis i-
ste componitur (vt primo statim *capite dictum sit necessaria-*
est) ex tribus, vel saltem ex duobus. Igitur ad *ria.*
hoc, vt rite, & legitime tali medicamento vti *Pulueres*
valeamus, fermentationem, vt prius recipiat, *fermenta-*
expectare debemus. Iam vero pulueres aridi, *tionem re-*
ac sicci fermentationi subiici posse, intelligen- *cipere non possent.*
tiæ nostræ vim, ac notionem omnino fugit. *4.*

Quarto; quod puluis iste componitur ex di- *Medicamenta ex*
uersis, immo contraria facultate præditis medi- *contrarijs*
camentis, quorum alterum alterius vires impe- *composita*
dit, ac destruit. *utrum se*

Quinto; quod experimento constet; eos, qui in agendo
pro expurgando corpore Antimonio vtuntur; *impediant*
temporis progressu affatim syncope interceptos *5.*
maximo cruciatu vitam perdidisse. *Antimonio*
qui vtun-

Sexto; quidam viri celebres, & claris sic syllotur, syncopa
gizatur: *Quod est omnium medicamentorum purgan-* *vitam fi-*
tium maxime iners, & inefficax ad agendum, non pur- *nire.*
gat, aut curat ceteris iucundius, citius, tutius: Sed eius- *6.*
modi est puluis propositus, Ergo &c. *Vtrum alia*
medica-

Propo- *menta pur-*
gantia citius, tutius, & iucundius quam puluis agant.

Propositio ex se constat. Assumptio probatur.

Inter qualitatem puluis vero est frigidus, & siccus. Ergo quodlibet aliud est actiuus & efficacius; cum calidum, & frigidum ita sint qualitates actiuae, ut calidum sit actiuus, quam frigidum; & quatenus humidum, ac siccum agunt, licet sint qualitates passiuæ, humidum est actiuus, quam siccum. Ergo omnium ex parte puluis est medicamentum maxime iners, & inefficax ad agendum.

Ad idem probandum.

Purgantia exigunt humores fluxiles, & meatus apertos. Puluis utrumque impediat.

Vtrum Scammonium nostrum modo preparatum sit cinis.

Propositio probatur, propter hoc enim ante exhibitionem purgatiui medicamenti conamur fluidos humores reddere; ut medicamenta citius, iucundius, ac tutius purgent, & curent. Assumptio probatur; quia fluere facit humores, quod & vias aperit, quibus pelluntur, & humores ipsos fluidiores reddit. Puluis autem, ut potest frigidus, & siccus, sua frigiditate, & siccitate contrahit meatus, & obstruit, & humores ipsos constipat, densioresque reddit; & ideo ineptos ad fluxum.

Postremo dicunt, *Scammoninm præparatum modo proposito, non est cinis. Ergo falso supponitur, frigidum & siccum, ut cinis. Antecedens probatur, cinis fit combustionē ignis. At Scammonium sic præparatum non igne, sed fumo præparatur.*

Nec dicas, fumum talis naturæ (id est, sulphuris)

ris) comburere; tum, quia fumus etiam sulphuris est euaporatio aquæ, quæ excepta operculo abit in aquæ guttas, & rorem; vnde non potest torrere, vel comburere, sed ad summum elixare; & per elixationem non fit cinis. Tum, quia cinis calefactus non colliquatur; non vnitur in massam igni superpositus, non euaporat sumum: vtrumque vero præstat *Se ammonium* dicto modo paratum, vt qui sic syllogizari dignati sunt, periculum fecerunt.

Quem finem, & exitum habeant argumenta proposita.

C A P. VII.

Ationes, & argumenta, quibus nonnulli ad pulueris nostri usum improbandū vtuntur, vel vti possent, iam in proximo precedentia capite adducta fuerunt. Reliquum nunc est, vt illorum exitus (quo ad per nos fieri poterit) efficacius explicetur, ad hoc, vt non modo salutis humanæ studiosi, verum etiam & Auditores nostri, & ii, quorum autoritate, ac nutu hæc qualiacunque sint, scriptis ob-signare coactus fui, agnoscant, iure ne, & vere, an iniuria in medicina locum habere possit. Eo autem ordine argumentorum solutio explicabitur, quo ipsa proposita fuerunt.

Verum antequam id præstemus, illud prius supponendum, & statuendum est, quod viam a-

*Fumus
quid.*

*Cinis quo-
modo fiat.*

*Eius pro-
prietas.*

*Occasio
scribendi.*

per-

pertam, & directam nobis monstrabit, & satissimam iter tutum ad difficultates omnes superandass præbebit: nimirum, ut si pulueris huius beneficia percipere velimus, necesse est, ut ea lege sit paratus, qua *supradiximus*; utque in illius exhibitione illa seruentur, quæ seruanda monuimus: alioquin, si eas vtilitates, quas expectamus, non afferet, minime mirandum esset. Quibus quidem hunc in modum constitutis ad argumenta dissoluenda me conuento.

Obiectio- Iis, qui dicunt, se puluerem exhibuisse, non
nus detra- tamen vidisse profligatos morbos, & rursus ini-
ctorum sa- nonnullis ægrotantibus iuuamentum attulis-
tisit. se, in aliis vero tormenta excitasse. Respondeo..

Responso Si voti compotes isti facti non sunt, id non me-
ad 1. & 2. dicamenti vitio dandum est; sed, vel, quia male paratum fuerit, vel quia æger ad purga-
tionem non bene dispositus; vel quia non iusta-
dos exhibuit; vel non toties, quoties necessa-
rriumerat. Iis vero, qui asserunt; morbos hoc

Ad 3. anno fuisse leues; nil aliud dicam, nisi quod aliqui nihilominus periere, & posteaquam perie-
runt, pro certo habendum est, eorum morbos non fuisse leues, vt ipsi fingunt; immo (si dicere fas est) adhuc fortasse superstites es-
sent, si nostro puluere eis occursum ante fuis-
set, quemadmodum iis contigit, qui eo, vel
uti decet, vsi fuerunt. Alii, quibus placet uti me-
dicamentis hucusque usitatis; velim, vt recordentur, Galenum præter Hippocratis medi-
camenta multa alia, & à se ipso, & ab aliis post
Hip-

Hippocratem excogitata , fœliciter usurpasse: Arabes tursus multo plura addidisse: & Latinos nō paucis præsidiorū generibus medicinam distille ; Medici a. cordati tantū abest, vt illa negligant, quin potius ea passim adhibeant. Iis , qui putant pulueris nostrivsum medicinam euertere, sic respondendum est. Demonstrent, quæ so, nobis vnum, qui puluerē acceperit ea lege , qua accipiendus erat, qui perierit. Demonstrare nō possunt; qui ergo medicinam destruit? Quod si in Xenodochio non amplius exhibetur ; id fit, non quia illius usus perniciosus visus fuerit, minime vero ; sed quia cum ad Serenissimi aures peruenissent innumera illa , ac propemodum infinita pulueris experimenta capite secundo iam proposita, vt illa magis certa, comprehensa, percepta, rata, atque firma fore cognosceret, mandatum illud dedit : Vbi vero coram per Illustri, ac Reuerendissimo Domino Petro Strozzæ S. D. N. à Secret. epist. Viro Amplissimo , & aliis primariis aulicis sibi renunciatum fuit , experientia illa esse constantia , ac verissima; hoc Serenissimæ Clementissimæq; alitudini satis fuit; statimque præcepit, vt in Senensem oram maritimam magna pulueris ita parati quantitas mitteretur; adhoc, vt illius plagæ incolæ tuto, cito, & iucunde ab humoralibus ægritudinibus sanari possent. Nunc ipsorum argumenta , degustare incipiamus.

Ad primum, Validissimum est certe , negari Primi arg.
Resolutio. non potest huiusmodi argumentum , si secundum corticem duntaxat consideretur, utpote q^{uod} autho-

authoritatibus, & rationibus fultum sit: verum si eius medullas penetrare voluerimus, quem admodum ratio expostulare videtur, proculdubio luce clarius patebit, allatas authoritates, & rationes, ne tantillum quidem detrahere saltu britati, præstantia, & efficacia nostri pulueris. Nam præter turgentiam, quam aduersarii admittunt exigere purgationem à principio, licet materia sit cruda, adest etiam *vrgentia*, quam nos ex Galeno de totius morb. temporib. 2. cum aliis præstantissimis Viris collegimus, quæue maiorem purgationis celeritatem expostulat, quam turgentia, quemadmodum supra in tertii capituli calce demonstrauimus; neque est, quod inutiliter nunc repetatur. Quæ quidem omnia si coegerunt Hippocratem, & Galenum ad purgationem in principiis morborum adhibendam, cruda existente materia; cogere quoque & nos debent ad purgationem, maxime vero per puluerem hunc nostrum, quippe qui non est adeo vehementer medicamentum, veluti erant illa, quæ ab Hippocrate, & Galeno passim usurpabantur.

Obiectio,
Vtrum in
morbis lon-
gis conue-
niant purg.
à princ.

Solutio.

Verum hic forte obstabit aliquis dicens ex Galeno i. aphorism. 24. in longis morbis expectandam esse coctionem. Itaque neque purgatio per nostrum puluerem, neque per pilulas Galeni i. catatop. 22. lib. de remed. paratu facil. 6. in alopecia laborantibus erit adhibenda à principio, quia sunt morbi longi. Est quidem profecto magna hæc dubitatio, & quæ iam diu multos tortit, torqueretque. Cui tamen hac distinctione satisfieri posse arbitri-

tramus; nimis ratione humorum firmato-
rum coctionem expectandam esse; at non fir-
matorum ratione, minime. Quæ res melius per-
cipietur, si firmati humores causa continens, vel
coniuncta, & non firmati causa antecedens no-
minentur. Nam in morbis longis ratione causæ
coniunctæ (sic enim eam appellant) concoctio
est expectanda; sed ratione causæ anteceden-
tis (ita enim dicitur) nequaquam expectan-
dam esse, credimus. Et propterea Galenus in
morbis longo pilulas, & illas quidem validas ad
purgandum adhibet: Et nos illius exemplo pul-
uerem nostrum, quia scilicet ad causam antece-
denter respicimus.

Pro alterius argumenti solutione dicimus, a-
phoristica illa præcepta locum habere extra tur-
gentiam, & vrgentiam, vt in humoribus firma-
tis. 4. acut. 76. Præterea vera esse de illis medica-
mentis, qnibus passim Veteres illi vtebantur, 2. medicanda
acut. 11. 4. aph. 13. 14. 15. 5. aph. 1. quæ erant hellebo-
rus, elaterium 5. 6. epid. 35. euphorbium, peplum, 2. gendum
acut. 11. Auct. l. 3. f. 13. tr. 1. c 36. scammonium (sed non
arte nostra paratum) tithymallum, & huiusmodi; dic. qualia.
quæ quidē omnia valde calida existunt, 1. aph. 24. eorum no-
2. de alim. fac. 11. & sicca, & insuper venenata, que-
ue ventrem, præsertimque os ipsius, quod maxime tum
neruosum, tum sensile existat, affligant, ledantque. Hęc
autem omnia à puluere nostro procul absunt, vt
pote qui frigidus sit, neque naturæ nostræ ad-
modum inimicus, quandoquidem cum exigua

H molestia

molestia munere suo fungitur, quemadmodum quotidie videmus.

Tertii arg. Ad tertium. Respondeo, sicut alii quoque præ-

Solutio. stantissimi Interpretes respondent. Natura, quā

Naturam, quando est do est à maximo morbo oppressa, ita ut non pos-

à magno si ordinate procedere, tunc non præcedente

morbo op- coctione ad expulsionem insurgit, ut in epile-

pressa, non psia, & apoplexia passim fieri videmus, & velutii

ordinate in Metone, 3.1.epid.24.in muliere trimestri, 3.1.

procedere. epid.30.& in Pericle 33.epid.77. contigisse, monet:

Probatur exemplis ex Galenus; qui omnes morbo existente crudo si-

historiis. ne signis coctionis iudicati fuerunt. Oh quid

Epidemi- ad Galenum in quarto illo aphor. 10. Comment. 22.

cis. Dicunt nonnulli, Galeni sententiam esse veram

Crisis ali- ut plurimum. At (parcant nobis) talis responsio

quando vi- non placet. Quare dicendum, Galeni senten-

sa sine si- tiam esse intelligendam de perfecta vacuatione,

gnis co- & de perfecta crisi, quæ fieri non potest, ni-

ctionis, si præcesserit naturæ victoria. Quod si illi Hip-

morbo exi- pocratis ægroti iudicati fuerunt, morbo exi-

stente cru- stente crudo, crisis tamen in eis (si recte a-

do. nimum, & oculos coniiciamus) non fuit per-

Obiectio. fecta; ac proinde eorum, quæ remanserunt,

Solutio. maturatione, & expulsione indigerunt. Ve-

Crisis vel rum, si hæc responsio non arridet; dicendum,

est perfe- Galenum in quarto illo aphorismorum 10. commen-

cta vel im- tario 22. loqui de crisi, quam natura ex se molli-

perfecta. tur. Iam vero si Medicus naturæ auxiliator esse

Crisis à debet, quemadmodum debet; ad hoc, ut fæ-

natura, & licius & celerius natura criticum suum opus

à Medico. perficere valeat, à principio manus suas auxilia-

Medicus res apponere debet, puluerem nostrum, vel ali-

natura au- quo

xiliator.

quod aliud (veluti alii cordati Medicis faciunt) *Minoratio*
 blandum medicamentum exhibens , materiam *materia*
 minorare iuxta illud Galeni ; 2. *aphorismor.* 29. *cur à prin-*
vt crises citius eueniant , melius est in principio vacuare , cipio con-
quominorem factam materiam facilius natura posse
eueniat.

Ad quartum,in quo non paucis magnavis vi.
 detur esse,ad pulueris vsum improbandum , ac-
 cedo. Evidem (ingenue fateor) quotquot *Quarti*
Hippocratis codices , quotquot eiusdem In-
terpretes habere potui (habui autem com-
plures,& Græcos,& Latinos) omnes cum ver-
bis , tum sententiis consentientes , conspirantes-
*que inueni ; in illis aphorismis 1. *aphor.* II. & 19.*
Sapientissimum Senem duntaxat de alimento In accessione
verba facere,non de medicamento purgante; so. nibus utriū
nant enim verba , (nam cibum dare nocuum est,) non solum
non dicit medicamentum: Quare quod Hippo-
crates hic loquatur de medicamento purgante , à medica-
istorum est purum,integrum,liquidumque,nul-
lo referente,commentum. Oh dicunt ipſi ; si in abstinentiā.
accessionibus ab alimento abstinentendum est ; er-
go multo magis à medicamento purgante. Ne-
gatur similitudo,& consecutio:&ratio negatio-
nis inde petitur ; quod , si videamus rationes,
propter quas cum Galeno in commentariis illorum
aphorismorum cœteri omnes ex Hippocrate præ-
cipiunt , in accessionibus à cibo esse abstinen-
dum, proculdubio , si cæci non erimus , luce In accessione
meridiana clarius perspiciemus , esse quidem nibus cur à
à cibi oblatione tunc desistendum, at non à pul-
ueris exhibitione, Dicit igitur , & bene Ga-
cipio con-
ueniat.

lenus cum cæteris illius loci Interpretibus , in accessionibus naturam ab humoribus grauati , ac pene suffocari: vnde si cibum offeramus , magis magisque illam grauabimus , ac suffocabimus. Addunt etiam (& merito quidem) non nulli ; per cibi oblationem in accessione causam morbificam augeri. Accedit , quod Galenus *Dœ venæ sectione aduersus Erasistr.* 4. expresse monet , naturam haudquam impediendam , dum propria obit munera , sed iuuandam. At in accessione , eodem Galeno authore , *i. aphorism. 7. 8.* , natura est in pugna , & variis afficitur perturbationibus , totaque in coquendo morbo , & causa particularis accessionis proxima expellenda innititur. Iure igitur (& illo quidem optimo) concludere potest Galenus ibidem non esse quemadmodum sapientissime præcipit Hippocrates) tunc distraherendam per cibi oblationem .

modo videamus , quæso , vtrum pulueris nostri exhibitio in accessionibus huiusmodi mala , & incommoda , immo etiam (vt dicunt Adversarii) multo maiora afferat , nec ne. Si in accessione ista natura grauatur , ac pene suffocatur ; & blanda per nostram puluerem purgatio tunct administrata naturam à sarcina , & à suffocationis periculo vindicat , relaxat , & liberat : quin immo humores foras educendo est in causa , ne fermentur , vel ad partes principes ; vel principiis consentientes : ex quo paroxysmi fit abbreviatio , nec non totius etiam febris (quemadmodum sexcentis iam experimentis factum vidimus ,)

*Pulueris
exhibitio
in accessionibus quot
& quæ be-
neficia af-
ferat.*

dimus,) vel ablatio, vel saltim non exigua lenitio. Præterea, si in accessione ex cibi oblatione materia morbifica augetur: contra ex purgatione per nostrum puluerem minuitur. Tandem, si natura non est impedienda à suo munere, sed iuuanda; & purgatio per hunc puluerem non modo impedimentum naturæ non affert, immo potius iuuamentum: & ratio est, quia si in accessione tota in causa particularis accessionis proxima expellenda innititur, quem- *Obiectio.*
 admodum innititur, posteaquam in accessione- *Medica-*
 nibus iudicationes sunt; 1. de diebus decret. cap. 7. *menta alia*
 & puluis noster tunc datus hanc naturæ expul- *subducto-*
 sionem iuuat. Oh ergo id etiam præstare potest conueniant *ria virum*
 runt cœtera medicamenta subductoria, quæ us- *nibus.*
 que ad hanc diem usurpata fuerunt. *Solutio.*

Non valet similitudo; propterea quod medicamenta dicta, vel sunt lenientia, & hæc in accessione locum non habent, quoniam cum ductoria ex parte quadam constent, quæ in alimentum possent conuerti, illas noxas in accessione affer- rent, quas & alimentum parere supra diximus. *Medica-*
 Si vero soluentia, quæ apud Veteres erant in usu; quia nimis calida 2. de aliment. fat. cap. 11. 1. *menta sub-*
aphor. 24. existunt, simulque acrida, 2. acut. 11. & ma-
gnam inferunt naturæ molestiam; ideo in acces-
sione nullo pacto conueniunt. Quam quoque
dictorum medicamentorum caliditatem, &
molestiam respiciens fortasse Princeps erudi-
tissimus Auicenna l. 4. f. 1. tr. 2. cap. 7. bis. & cap. 38.
mirandum non est, si prohibuerit à motione per

huius generis medicamenta in die paroxysmi, seu periodi: tametsi, quando necessitas adsit, permittat, ut moueamus.

At audio sciolum aliquem dicentem, medicamentum subduktorium exhibere in accessione refragari doctrinæ Galenilib. Quos, Quando purgare oportet fol. 88. literis F.G. ratione confirmata. Verum demonstret, quæso, talem Galeni do-

Dubitatio. Utrinam sua ratione fulcitam. Respondet, esse: Verum pub in libello, Quos purgare conueniat, quibus & cæt. vbi i ueris exhibitio in accessione sit superioribus educes; ubi vero desiterit, quod intermissionem dicimus, ab inferioribus trahes. Subdens postmodum rationem, inquit; multis enim per accessiones vomitus excitatur, & sanguis è naribus erumpit, non paucis intermissione factalotum, & aliud fluit.

Solutio.

Liber
Quos, Quædo, & cæt.
vtrum sit
Galenij
partus.

Verum, amabo, ad meliorem mentem, voluntatemque iste se conuertat. Nam mitto libellum illum, (quemadmodum apud omnes esse in confesso) non à Galeno, sed ab Oribasio fuisse conscriptum; ad quod credendum; illud nos adducere potest, quod neque in ordine suorum librorum, neque in catalogo de libris propriis talis libelli mentio habetur: neque in libris, qui vere germani ipsius Galeni existimantur, ullibi talem sententiam notatam, nifallor, inueniemus: Sed rationem considero. Hæc de illis, duntaxat, accessionibus præcise tenere videtur, in quibus vomitus excitatur, & sanguis è naribus erumpit; non enim est yniuersalis, ne quo

que extenditur ad alias omnes. Iam vero aliæ, quam plures reperiuntur accessiones, in qui-
bus neque vomitus appetet, neque sanguis e-
rumpit: Quare saltem in his pulueri nostro dabi-
tur locus. Verum, neque si in illis etiam exhi-
beretur, in quibus vomitus adest, nocumentum
adferret, minime vero propterea (quod veluti uamentū
pluribus experimenris obseruatum est) puluis efferre.
iste datus, quando natura sui exonerationem
per superioratentat, eiusdem naturæ conatum,
vomitum eliciendo, iuuat, & consequenter non
modo non incommodeum, sed potius non me-
dioce adiumentum illi affert.

Et quod ad accessiones, in quibus sanguis è
naribus erumpit, spectat, dicimus; talem san-
guinis fluxū vel esse omnino criticum, & ægro-
tantem integre liberare, id, quod in febrium
declinatione, coctionis signis præcedentibus, ticum, vel
cum conferentia, & tolerantia, passim & fie-
ri videmus, & Veteres obseruatum relique-
runt; vel symptomatice in principio erum-
pere absque ulla ægrotantis conferentia, vel
tolerantia. Si primo modo excernatur; ne-
mo est, qui non videat, & ab euacuatione per
hunc puluerem, & per aliud quodus inge-
nium abstinentem esse; quæ enim (ut sæpe incul-
cauimus de sententia Hippocratis) i. aphoris-
mor. 20. iudicantur, & iudicata sunt integre, nec mo-
tive, & cat. Quod si altero modo fiat: tunc,
& quis est, qui non videat, esse ipsius mul-
titudinem (pro quo quidem munere obeundo,

non infimum, ne dicam, primum locum evacuationem per hunc puluerem sibi vendicare; jam demonstratum est) demendam; leuat anamque, inquit Galenus 11. meth. 15. quæ corpus nostrum regit, natura, exonerat. aque eo, quo, velut sarcina premitur, haud agre, quod reliquum est, vincit.

Ath huius difficultatis, de qua pulueris detractores tantopere bachantur; & acerrime futiunt; hic finis esto,

*Quinti
erg.
Solutio.
Plethora
duplex.*

*Puluis in
qua pletho-
ra magis,
& in qua
minus lo-
cum ha-
beat.*

*Sanguis
quando
putreficit,
in quos
humores
conuerta-
tur.*

*Sanguis pu-
trefactu-,
quibus e-
geat praesi-
dit.*

Ad quintum respondeo, distinguendo de plethora; altera enim est à sanguine non putrescente, altera vero à putrescente. In illa non negamus (transeat, licet in hac quoque puluis locum habere possit sua vacuatione, afferente Galeno 4. de valet. tuend. cap. 4. vbi venæ sectionis adsunt impedimenta, deiiciendam largius alium esse; & rursus, quia eodem authore lib. depl. 10. fieri nequaquam potest, vt sanguis sincerus unquam reperiatur in venis (veluti *supracapite tertio dictum est*) magis conuenire sanguinis missionem; at in altera afferimus magis purgationem per puluerem: & ratio est, quia per Galenum 2. de differ. febr. 2. & 9. 2. de crisib. 6. & 12. vbi sanguis putreficit, vel supra modum assatur, secundum quidem partem subtiliorem omnino in flauam conuertitur bilem, secundum vero crassiorem in atram. Iam vero iste puluis ratione *Scammonii* flauam bilem euacuat, ratione vero *Antimonyi* atram. Huc accedit, quod eodem Galeno authore, 5. simpl. 15. 3. de temperam. res, quæ putreficunt, vel vruntur, mutantur secundum substantiam. Ergo, si sanguis putrefa-

ctus

Etus naturam suam mutauit, & aliam adeptus est, non amplius eo indiget præsidio, quod prior illius natura exigebat, sed alio, eo nimis, quod expostulat altera natura, in quam sanguis conuersus est.

Ad sextum. Distinguo de medicamentis sub-
ductoriis. *sexti arg.
Solusso.*

ETIHUDVS

Medicamen.

*ta subductoria
esse duorum
generum.*

Calidissima, & in quibus, vt dicebant Arabes, est
venenositas, cuiusmodi erant illa, quibus Hip-
pocrates, 2. *acut.* 11. 4. *aph.* 13. 14. 15. 6. *aph.* 1. 5. 6.
epid. 35 & Galenus, vt *spra* diximus, ut eban-
tur: talia autem sunt

cassia

manna,

Minus calida
vel faltēm mi-
tiora, & in

tamarindi,

myrobalanis,

quibus nihil
est veneni,

seneca,

Epithym.

rhabarbarum,

agaricus, & id genus.

diaprunis,

diacathol.

diafena.

mel. rof. solut.

vel cum sicc.

vel sine.

Syriac. sol.

& huiusmodi.

Quæ sunt simplicia.

Helleborus,
Elaterium,
Pepium,

Euphorbium,

Scammonium,

sed aliter, quam à nobis

paratum.

*tim ab Arabibus, partim à
Latinis ex cogitata fuerunt. De
quibus censuram faciens erudi-
tis. Mercatus in lib. de mērō.
Mulier dicit mannam. senam,
epithym. cum cassia. Et syr. rof. sol.
esse imbecilla: sed rhabarbarū,
agaricum, diacatholiconem, Et
esse medīe efficacia.*

Quæ sunt composita.

Quæ

Qua distinctione stante, ad argumentum respondemus. Medicamenta, quibus Hippocrates, & Galenus ad corpora expurganda uterba-^{Lactentib.}
 tur, nec puerulis lactentibus, nec grauidis esse pharmaca
 exhibenda, propter rationes, quas in commentariis Galenus ipse affert, & eas nūc repetere non est
 necesse. Concedo. At ea, quae ab Arabibus, & à Latinis proponuntur, & quorum usum securissimum esse, experti sunt, & nos etiam quotidie experimur; tuto exhiberi possunt. Quamobrem cum Hippocratis, & Galeni venia & grauidis, & lactentibus medicamenta illa mitiora dare possumus. Ergo tanto magis puluerem nostrum;
 quippe qui (veluti ab initio diximus) non nau-^{Puluerem}
 seam inducit, cum odore, & sapore careat; neque uidis exhi-^{& lactentibus & grauidis exhiberi}
 magnam etiam molestiam, quia neque calidus beritudo
 est, nec venenatus, neque vehementer corpus posse.
 exagitat, vel debilitat, neque ullum aliud incom-
 modum affert.

Ad septimum respondemus. Vedit, & gusta-^{7. Arg. sol.}
 uit difficultatem hanc oculatissimus Galenus I.
 aph. 24. modumque ad eam superandam nobis
 aperuit, dum inquit non ob igneam febris calidita-^{Purgantia}
 tem (addere etiam possumus nos, non ob acutorum
 morborum fureorem) purgationem suis medicamentis in febribus,
 Galenum, & nos per puluerem nostrum adhi-^{& aliis}
 bere, sed propter humores illam igneam febris, & acu-^{morbis}
 torum morborum caliditatem efficientes. Quare ma-^{acutis}
 iorem oportet ex noxiorū humorū vacuatione fieri utili-
 tatem, quā id, quod necessario consequitur expurgantib.
 medicamentis detrimentū. est autē utilitas maior, si abs-
 que

que molestia omnis humor noxijs, & infestans sit eu-

cuatus.

Præterea pulueris Detractores animadue*ncti*
tant, puluerem hunc haudquam calidurn*quicquid*
esse, quemadmodum s^æpē diximus, & in o*statur*at*ur*es ge*op*

Purgant. argumenti constructione demonstrauimus. Quod*o* o*moto* p*ro*
omnia ve
terum esse
calida, pul si Galenus 1. aph. 24. dixit, medicamenta omnii*multa qu*
purgandi vi prædita esse calida; vltro id conce*racem*re*re*
uerem no*dimus de illis, quibus ipse utebatur: at pulue*
strum fri*rem hunc alterius esse naturæ, iam demonstra*
gidum. tum est.

8. Arg. sol. Ad octauum afferre possem pro responsione
receptam quandam à nonnullis de medicamen*tis*
tis calidis distinctionem; videlicet; quæ*dam*
reperi*re* medica*menta* calida, quippe qua*dam*
caliditate volatili (sic enim eam appellant) sun*nt*
prædita, quamuc*e*, ubi primū à calore nostro
tractari incipiunt, statim amittunt, neq*; corpus*
no*strum* recal*facere* apta nata sunt. Esse rursus

1. *Medica*menta* ca*lida* sun*t* duorum*generum.** alia medicamenta calida, quæ caliditate fixa (ita*rum*
nuncupatur ab i*psis*) donata sunt; à qua nun*quam*
denudantur, & ubi à calore nostro tra*ctantur*, eorum consopita, fixa caliditas in a*ctum*
emigrat, atque adeo exit, vt nos abunde*satis*
excalfaci*ent*.

Iam vero puluis, de quo est disputatio, non
in istorum medicamentorum censu est haben*dus*, quæ cum caliditate fixa prædita sint, nun*quam*
ea spoliantur, ac proinde vere excalfaci*unt*: sed ex eorum numero existit, quorum ca*liditas*
volatilis fugiens euolat, neq*; excalfacere*
potest.

potest. Verum, si cui hæc responsio non placeat,
 dicimus, ultima illa Galeni verba ne tantillum
 quidem caliditatis pulueri nostro frigido affer-
 re; propterea quod mitto Galenum ipsum 3. vſta non-
 meth. 3. 9. simplic. de calcitide. fateri, repetiri non-
 nulla, quæ tantum abest, ut per vſtioneſ calidi-
 ditatem adipiscantur, quin potius caliditatem, mittere; a-
 quam prius habebant, aliqua ex parte amittant, la esse, qua
 cuiusmodi esse dicit æruginém, misy, & calcitum, illam adi-
 cius etiam census piper existit, ex quo sal chy- plicuntur.
 mice extractus multo temperatioſ pipere ipſo ſciales fri-
 existit; Sed conſideremus, quæſo, ſales omnes gidi.
 artificiales, qui beneficio ignis conficiuntur,
 quos frigidos eſſe compariemus, ut ſal ex ompha-
 cio, margaritis, corallis, & ſimiles. Et quod ſpectat
 ad Galeni locum quinto ſimp. Dicimus, ibi loqui
 de vna duntaxat, eaque ſimpli vſtione: nos
 vero de multiplici, & eiusdem rei, & permixta
 cum aliis rebus: ſi quidem Antimonium & fe- Antim.
 mel, & bis, & tertio igne examinamus, & ferro quod no-
 insuper, ſeu carbone ignito illius puluerem qua ſtrum pul-
 que versus, dum vritur, indeſinenter verſamus; uerem in-
 ad hoc, ut iplius ignis viſ intus, & incute fomi- gred. quan-
 tes illos igneos, ſeu particulas illas calidas per ci- tia diligen-
 neres diſpersas penitus, & omnino detrahat, e- dum ſit.
 ripiat, auferat, diſſipet; ignis enim (ut bene in- Neq; cali-
 quit M. Tullius 2. de nat. Deorum 57.) quocunque ditatem ac
 inuafit, cuncta diſturbat, ac diſſipat. Et inuuper Anti- Ignis vim
 monium, quod arte noſtra paratur, non per ſe ſo- cuncta diſ-
 lum, ſed vna cum ſale nitro vritur. ſipare.

Huc accedit Antimonium ipsum ſuapta (omniū

con-

*Antonii
tempera-
mentum.*

consentiente authoritate) frigidi esse tempera-
menti: at vero talia per vstitutionem Galeno autho-
re nono simp. cap. 1. caliditatem acquirunt. Quarto
si forte fortuna *Antimonium* in primis duabus
combustionibus caliditatem aliquam adeptum
fuerit, in postrema totam amitteret; postea, quam
quæ calida iam sunt, igne tractata, caliditatem
deponunt.

Neque obstant ea, quæ ex Aristotele cap. 2. in
fine adducta fuerunt, propterea quod non lo-
quitur Philosophus vniuersaliter de omnibus
adustis, verum de aliquibus tantum; nam non di-
xit *omnia* simpliciter, sed fere *omnia*. Præterea non
dixit, Adusta esse penitus, & absolute calida, sed
quod habent aliquid caliditatis.

Obiectio.

At illi rursus instant dicentes; illud, quod pri-
mo, & per se, & immediate aliquid præstare natum est,
semper illud efficiet. Si ergo ignis primo, & per se, & im-
mediate calorem afferre natus est; semper ipsum gene-
rabit, & semel, & bis, & ter, & quater.

Solutio.

Respondeo ego. Si patiens eodem modo
semper se haberet in secunda, & in tertia vstio-
ne, quemadmodum in prima, illud, quod indu-
citur, in nuper allata obiectione, sequeretur. At
vero patiens non semper in casu nostro eodem
modo se habet, *Antimonium* enim in secunda,
vel saltem in tertia vstione non est amplius para-
tum ad recipiendam nouam caliditatem, quan-
doquidem 2. de *Anima* tex. 26. receptio quælibet
à recipiente recipitur per modum recipientis,
& per

*Recipiens
recipere
per modum
recipientis.*

& per consequens *Antimonium* in secunda, & ter-
tia vstione nouam caliditatem non adipisci-
tur.

Ad nonum respondeo. Nos haudquaquam. Noni arg.
egare, quin alia insuper medicamenta ægritu- Solutio.
lines humorales tollendas accommodata repe-
liri non possint; minime vero, quotidie enim
dua emergunt ingenia, quæ quidem & iam v-
titatis remediis rite, ac legitime vti, & noua quo-
que, si opus fuerit, ex cogitare valebunt. Interim
ero ex iis, quæ hucusque inuenta, & iam sunt in
su, nullum est, quod mirificam pulueris nostri
vim assequatur, & exequet. Nam insuauitatem, reperiri
& fastidium ab aliis medicamentis inseparabile posse.
mittamus; consideremus caliditatem, hæc pro- Puluis no-
fecto Galeno l. aphorism. 24. non inficias eun- ster cur ca-
ce cunctis aliis pharmacis est adnexa, & à puluere tera super-
et. abesse demonstratum est. Respiciamus contra- Insuauita-
indicationes innumeræ, quæ aliorum medica- tem &
mentorum usum præpediunt; hæc certe pulueri fastidium
nihil sunt impedimento, quemadmodum supra cunctis a-
liis phar-
macis esse
annexa.
rap. 5. versus finem innuimus.

Ad hæc aliis medicamentis subductoriis non
possimus serie continuata, & bis, ter, quater, & utrum vi
quinquies; & sexies vti, quemadmodum hoc ignis, & fu-
puluere. Oh dicent forsan Aduersarii; etiam nos misulphu-
ex nostris pharmacis beneficio ignis, & fumi ex ris ex aliis
sulphure caliditatem auferemus; atque ita æqua- pharmacis
dia illa reddemus pulueri. At, nonne vident, auferrit
quod si his ingenii sua medicamenta tractent, possit.
quod Solus,

quod soluendæ alii vim ab eis simul cum caliditate prorsus auferent? Proinde donec noui aliquod non effinxerint pharmacum, quod ita suavitate, caliditate, contraindicationibus, ceteris noxis careat; puluere nostro læta fronde interim utantur, vel ut nos illo utamur; veniam dent.

*Decimi
arg.
Solutio.*

Ad decimum. Optime sane quidem concludit Philosophus, & re vera si Antimonium integrum, intactum, rude, & infractum, quemadmodum ex sua extrahitur minera, puluerem nostrum ingrederebat; procul dubio non solum ut Aristoteles comprobauerat, non purgaret: sed suo etiam veneno necaret. Iam vero, quia taliter arte paratum istius pulueris compositionem ingreditur, ut & venenum amiserit, & superaliquidem à calore nostro non possit, sed bene per venas diffundi; hinc est, quod purgationem efficere valeat.

*Ultimi arg.
Solutio.*

Ad ultimū respondeo, (& responsonem elicio ex iis, quę Gal. Cōm. 24. scripta reliquit primi aphorismorum) puluerem hunc in febribus locum habere non quidem siccitatis ratione; sed quia humores, qui eas & producunt, & fouent, euacuat. Et etiam propter alias rationes, quas capite quarto in medium adduximus. Præterea vires haudquam debilitat; propterea quod veluti Aurum (ut ab initio diximus) absque propriæ substantiæ diminutione, Antimonii auxilio, à recremētis omnibus depuratur; ita corpus humanum ab humoribus præter naturam ipsum

*Puluis iste
quare in
febribus
conueniat.
Vires non
debilitas.*

ipsum infestantibus. Neque humidum tangit *puluis ha-*
radicale; quandoquidem si cum humido ex-*bet sympath-*
crementitio antipathiam, ergo cum radicali *thiam cum*
Sympathiam habet: id quod salem *præstare humido ra-*
innuere videtur Galenus xi. *simplicium versus dicali, &*
finem. Quod si forte fortuna aliqua resideat *antipathia*
inductæ siccitatis suspicio; ad hoc, ut eā minue-*cum excre-*
mentio.
re, expurgare, & ex toto extinguere valeamus,
ius insulsum (quod celebrata purgatione post *siccitatem*
aliorum pharmacorum assumptionem propina-*à pharmaco-*
re solemus) iis, qui puluerem deuota-*corelictam,*
runt, exhibere poteri-*ius insul-*
mus. *sum tollit.*

APPENDIX

AD CAPVT
SEPTIMV M:

*IN QVA NOVIS AR-
gumentis satisfit, Quibus nonnulli-
li ad pulueris vsum refellendum mo-
uebantur.*

*Primum.
arg. noui.
Resolutio.
Medicinā
sempē esse
Puluis, cur
catera tri-
ta pharma-
casuperet.*

AD primum dicimus. Et quis est, qui neget aliorum pharmacorum tam lenientium, quam soluentium vsum, se vim? Medicinam enim hucusque remediis, ac praesidiis affluentius opulentam, dissemper esse tamquam repente auaram, mendicam, & pauditandam. perrimam reddere nunquam in mentem nobis venit. Verum quia talis puluis tutius, citius, & iucundius (quemadmodum in sexti cap. principio diximus) quam reliqua vſitata, ac tritapharmaca, munere suo fungitur; & rursus, quia (vt ini-

(vt in quinti cap. fine ostendimus) quæ aliorum medicamentorum usum prohibent, vt hoc pulueris præsidium adhibeamus, permittunt: propter has omnes causas excellentius, ac præstantius hoc, quam cætera, auxilium esse, prædicere merito non desistimus.

Quod vero ad alteram difficultatem pertinet, quam Viri nonnulli doctissimi tam multis verbis, actantopere nobis opponunt. Equidem ab his desiderarem, non, vt viderent (videbunt enim millies,) sed vt ad memoriam reuocarent Galeni doctrinam, i. meth. & 3. meth. 2. de *In Medicina curandis ratione per sang. miss. cap. 3.* & alibi. qua præna, nec omnipicit in Medicina non omnia sola ratione reperiri posse, neque omnia sola experientia, ac partim ratione, partim experientia. Quæro ego, quænam sint illa, quæ sola experientia comperiantur? mitto cæteram; & solum accipio ipsius purgationis opus.

Quanam arte inueniuntur purgantia? experientia ne, an ratione? Audiamus Galenum 2. a-
cut. II. in lib. de simplic. medicam. fac. hanc litem dirimentem. Quod medicamenta purgantia per riri. *Purgantia sola experientia reperi-*
experientiam inueniantur, & quemnam expurgent humorem, & si omnino purgent, in libris de simplicium medicamentorum facultate didicisti: & paulo post circa finem eiusdem commentarii inquit: *Quibus igitur dare quadrabit, his medicamenti tantum propinca, quantū in plurimis mediocriter vacuari, audiamus quæso,* non enim dixit, ratio docuit, sed tum nouisti, tum sis expertus.

Illā igitur Medicinæ partē, q̄ ad medicamēta

I 2 purgan-

Medicina, purgantia spectat, esse empiricam, de Medicina quo ad pur præstantia, vel honestate nihil derogat. Verum gantia, esse si cuncta, quæ in Medicina habentur, empirica Empiricā, inueniri quis affereret; id proculdubio malum non est in honestum. At vero nos id ne somniauimus quidem:

3. Arg.

Solutio.

Fermenta- At tertium respondeo, & responsonem quo-
tio in qui- que video placuisse aliis viris sapientissimis; fer-
bis medi- mentationem esse quidem necessariam in me-
camentis dicamentis compositis, que vel melle, vel ex aliquo alii
liquore excipiuntur, cuiusmodi sunt syrapi, conser-
fit necessa- uæ, antidoti, electuaria, confectiones opiate, & non o-
ria. piatae; pilulae, trochisci, & alia id genus. Verum medicamenta, quæ ex tempore parati possunt;

Puluerum veluti sunt species appellatae, ac pulueres, nullaa & purgati, indigent fermentatione. Ex quo speciebus euorum, & pithematum extrinsecus adhibendis, & item non purga- pulueribus innumeris tam purgatiuis, vt sunt ziuorum ge species hieræ, puluis ex hermodactilis Valerii Cordi, pul- neramul- ueres multi ex sena laxatiui à variis authoribus za.

propositi, & cum Diagrydio & sine, pulueres alij ex Turbith, puluis laxatiuus magistralis, quem inter cætera ingrediuntur Turbith, diagrydium, sena, quam non purgatiuis, quemadmodum sunt pulueres aduersus lumbricos, aduersus flatus, aduersus pestem, pro scabie; cardiaci, diamargaritonis, & alii sexcenti; quibus nemo est, qui passim non utatur, nullam in eis desiderans fermentationem; quam pariter in puluere, de quo agimus, non est, quod expectemus.

4. Arg.

Solutio.

Ad quartum dicimus; in Medicina non modo non

do non esse inauditum, verum neque nouum, *Medicamē-*
neque inusitatum componi medicamenta vari- *ta ex con-*
is, & etiam (si vsus postuleret) contrariis prædita *trariis com-*
facultatibus, pro varietate, ac diuersitate ægritu- *poni posse.*

dinum, humorum, & partium affectatum : Na-
turæ enim (ut magnus ait Hippocrates 5. epi. I.) Neque sibi
morborum medicatrices : Natura est, quæ (vt idem esse impedi-
scriptum reliquit Lib. de Alim.) abunde omnia o- *Natura*
morborum
medicatri-
mnibus præstat : Natura est, quæ vtitur medica-
mentis calidis aduersus morbus frigidos & è
contra frigidis aduersus calidos : Natura est, ces.

quæ medicamentis cholagogis ad flauam bi- *Et abunde*
lem educendam, & phlegmagogis ad pituitam *omnia ome-*
vtitur. *Quin etiam, si cum Galeno 4. meth. cap. nibus præ-*
stare.

7. pag. 29. C. tot debent esse indicata, quot indi- *Indicata*
cantia. Ergo si plures, & contrarii affectus in- *tot esse de-*
dicantes, indicatum quoque medicamentum, *bent, quot*
parandum erit ex pluribus, & contrariis vitibus *indicantia.*
præditum. Neque sequitur, alterum ab altero *Natura est,*
impediri: quandoquidem *que intrin-*
Natura est, quæ (vt di- *secus acti-*
cunt) actiua passiuis applicat. *ua passiuis*

Ad quintum. Quod qui *Antimonio* aliis mo- *applicat.*
dis hucusque parato, eo que solo vtuntur, & in *6. Arg.*
syncopen, & in cordis palpitationem, & in alia *Solutio.*
grauiæ, insanabiliæ, & mortifera symptomata *Antimonij*
incidere possint, equidem id vtro admitto: imo *aliter pa-*
iam inde à cap. I. principio quando artem, qua *rati noxa.*
parandum est pro puluere nostro *Antimonium,*
docuimus; salutem eorum, qui tale medica-
mentum aliter accommodatum ac per se assu-
munt, in maximum vitæ discrimen adduci, mo-

nuimus. Nec mirum siquidem, tame si multum laboris, ac diligentiae in illius præparatione adhibeant; nihil tamen minus non omne, quod in eo est sulphuris, vel auripigmenti, seu arsenici, vel alterius mortiferi, aufertur. id, quod vehementia illa symptomata satis demonstrant, quæ viri isti doctissimi dicunt (& summa quidem cum ratione) accidisse iis, qui eo usi sunt.

*Antimo-
nium no-
stra prepa-
rationis per
quadrien-
nium no-
cumentum
non attu-
lisse.*

Verum, si ea arte, quam à principio innuimus, paretur; nihil tale tredecim ab hinc mensibus, ex quo ipsum quotidie passim ter, & quater, &c. ad duodecim usque vices adhibemus, vidimus afferre. Quinimmo Illustrissimus Comes, cum uxore, liberis & viuerla familia, cum iam per quadriennium hoc medicamentum usurpet, &c. quotidie Florentiae multis illud exhibeat; atamen nihil tale unquam accidisse, obseruatum est.

Obiectio.

At audio, illos adhuc instare, fabulas, & nugas esse, *Antimonium* ea arte, qua nos diximus, paratum, à periculis iam dictis vindicatum, ac liberum reddi. *Primum*: quia per tales præparatiōnēm, *Antimonium* re vera non vritur, neque

*Antimoni-
um virum
vratur, &
calcinetur.*

calcinatur: ea enim, quæ vere comburuntur, & calcinantur, & secundum molem, & secundum pondus minuuntur; *Antimonium* vero in proposita præparatione, & eandem molem, & eandem

*Et virum
per ustionē
conuerta-
tur in Plü-
bum, & Hy-
dargyrum.*

grauitatem seruat. Accedit, quod quando *Antimonium* vritur Dioscorde authore l. 5. cap. 58. in

plumbum, & in Hydargyrum vertitur. Præterea subiungunt; non omnia, quæ vruntur, mutari dargyrum.

(parcat)

parcat, inquiunt, nobis Galenus *simpl. 15. 3. de virū*, que
temperam secundum substantiam; ferrum enim *vruntur*,
etiam si diu in fornacibus detineatur, ubi extra-
hitur ac refrigerescit, adhuc ferrum existit. *secundum*

Quod si istis aliquis ex nostris obiiciat; si no-
stra *Antimonii* parandi ars per triplicem combu-
stionem, & continuam ferri, vel carbonis igniti *Ferrum*
dum vri-
vellationem ipsius perniciem non coercet, ne-
que refrænat; cur est, quod in iis, qui nostrum *mutet,*
puluerem assumunt, magnas, & miras illas rui-
nas, & pericula non conspicimus, quæ *Antimo-*
nium aliter paratum edere solet? Nobis respon-
dent; non videri, quod *Antimonium cum Tartari*
cremore mixtum exhibitis: iam vero *cremoris* isti-
us beneficio fit, ut è corpore medicamentum ita
celeriter educatur, ut maximas illas noxas, quas
diu in corpore manens inferret, producere non
valeat.

Porrò; quod ad instantias propositas perti- *Solutio.*
net (ut ingenue fatear) non inficiar, me nisi tot,
tantosque (quos ab initio proposui) vidisse
effectus, & in dies viderem, propter nuper alla-
ta argumenta rationibus confirmata, forsitan ipfis
assensurum. Verum, quia usus, & experientia,
quibus in purgatione obeunda Hippocrates, I.
aph. 2. & 23. 4. aph. 2. & Galenus 2. acut. 11. in lib. de
simplie. medicament. facult. standum esse præcipi-
unt) contrarium singula quaque die pluries
omnino mihi ostendunt; hinc adducor, ut cre-
dam, prædictas rationes probabiles quidem vi- *In purga-*
deri, necessario tamen haud concludere. Quam-
obrem, quando primum afferere non verentur, cinari. *tione expre-*
rientia stā-
dum. *Antimoni-*
um verē
vri, & cat-
cinari.

Antimonium non vri, neque calcinari, falluntur siquidem (quemadmodum Dioscorides lib. 55. cap. 58. ab ipsis allegatus, & Matthiolus in Commentario, & alii omnes, qui hac de re pertra- etant, uno ore fatentur) re vera vritur. Ad rationem autem, quando inquiunt, *Antimonium* secundum molem, & secundum grauitatem, dum igne tractatur, non mutari. Parcant nobis, minuitur enim secundum utrumque; propter ea quod omne id, quod in eo sulphuris, Auripigmenti, ac tetri reperitur, sensim ignis vi dissoluitur, evanescit, eripiturque: ac proinde quod reliquum est *Antimonii*, vt & secundum molem extenuetur, vtque non adeo ponderet, necesse est; id, quod sensus etiam demonstrat. Quod pariter talis *Antimonii* cum sale nitro præparatio, calcinatio sit, & appelletur ab iis, qui hisce studiis delectantur; Hic locus nihil habet dubitatio- nis: qui hoc sibi persuadere nolunt, eorum com- mentarios petant.

Quare ad alteram rationem ex Dioscoridis officina depromptam ora, & oculos conuerten- tes, dicimus, Dioscoridem fateri quidem, quan- do *Antimonium* comburitur, verti in *plumbum*: (concedo:) at quod in *Hydrargyrum* conuersti dicat, hoc est, quod isti de suo addunt. At (inqui- unt fortasse:) sat est, Dioscoridem dixisse *Anti- um quando monium* (dum vritur) verti in *plumbū*. Bene qui in uestione dem. Verū animaduertant, Dioscoridē intelli- fiat & non gere (quemadmodū Matthiolus optime notat) *Antimonium in plumbum* conuersti, nisi continues
& in-

& indefinenter versetur: at in nostra *Antimonij* præparatione semper, & perpetuo tempore miseri debet, & agitari, sic enim sit, quo minus in plumbum convertatur. Accedit, quod Dioscorides intelligit de *Antimonio*; quod ex se tantum comburitur, non autem de *Antimonio*, simul cum alia re permixto, nimirum cum *sale nitro*, veluti nos facimus, prohibentes pariter istam *Antimonij in plumbum* versionem. Sed quid plura? omne id, quod ex triplici nostra ipsius *Antimonij* vstione restat; oculi apertissime vident, non esse plumbum, sed materiam quandam subalbam, vel subflavam, quæ facili negocio in puluerem, & cinerem redigitur, ac dissoluitur.

Quod vero spectat ad illam Galeni propositionem, s. *simpl. 15. 3. de temperam.* qua ea, quæ v-
runtur, secundum substantiam mutari, firmiter
asserit. Evidem mihi facile persuadeo oculati-
ssimos nostros Aduersarios optime nosse, præ-
dictam propositionem non solum apud Medi-
cos, verum etiam apud Philosophos esse rece-
ptissimam: ratio autem est; quia in iis, quæ v-
runtur, quemadmodum, & in iis, quæ putre-
scunt, extinguitur calor nativus ab externo, in
illis quidem consumptis humidis partibus, in
his vero extractis. Vnde differt vstio à putredine
per ebullitionem, & vaporationem. Neque (quā-
tum ego quidem existimo) adductum ferri ex-
perimentum, quod per ipsos, quando comburi-
tur non mutatur secundum substantiam; huic
propositioni quicquam officit; propterea quod

I 5 (veluti)

(veluti ex Aristotele *quarto Meteor. cap. 3.* colligere possumus) ferrum ad hoc, ut elaborari possit, soluitur, (at non nisi à maximo igne, nam licet idem Philosophus *inferius eodem capite*, dixerit, ferrum non solui, hoc est intelligendum, non solui à paruo igne ut liquidum fiat: verum in ista ferri solutione subsidet fæx, & ipsum fit purum. Quod si sæpe id fiat, magis magisque depuratur ferrum, fitque *stomoma*, quod non est simplex,

*Ferrum ab
igne verū
soluatur.*

*Igne depu-
rari.*

*Fieri Sto-
moma.*

*Stomoma
diuersana.
rum, & ad Aristotelem nostra reuertatur ora-
tio.)*

*Vtrum fer-
rum ab i-
gne mi-
nuatur &
substantia.
tes cum optime (subiungit Aristoteles) teneant, ad
illud ultimum non perueniunt.*

*At de iam dicta Galeni propositione, nec non ferri experimento, hæc sint satis. Restat, ut *Anti-
monium nostrum* à postrema vindicemus Adver-
sariorum obiectione, asserentium non videri ex illius usu magna detimenta, atque damna, quæ procul dubio produceret, nisi *Tartari* *cremor*, quæ
vna*

vna cum ipso exhibemus; illud è corpore cito educeret. Verum commentum istud, quod ipsi configunt, & comminiscuntur, facile nos delemus: quandoquidem *Antimonium nostrum* dabimus (si ipfis placet) etiam sine tali tremore, & certis sumus, ea tamen certa cognitione, quam scilicet Medicina admittit, nihil incommodi allaturū. Neque exigua illa talis tremoris portiuncula, quam cum *Antimonio nostro* permiscemus, *Tartari* in eum finem, quem ipsi cogitant, huic Medicamento à nobis additur, sed propter rationes, *cremor estur* *cum Antimonio nostro* *permis-* *seatur.* *vis duplex.*
 quas in *primi capit is calce* attulimus. Et quamquā duplice tremoti huic vim tribuant, qui de eo pertractant, nimirum incidenti humores crastinos, ac *Tartareos*, meatusque obstructos apertandi; & insuper alii benigne subducendæ: hęc tamen præstat diuersa, prout varia dosi exhibetur: etenim si parua quantitate, nimirum ad septem usque, vel octo grana porrigitur, ut nos facimus, humores duntaxat, & vias parat: si vero in magna ad drachinam scilicet usque, & semis, etiam aliquam placide mouebit. At, quando pulverem nostrum exhibemus, non plenam hanc ipsius dosim præscribimus; sed illam minorem. Et de hoc satis. Nunc restat, ut ad refellendatria postrema argumenta ab eruditissimis Viris pariter, & amicissimis mihi proposita, accedamus; quibus quidem ego utinam cumulate possem, voluntate certe respondebo.

Quod igitur ad sextum spectat; cōsidero pri- *VI. Arg.*
mum maiore istius argumenti propositionē. *Fa- Solutio.*

teor

Purgantia teor equidem, medicamenta purgantia, ad hanc
qua citius, vsque diem usurpata ineitia, & inefficacia, no-
tutius, & purgare, neque curare citius, quam validiora
iucundius & efficaciora; at, quod hæc vehementia purgē-
purgent, & & current tutius, & iucundius; hoc est, quod, ut acci-
curent. mitem, ratio non patitur: propterea quod pur-
gantia valida & efficacia, habent sine vlla com-
trouersia, nescio, quid veneni, teste *Mesue lib. 22*
& præterea gustui admodum ingrata, & insu-
via existunt: quo sit, ut minus tute, & minus iu-
cundus suo munere fungantur, quam inertia, & mi-
nus efficacia. Et quamvis negare non possimus
quin citius id, quod optamus, moliantur: tamē
cum non semper id præstare videamus; multaque
sæpe occurrant, quæ illorum usum contraindi-
cent; neque possint sine metu quotidie, si affe-
ctus perseveret, exhiberi, duplicatis, triplicatis,
quadruplicatis, & (si etiam opus sit) quintupli-
catis vicibus, quemadmodum de nostro pulue-
re facimus; hinc est, quod non raro usum venit, ut
pulus noster, quamvis placate, & clementer
munus suum absoluat, iners, & inefficax, alicui
videri possit; voti tamen nos satis cito compotess
redit, cum securitate, & iucunditate.

Purgantia
Galenii ca-
lida.

Aristoteles
cognovit
eiam fri-
gida.

Vtrunque tamen sit, hoc positō, ad assump-
tionis, siue minoris propositionis probatio-
nem descendo. Quod medicamenta purgantia
Galeni tempore usurpata essent calida, verissi-
mum est, & ab ipso scriptis obsignatum, & à no-
bis supra in 7. arg. solut. & obstruct. insinuatum,,
non nouit illa ætas, quemadmodum hæc nostra,
medi-

medicamentum purgans frigidum, quamvis A-
ristot. i. sect. probl. probl. 43. id admittere videatur.

Quod insuper puluis hic noster frigidus sit, *Puluis no-*
achiccus, vltro concedimus. At quando conclu-
dunt: Ergo quodlibet aliud medicamentum purgans erit *sterfrigi-*
hoi puluere proposito actiuus & efficacius. Nego esse *dus, & sec-*
actuosius, & efficacius ratione securitatis, & ra-
nis per pul-
tione iucunditatis. Oh erit saltem ratione celerita- *uerem cum*
tis. Respondeo non semper, sed raro admodum, *ceteris pur-*
scilicet quando continget, ut vnica vice vniuer- *gantibus*
sam è corpore materiam morbificam eduxerit *compara-*
cum conferentia, ac tolerantia: at multo saepius
fieri videmus, id non ex toto, sed ex parte præ-
stare. Quod ubi fit; non possumus quotidie con-
tinuata quadam serie pluries tale medicamen-
tum repetere omnium acclamacione, sunt enim
huiusmodi medicamenta non solum calida ve-
hementer, & actria, verum etiam naturæ nostræ
inimica ut retro diximus.

Accedit etiam, quod licet reperiatur in cor-
pore ægrotantis aliquid usum istius medicamenti
purgantis indicans; complura tamen sunt, quæ
illius usum prohibent, ut in *quinti capitinis fine*. Ex
altera vero parte puluis noster vel vnica dunta-
xat vice persæpe purgat, & curat, ac proinde
tunc tantum est efficax, quantum sufficit; vel, si
id non faciat, possumus ipsum unoquoque die
tuto iterare; neque (ut paulo ante diximus) quæ al-
terius medicamenti usum præpediunt, pulue-
rem non admittunt. Igitur iure, & illo quidem
optimo possumus nos & ratione securitatis, &
ratione

ratione incepitatis absolute asserere puluerem nostrum cætera purgantia, quæcumque illa sint in actiuitate superare: & quo ad celeritatem, non semper, saltem ut platinum, & maiori e parte. Ob. calida sunt actuosa frigidis.

*Calida v
trum sint
actuosa
frigidis.*

*Purgandi
vis in quo
consistat.*

Respondeo ex Aristotele 1. probl. 43. purgantia purgare, non tantum, quia calidiora, vel frigidiora, vel sicciora, vel humidiora, vel amariora, cæterisque eiusmodi qualitatibus insigniora, sed propter alias rationes, quas ex eodem Philosopho in decimi argumenti constructione, ac resolutione adduximus: ita, ut (quantum est de purgantium medicamentorum præcise vi, & efficacia) hæc non minus in caliditate, quam in frigiditate consistit.

*Humida
vtrum sint
actuosa
siccis.*

*Sicca sol-
uere conti-
nuum, &
alia mala
difficilia,
E lethalia
facere, qua
non.*

Humida.

Postremo quando inquiunt, humidum esse siccio actiuus; In Medicina hoc penitus falsum existit: quandoquidem multo plus tribuuntur Medici siccitati, quam humiditati; nam sicca, continuum (ut inquit Galenus) 3. de locis affect. 9. soluendo faciunt dolorem; humida vero (eodem authore) 2. cat. atop. 1. 2. 3. nequaquam. Præterea siccitas conuulsionem, & singultum ex Hippocrate, & Galeno 6. aphor. 39. 2. aphor. 26. 5. aphor. 1. 7. aphor. 18. 2. de loc. affect. cap. 7. circa medium. 3. de locis affect. 6. 3. in primum proretic. 69. 9. simpl. cap. de castorio. 8. cat. atop. 3. efficere potest, & utrumque affectum insanabilem: alii etiam affectus pariter siccii reperiuntur, qui remediis locum non dant, cuiusmodi est absoluta ventriculi siccitas,

tas,

tas, 7. method. 5. Auicen. l. 3. f. 13. tr. 2. maras-
mus 10. method. 11. De macore. 6. & similes: hu-
miditas vero, vel non adeo multos, vel non ad-
eo ad curandum difficiles morbos producit.

Ex his ergo perspicuum est, argumenti pro-
positi, quamuis maximi, & firmissimi exitum
(Deo fauente) nos explicasse. Nunc ad aliud
transeamus.

Ad septimum Argumentum optime quidem
procedit. Sed ne concludat, Negamus minorem
propositionem: Ad probationem, omnia con-
cedimus. Immo ex eiusmodi probatione, talem
erigimus rationem, quę ad huius pulueris vires,
& efficacitatem patefaciendam, & detegendam
maximopere facit.

Medicamentum, quod fluere facit humores, quod dere hu-
& vias aperit, quibus pelluntur, citius, iucundins, mores &
ac tutius purgat, & curat. Puluis iste, quantum-
meatus a-
uis frigidus, & siccus, est talis. Ergo &c. Maior perire.
est ipsamet Assumptionis aduentiariorum pro-
Puluis no-
batio, Minor probatur. Hic puluis ratione cre-
la præstet.
moris Tartari, humores crassos, ac Tartareos in-
cidendi, meatusque obstructos aperiendi vi
præditus est: ratione Antimonij patiter, &
incidit, & detergit, quemadmodum supra
tum capite primo: tum quarto demonstratum est.
Cum igitur hic puluis, & fluere faciat humo-
res, & vias insuper aperiat; merito & pur-
gare, & curare tuto, cito, & iucunde satis po-
terit.

Ob. frigidis ac siccis est constipare meatus, & humo-

Frigidi, & res densare. Respondeo, & responsonem elicio ex
siccis effi- Galeno, 11. meth. 10. ea, quæ crassos succos exte-
ctus. nuandi, & glutinosos detergendi, & excretio-

Extenuan- nes promouendivim habent, sunt in dupli-
tia, Deter- gentia, & differentia: Quædam enim calefaciendo id præ-
excretionis stant, & huiusmodi (inquit Galenus ibidem) effi-
promouen- mulsa: Quædam vero refrigerando; & huiusmo-
tia, esse di est (dicit) ptißana tremor. Iam vero puluis no-
duorum ster est ex iis, quæ prædicta beneficia non exal-
generum. faciendo, sed potius refrigerando confert, ac tristi-
Obiectio. buit.

At rursus quis obiiciet. Frigidum, vt frigidum
Frigidi, vt semper, & vbique contrahere, constipare, & incrassare
frigidis effi- aptum est: Si ergo puluis propositus est frigidus, igitur ve-
ctus. limus, nolimus necessitate coacti fateri debemus, ipsius
habere vim & incrassandi humores, & vias claudendi.

Solutio.

Frigida
duorum
generum.

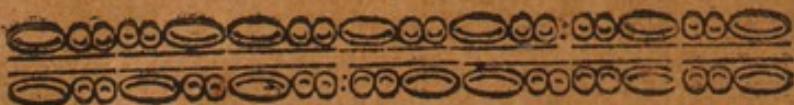
Respondeo. Frigidum 4. simpl. cum partium
crassitie, quemadmodum est *omphacium*, *mespila*,
sorba, *cydonia*, concedo, at frigidum cum par-
tium tenuitate, quemadmodum est *acetum*, *suc-*
cus citri, *limonis*, *aurantii*, & *granatorum acidorum*,
nego.

Vlt. Arg.
Solutio.

Ad postremum. Quando asseruimus (id quod l.
cap. 3. in fine tertiae Rationis. & cap. 6. in constructione 8.
Puluis no- arg. & ibidem in 11. argumento. ter, ni fallor fecimus:
ster utrum in toto hoc opere) puluerem hunc esse cinerem,
sit in his. semper diximus, esse cinerem non simpliciter,
nec absolute, sed esse velut cinerem, & esse cine-
rem quendam, hoc est (significare voluimus) pro-
portionem habere quandam cum cinere. Siquidem, quemadmodum id, quod reliquum est re-
xuim,

rum, quæ penitus comburuntur, propriæ & cincis dicitur; ita illa, quæ aliquo modo ignem ^{Cinis quid sit.} perpesta sunt, & ex aliqua parte aliquid propriæ substantiæ & illius, quod substantiam consequitur, amiserunt, ubi in puluerem postea redacta sunt, cinctes analogia quadam dici possunt. Vnde, Antimonum in hoc nostro puluere Antimonium diu, mul- nium no- tumque magis igne agitetur, quam reliqua i- strum esse psam puluerem ingredientia: hinc est, ut ipsius ^{propriæ} reliquiæ magis quoque cinis dici possint. ^{magus cine-}
^{rem, quam}

Quod vero ad Scammonium, de quo est omnis ^{scammo-} lis, pertinet; cum igne admodum remisse, ac le- nium no- niter tractetur, sed quid dico igne? fumo potius: strum. proinde cineris nomen minus propriæ mere- ^{Scammo-} tur; Sat est tali arte quinque illa nocumta à ^{nium no-} Mesue, lib. 2. de simpl. cæterisque in Scammonio re- ^{strum im-} propriæ. perta ex eo abstulisse, præcipue vero nimiam ^{cinerem} eius acrimoniam, & caliditatem. Quamobrem, ^{esse.} si Scammonium, quod puluerem nostrum in- ^{scammo-} greditur, & calefactum colliquatur, & igni super- ^{nii quinq;} noxas no- posatum vnitur in massam, & euaporat fumum, stra prepara- nil mirum, postea quam non est perfecte, & ab- ratione solute cinis; etenim si ad hunc usque terminum, tolli. scilicet verum cinerem redigeretur, vim vndiq; ^{Cineris} amitteret; sed est cinis proportione quadam; quo- ^{proprietas-} niam scilicet illius fumi sulphuris beneficio par- tes omnes noxiæ eripiuntur, & euanescent.

PERORATIO.

*Is hanc methodum absoluimus. Si cui
hae nostrae disputationes ultra, quam
satis est, processisse videantur; memi-
nisse oportet, nos valerudinis humanae amore
accensos, & Auditoribus nostris satisfacien-
di ardore flagrantibus, nec non ijs, qui se in lit-
teris abdiderunt, & omne studium veritatis
indagationi dicarunt, & à nobis haec efflagita-
runt, satis quidem grauia, sed maxime utilia,
ac difficilia proposuisse. Iam vero his nulla cer-
te disceptatio longa videri posset, quæ de rebus
maximis, & utilibus & ad cognitionem, cu-
rationemque pulcherrimis habeatur.*

*Discepta-
tiones, quæ
non longa
sint & su-
mandæ.*

*Opera, quæ
Auth. polli-
cetur pro-
pediem in
lucem ede-
re.*

*Valete ergo Candidissimi Lectores, & COR-
NACCHINI vestri cogitationes, qualescum-
que sint, aqui, bonique consulite. Propediem
Deo iumente, & approbante quietatiuas (quas
vocant) omnium humani corporis affectio-
num definitiones habebitis; nec non earum af-
fectionum, quæ in tabulis paternis, iam in lu-
cem editis, desiderantur, Praxim Schematisti-
ca Methodo traditam.*

INDEX.

INDEX RERVM MEMORABILIVM IN hac Methodo contentarum, locupletissimus.

A.

N accessionibus abstinere oportet	86.87
99.100.	
Et cur	115
A n non solum à cibo, verum etiam à me- dicamento	ibid.
I n eis materia turget, vrget, & est multa	86. & seqq.
I n accessionibus febrium intermittentium humores non concoquuntur, sed expelluntur	88
I n eis puluis dandus	87
A crimonia quomodo à medicamentis auferatur	102
A etas qua non admittit venæ sectionem, nec purgationem per alia medicamenta, seu pharmaca; evacuationem per hunc puluerem admittit	94
A lui fluxus sanguinis missionem, ceterorumque phar- macorum vsum contraindican, sed non pulueris ibid.	

I N D E X.

- Eius tumorem, ac duritiem hic puluis aufert* 465
Animaduersiones, seu scopi, quales, & quot 822
Prorectopulueris vsu quales. Quomodo vocentur.
Quae sint 82. & seq.
Anni tempus, quod prohibet aliorum medicamentorum
vacuantium usum, puluerem admittit 944
Antimonij nomina 311
Quid sit 322
Vsus *ibid.*
Nostræ præparationis iam per quadriennium obser-
uatum est non attulisse nocumentum 1344
Nostra præparatio, eiusque vires 34.35.125.126
Benepræparatum signa *ibid.*
Vtrum comburatur, & calcinetur, & vtrum taliter
paratum transeat in plumbum, & hydrargy-
rum 1344
Vtrum nostrum sit vere cinis 1441
Dosis 900
An purget 104.1055
Quomodo præparetur pro hoc puluere 34.35.125.
126
Vires, ac temperamentum 1266
Quomodo dignoscatur vtrum bene sit præparatum
34.35
Non est calidum 68.1255
Alio modoparati vires 355
Qui eo vtuntur syncopa vitam finiunt 1077
Non præparatum, venenum 1288
Appendices tres, prima, 45. secunda, 106. & tertia, 1300
Argumenta, quibus vtuntur Aduersarii aduersus pulue-
rem 97. & seq.
Soluun-

INDEX.

Soluuntur à pag. 112. usque in finem libri.

<i>Aristoteles, & Galenus experientia, & ratione utun-</i>	
<i>tur</i>	38
<i>Arthritici dolores hoc puluere leuantur</i>	52
<i>Aurum ab Antimonio depuratur sine auri deperditio-</i>	
<i>ne</i>	35
<i>Authoris intentio</i>	29
<i>Opera ab ipso typis propediem mandanda</i>	146
<i>Cur iterum hanc Methodum in lucem venire permi-</i>	
<i>serit.</i>	<i>in Praef.</i>

C.

C achexiam hic puluis sanat	46
<i>In Cachochymia quomodo yenæ sectio, & quo-</i>	
<i>modo purgatio conueniat</i>	63
C alida vtrum sint actuosiora frigidis	142
<i>Caliditas ex aliis pharmaciis vtrum vi ignis, & fumi ex</i>	
<i>sulphure auferri possit</i>	127
C apita in hac methodo explicanda	29
C ause internæ morborum due	61
<i>Antecedens, & coniuncta, quæ</i>	113
C holera, Cardialgia, & cetera symptomata tali puluere	
<i>fedantur</i>	48
C inis calidus ne, an frigidus existat	101
<i>Quomodo fiat</i>	109
<i>Eius proprietatis</i>	<i>ibid.</i>
<i>Quid sit</i>	145
C octione in quibus humoribus sit expectanda	113
C oncocta medicanda, ut intelligendum	<i>ibid.</i>
C octionem in morbis longis esse expectandam, quomodo	

I N D E X.

<i>fit intelligendum</i>	<i>ibid.</i>
<i>Coctiones fiunt in vigoribus</i>	65
<i>Comes quibus rationibus permotus puluerem composuerit</i>	24
<i>Eiusdem pleuritide laborantis historia</i>	27
<i>Curatio</i>	<i>ibid.</i>
<i>Comitisse grauidæ symptomata</i>	28
<i>Curatio</i>	<i>ibid.</i>
<i>Coniectura artificiosa qualis</i>	89
<i>Contraindicantia aliorum presidiorum usum, non
impediunt pulueris usum, & quæ, & quot sine</i>	
<i>94</i>	
<i>Contaria contrariis curantur, & quo ordine cau-
sis, Morbis, & Symptomatis sint adhibenda</i>	
<i>60.61</i>	
<i>Craftitudo quibus tollatur instrumentis</i>	74
<i>Cremoris, seu salis Tartari vires</i>	36.139
<i>Criteria duo</i>	37
<i>Et quale Epicuri, Empiricorum, Platonis, Methodico-
rum, Aristotelis, & Galeni</i>	38
<i>Crisis visa est quandoque sine signis coctionis, marbo exi-
stente crudo</i>	114
<i>Et est duplex</i>	<i>ibid.</i>
<i>Et est à Natura, & à Medico</i>	<i>ibid.</i>
<i>Cruda quando sint purganda</i>	69. 70. 71. 114.
115.
<i>Cruditas contraindicat ceterorum remediorum va-
cuantium, non autem pulueris usum</i>	94

D.

<i>Delirium maniacum, & melancholicum tali pulue-
re sedantur</i>	
	49.50
<i>Deter-</i>	

INDEX.

- Detergentia sunt duorum generum 144
 Detractorum pulueris obiectiones proponuntur 97.
 98
 Soluuntur 110. III
 Argumenta 97. & seqq.
 Soluuntur à pag. IIII. usque ad finem libri
 Excusatio, & accusatio eorumdem 96. 97
 Disceprationes, quæ longæ 146
 Dosis præsidiorum artificiosa indiget conjectura 89
 Qualis hæc sit ibid.

E.

- E** Picurus, & Empirici sola experientia nitebantur,
 rationes negligebant 37
 Excretionis promouentia sunt duorum generum 144
 Experientia, & ratio, duo criteria 37
 Experimenta particularia eorum, qui pulueris auxilio
 sanati sunt à pag. 38. usque ad 106
 Extenuantia sunt duorum generum 144

F.

- F**EBRIS cum accidentibus curatur hoc puluere 93
 Et acuta 52. sub fin. & 53. Quartana multæ ibid.
 & seqq.
 In Febribus intermittentibus humores non concoquun-
 tur, sed expelluntur 88
 Febres à morbis acutis inseparabiles 101
 Earum remedium saluberrimum 100
 Quibus egeant 66. sub fin. & 67. 71. 101. 105
 In ipsis utrum puluis conueniat 105. 128

INDEX.

- C**ur ipsis puluis iste conueniet 71.128
 Eius curatio iuxta Galeni methodum à pag. 73. &
 seq.
 Eius causæ omnes ibid.
 Scopi ad eas curandas ibid.
 Fermentatio in quibus medicamentis sit necessaria 132
 Ferrum dum vritur, vtrum substantiam mutet 135
 Vtrum igne soluatur 138
 Depuratur, vertitur in Stomoma, Minuitur, & mu-
 tatur ibid.
 Filia Comitis à febre curatur 28
 Frigidi, & siccii effectus 144
 Frigida sunt duorum generum ibid.
 Fumus quid sit 109

G

- G**rauidarum symptomata, & curatio 123
 Grauidis, quæ pharmaca tuta 123
 Ipsiis purgatio non conuenit 100

H

- H**istoriae egrotantium, qui hoc puluere sanati sunt,
 cur ab authore scriptæ fuerint 45
 Sunt numero xxvi. pag. ead. & seq.
 Sint ipsis opus legi potest 46
 Humida vtrum actuosiora sint siccis 142
 Et non adeo mala sunt velutis siccæ ibid.
 Humo-

L

INDEX.

Humores facilius educuntur , quando sunt in motu, quā
quando sunt firmati	85. & 86.
Sunt autem in motu influxionū, & accessionum prin-
cipius	ibid.
Firmati, qui sunt veluti causa coniuncta, fountur ab
iis, qui sunt in fluxu veluti à causa antecedentię	84
Non firmati sunt causa antecedens: Firmati vero con-
iuncta	113
Peccantes , qua mensura sint vacuandi	89
Vitiati, contenti in primis viis, cōtrainticant venæ se-
ctionem non autem vacuationem per puluerem	94
Vitiati, cum sint alieni, quam primum vacuandi	64
Morboexcitantes sunt duorum generum	83
Hydropem inchoatam hic puluis tollit	46. 47

1

I gnis omnia dissipat	125
Vtrum ex aliis medicamentis, vt expuluere caliditatem auferre possit	127
Indicata tot esse debent, quot indicantia	133
Inedia vacuat per accidens	76
Ingredientibus puluerem auditis timere non debemus	31
Inhibitio ad prophylactricem spectat	78
Instrumenta medicinalia quomodo vocentur	81
Intemperies cum humoribus duorum sunt generum	83
Ischiadicis dolores hoc puluere mitigantur.	52

L.

- L**actantibus quod si puluis exhibendus
K 5 Quæ

INDEX.

<i>Quæ pharmaca ipsis tutæ sunt</i>	124.
<i>Purgatio eis non conuenit</i>	100.
<i>Liber quos, quando purgare oportet, vtrum sit Galen</i>	100.
118	
<i>Lixiuum quomodo fiat</i>	102.

M.

M edicamenta subductoria sunt duorum generum	
117. 122	
<i>Vtrum alia diuersa à nostro puluere possint exhiberi in accessione</i>	117.
<i>Vtrum prætent effectus, quos hic puluis</i>	255.
<i>Lactentibus, & grauidis qualia danda</i>	123.
<i>Eorum effectus</i>	255.
<i>Insuauitas, & incommoda</i>	ibid.
<i>Cur cum ipsis odorata permiscenda</i>	36.
<i>Cur in principio non in statu conueniant</i>	63.
<i>Vtrum in ipsis fermentatio fit necessaria</i>	107.
<i>Vtrum quæ ex contrariis composita sunt, in agendo sibi sint impedimento</i>	107. 133.
<i>Vtrum cætera purgantia citius, tutius, & iucundius</i>	
<i>Puluere agant</i>	pag. 108.
<i>Quomodo ab eis acrimonia auferatur</i>	102.
<i>Nova quotidie reperiuntur</i>	127.
<i>Calida sunt duorum generum</i>	124. 125.
<i>Vtrum subductoria visitata eosdem effectus, quo pul- uis prætent.</i>	106.
<i>Medicina est adiectio, & ablato</i>	61.
<i>In ea nec omnia sola experientia, nec omnia sola ra- tione reperiuntur</i>	131.
<i>Eam non reddit in honestam, quod purgantia empirice fini</i>	

I N D E X.

<i>sint inuenta</i>	132
<i>Semper est ditanda</i>	130
<i>Medicus est naturæ minister, amulus, & imitator</i>	99
<i>Auxiliator</i>	114
<i>Menstruorum suppressionem puluis iste auferit</i>	46
<i>Metalla, & metallica medicamenta non purgant</i>	104
<i>Methodum hanc cur Author iterum, ut ederetur permi-</i>	
<i>serit</i>	45
<i>Sine historiis legi potest</i>	46
<i>Minoratio materia cur à principio conueniat</i>	
<i>115</i>	
<i>Morbi exitiales non sunt tangendi</i>	65
<i>Humorales quibus currentur</i>	25
<i>Frigidi contraindicant alias vacuationes per alia re-</i>	
<i>media, non per puluerem</i>	95
<i>In longis, utrum conueniat purgatio à principio</i>	112.
<i>113</i>	
<i>Multitudo quibus instrumentis tollatur</i>	74

N.

<i>Naturam magno morbo oppressam non procedere</i>	
<i>ordinate in vacuacione, probatur exemplis, &</i>	
<i>historiis epidemicis</i>	114
<i>Quando utiliter vacuet</i>	99
<i>Est morborum medicatrix</i>	133
<i>Abunde omnia omnibus præstat</i>	ibid.
<i>Actuæ intrinsecus passuus applicat</i>	ibid.
<i>Obie-</i>	

I N D E X.

◎.

O biectiones Aduersariorum	977
Obiectionibus satis fit	110. III. 1122.
Obstruc ^t io quibus tollatur	744
Occasio scribendi	28. 109. 1465.

P.

P harmaco assumpto, quando sorbitio danda	866
Pharmacis cunctis aliis esse insuauitatem & fastidium annexam	1277
Plato, & Medici Methodici ratione pro criterio vtebantur	377
Plethora vena sectione tollitur	622
Duplex	1202
Vtrum in eapuluis conueniat	ibid.
Eius remedium	1000
Pleuritidis signa	277
Curatur per hunc puluerem	583
Prater naturam tria sunt in nobis	611
Puluerem quibus de causis Comes composuerit	265
Superare cetera medicamenta vacuantia	26. 76..
93. 112. 123. 127. 130.	
Sanguinis missionem, eiusque vicem supplere	61..
62. 63. 75.	
Cur cetera medicamenta vacuantia superet	61. 62..
64. 127. 130.	
Cerberus dici potest	311
Ex quibus constet	ibid..
Quando	

I N D E X.

<i>Quando Author eo uti cäperit, & propter quas causas</i>	
<i> fus</i>	26
<i>Quid sit, & eius descriptio</i>	101
<i>Basis ipsius</i>	31
<i>Comitem à pleuritide sanat</i>	27
<i>Comitissam à grauidationis symptomatis</i>	28
<i>Filiam à febre</i>	<i>ibid.</i>
<i>Obsonatorem à febre cum epinyctidibus</i>	<i>ibid.</i>
<i>Quos humores educat</i>	64
<i>Qua diei, vel noctis hora exhibendus</i>	86
<i>Habet sympathyam cum humido radicali & antipathym cum excrementis</i>	129
<i>Illiis ingredientibus auditis viriles animi timere non debent</i>	31
<i>Varij modi exhibendi</i>	92
<i>Quæ sint ea, quæ nobilitatem, & præstantiam illi conferant</i>	33
<i>Auferre agritudines humorales sine venæ sectione, si ne vacuatione per medicamentum pag. 38. & sequentibus.</i>	
<i>Probatur experimentis à pag. 39. vsque 60. Rationibus à pag. 60. vsque ad 73.</i>	
<i>Euacuationem per ipsum factam superare illam, que fit per venæ sectionem</i>	61.62.63.75.
<i>In eo reperiri purgantis medicamenti conditiones</i>	
<i>Superare & inediām</i>	76.77
<i>Vtrum superet, vel superetur à medicamentis febris putridæ caussas tollentibus</i>	75
<i>Vtrum superet vacuationem, quæ fit per exercitationes frictiones, balneum</i>	76
<i>Vtrum</i>	

I N D E X.

- Vtrum superet ea medicamenta, quæ crassitudinem,*
 & multitudinem demunt 75. 77
Vtrum vires prosternat 105. 128
Vtrum febres finiat 68. 71. 105. 128
In morbis ex euacuatione non habet locum
 61
Sed bene in iis, qui à repletione : idque cito, tuto, &
 iucunde ibid.
Et non solum in cacochymia, verum etiam in plethora-
 ra 63
In accessione dandus 87
In accessione datus quæ beneficia afferat 116
Vtrum sic datus, sit contra Galeni doctrinam
 118
Vtrum dandus sit in accessionibus, in quibus adest vo-
 mitus 119
Quæ illius usum contraindicent 71
Ante illius usum preparatio 92
Est immunis à periculis purgationis 67
Quæ calidum esse demonstrare videantur 103
Non est calidus 68. 101. 124. 125. 140
Sed frigidus, & siccus ibid.
Vtrum sit siccus 105
Eo assumpto quid postea agendum 93
Pro recto illius usu quinque sunt scopi à pag. 82. cum
 seqq.
Primus in quibus agritudinibus conueniat ibid. &
 seqq.
Secundus, quo tempore anni, diei, vel noctis, vel lunæ,
 vel morbi à pag. 84. & seq.
Tertius, de dosi, & quoties à pag. 89. & seq.
Quar-

INDEX.

	pag. 92. & seq.
<u>Quartus de modo à</u>	92
<u>Quintus de contraindicationibus</u>	93
<u>Corporis preparatio ante puluerem</u>	92
<u>Vtrum de medicinæ honore auferat aliquid</u>	107
<u>Vtrum impedit humorum fluxibilitatem, & meatus constipet</u>	108
<u>Vtrum sit cinis</u>	144
<u>Luna quomodo in eius usu fit spectanda</u>	86
<u>Febres non auget, sed finit</u>	68
<u>In quibus aegritudinibus conueniat à pag. 82. & seqq.</u>	
<u>Quas intemperies, quos humores respiciat</u>	83
<u>Lactentibus, & ultra, qua dosi exhibendus</u>	91
<u>Lactentibus exhiberi potest, & grauidis</u>	123
<u>Eße medicamentum maxime utile, non insuaue, vere</u>	
<u>Pœonium, & manum Dei, & operatur tuto, cito</u>	
<u>& iucunde, & cur</u>	95. 96
<u>Detractorum eius accusatio, & excusatio</u>	96.
	97
<u>An dici possit medicamentum nouum</u>	32
<u>Cur Author eo prius uti voluerit</u>	26
<u>Quomodo eo uti cœperit</u>	ibid.
<u>Vtrum alij pulueres effungi possint</u>	103
<u>Cur semel exhibitus non semper suo munere fungatur</u>	42
<u>Et quid in eo casu agendum</u>	43
<u>Euacuat per se</u>	76
<u>Euacuat quod iam putruit</u>	79
<u>Tollit visciditatem, obstructionem, & prohibitam</u>	
<u>expirationem</u>	77. 78. 79
	Pul-

I N D E X.

- Pulueres fermentationem recipere non possunt*
 pag. 107
- Purgatiui, & non purgatiui multi* 133
- Purgatio, & venæ sectio maiora sunt artis remedia* 866
 87
- Venæ sectionis vicem supplere potest* 65.
- Cur periculosa* 66.
- Adeam, quis sint idonei* 666
 67.
- Tunc adhibenda, quando maior expectatur utilitas*
quam noxa 77.
- Quæ sit per puluerem comparatur cum ea, quæ sit pec-*
catera purgantia 141
- Bene, an male sit administrata, experientia conyici-*
endum 43. 44
- In ea, quæ sint spectanda* 859
- Non conuenit lactentibus, neque prægnantibus*
 pag. 100
- In quibus morbis, & quando conueniat* 988
- An venæ sectionem superet* 68. 100
- Purgantia medicamenta per experientiam sunt inuen-*
ta 44. 1311
- Cum ipsis, cur alia medicamenta sint permiscendas*
 36
- Vtrum citius, tutius, & iucundius purgent, & cu-*
rent 107. & 108
- Eorum conditiones* ibid.
- Cur purgent* 68
- Sunt calida medicamenta veterum* 76. 101..
 124.
- Et simul acria* 76. 1011
- Aristo-*

INDEX.

<i>Aristoteles cognouit etiam frigida</i>	140
<i>Eorum natura ex Aristotele</i>	104
<i>Nostra à veteribus discrepare</i>	113. 123
<i>Qua quantitate exhibenda</i>	68
<i>Cur Medici in ea præscribenda sint religiosi</i>	89
<i>Cur possint exhiberi in febribus, & aliis morbis annuis</i>	123
<i>Exigunt humores fluxiles, & meatus apertos</i>	108
<i>Purganda quando sint cruda</i>	69
<i>Putredo quibus egeat</i>	79
<i>Putridæ febris causa qualis nam sit</i>	ibid.
<i>Quid indicet, & indicata à putredine præstari à puluere</i>	ibid.

Q.

E x quatuor primis qualitatibus, quæ nam sint magis actiuae	108
<i>Quartanæ multæ tali puluere curatae</i>	53. 54 cum duabus seqq.

R.

R atio, & Experientia duo criteria	37
<i>Recipiens recipit per modum recipientis</i>	126
<i>Remedia maiora sunt venæ sectio, & purgatio</i>	66. 86. 87
<i>Cur hec non in vigore, sed in principio exhibenda</i>	87

L *Sales*

INDEX.

S.

S ales artificiales frigidi sunt	121
Sal cum humido excrementitio habet antipathiam
cum radicali sympathiam	122
Salute desperata, nil agendum	91
Sanguis bifariam vitiatur	61
Quomodo curentur ista vicia	ibid
Quando putrescit, in quos humores conuertatur	61
	120
Et in quos, quando assatur	ibid
Tunc quibus auxiliis egeat	ibid
In venis nunquam sincerus	61
Sanguinis fluxus è naribus duplex	1159
Et in quo puluis conueniat	ibid
Sanguinis missionis contraindicationes	944
Hæc quomodo conueniat in Plethora	61
Quomodo in cachochymia	ibid
Visque ad animum deliquium in synocho putrido ex
communi omnium sententia, Auerrhoe excepto,
conuenit	ibid
Hec, & purgatio maiora sunt Artis remedia, & cui
nam prima laus tribuenda	665
Scammonij nomina	311
Quid sit	322
Vsus. Dosis	900
Vtrum nostro modo preparatum sit cinis	1083
Abeo noxae, quomodo tollantur	1451
	Anni 1451

INDEX.

- Antiqua illius præparatio, & noua, & vires* 33.
 34.
Scopi pro febribus putridis tollendis 74
Pro recto pulueris vsu, quales sint, quomodo vocen-
tur 81. 82
Siccitatem à pharmaco relictam, ius insulsum emendat
 129
In Synochis putridis sanguinis missio conuenit usque
ad animi deliquium 63
Symptomata sequuntur morbos, velut umbra corpora
 83
Eorum tres sunt differentiae *ibid.*

T.

- T***artarum quid sit : Eius usus* 32.
Præparatio, ad hos ut fiat tremor, seu fat-
ires 35
Dosis 36
Quare cum puluere misceatur 91
 139
Tenacitas quibus instrumenti tollatur 74
Timiditas venæ fæctionem impedit, non vacuationem per
puluere 94
Tertianæ due, & una hoc pulubre tolluntur
 48
Sic duplex notha 59
Transpiratio prohibita quid expostulet 74

V.

- V***Acuandum cur in principio* 65
 L 2 V 2.

I N D E X.

- Vacuatio duplex perfecta, & imperfecta* 114
 In hac prestanta, quæ sint spectanda 89
Vacuationis superflua ob medicamentum curatio
 43
Variolas hic puluis leuat 56.57..
 58
Vena sectio, & purgatio maiora sunt artis remedia 66.
 86.87
 An hæc illam superet *ibid.*
 Exquisite, ac statim euacuat 75
Veritas in rebus tunc inest, quando ratio experimentis:
 consentit 38
 Et in tenebris iacet ex Democrito *ibid.*
Veterum medicamenta qualia : eorum noxa 113
 Ea exhibebant cum alimentis 92
Vini fæx quid 31
 Quomodo fiat tremor, seu sal Tartari. *ibid.*
Virtus in purgatione consideranda : eius tamen Hippo-
 crates non meminit 71
Hac prostrata contraindicat pulueris usum
 93
Vomitus contraindicat sanguinus missione, & purga-
 tionem per aliapharmaca, puluerem tamen ad-
 mittit *ibid.*
Vrgentia quid sit 69
 Quotuplex *ibid. & seq.*
Venenata materia : Actu ruens ad partem principem,
 vel principi consentientem: Quæ coctionem non
 admittit: Quando est multa: omnes istæ dicun-
 tur materiæ vrgentes 70
Vrgen-

I N D E X.

- Vrgentia magis quam turgentia vacuationem exigit
112
Cur Hippocrates nullam ipsius quemadmodum nec
virtutis fecerit mentionem 71
Vesta secundum substantiam mutantur 35
125
Nonnulla caliditatem, alia frigiditatem adipiscun-
tur 125
In quo differant à putrefactis. 137.

F I N I S.

